

SİLİFKE'DE NÜFUS SAYIMLARI (1838 ve 1840)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEDİHA SULTAN YATÇI

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TARİH
ANABİLİM DALI**

**MERSİN
KASIM -2019**

SİLİFKE'DE NÜFUS SAYIMLARI (1838 ve 1840)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

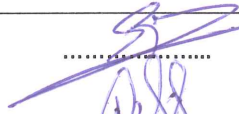
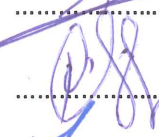
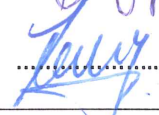
**TARİH
ANABİLİM DALI**

**Danışman
Prof. Dr. Şerife YORULMAZ**

**MERSİN
KASIM - 2019**

ONAY

Mediha Sultan YATÇI tarafından Prof. Dr. Şerife YORULMAZ danışmanlığında hazırlanan "Silifke'de Nüfus Sayımları (1838 ve 1840)" başlıklı çalışma aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Ünvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Şerife YORULMAZ	
Üye	Dr. Öğr. Üye. Doğan GÜN	
Üye	Dr. Öğr. Üye. Zeynep SABANCI	

Yukarıdaki jüri kararı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 21./11./2019 tarih ve 2019.../30.... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Yusuf Gürhan TOPÇU
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezde kullanılan özgün bilgiler, şekil, tablo ve fotoğraflardan kaynak göstermeden alıntı yapmak 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine tabidir.

ETİK BEYAN

Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlâk kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak kullandığımı,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü Mersin Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,
- Tezin tüm telif haklarını Mersin Üniversitesi'ne devrettiğimi

beyan ederim.

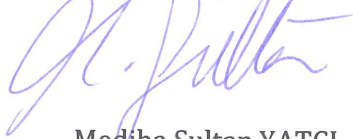
ETHICAL DECLARATION

This thesis is prepared in accordance with the rules specified in Mersin University Graduate Education Regulation and I declare to comply with the following conditions:

- I have obtained all the information and the documents of the thesis in accordance with the academic rules.
- I presented all the visual, auditory and written informations and results in accordance with scientific ethics.
- I refer in accordance with the norms of scientific works about the case of exploitation of others' works.
- I used all of the referred works as the references.
- I did not do any tampering in the used data.
- I did not present any part of this thesis as an another thesis at Mersin University or another university.
- I transfer all copyrights of this thesis to the Mersin University.

18 Kasım 2019 / 18 November 2019

İmza / Signature

Mediha Sultan YATÇI

ÖZET

Yaş, cinsiyet meslek inanç ve dil gibi pek çok alanda farklılık gösteren nüfus kavramı, kabaca bir toplumu oluşturan insan sayısı olarak tanımlanabilir. Toplam nüfusun içinde farklılıkları tespit edebilmek ise nüfus sayımları ile mümkün olmaktadır. Nüfus sayımları sonucunda ortaya çıkan veriler devletlerin politikalarını belirlemede etkili olmuştur. Çünkü nüfus kavramı pek çok tarihi ve sosyo ekonomik olayın kimi zaman nedeni kimi zaman da sonucu olabilmektedir. Buna göre nüfus sayımları, yapılan araştırmalarda istatistiki veriler oluşturmanın yanında sayım yapılan bölgenin toplumsal, siyasal, ekonomik vb gibi konularında yorum yapılmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada 1838 - 1841 yıllarına tarihlenen BOA NFS. d. Sıra nu: 3662 - BOA NFS. d. Sıra nu: 3679 - BOA NFS. d. Sıra nu: 3680 - BOA NFS. d. Sıra nu: 3681 - BOA NFS. d. Sıra nu: 3682 numaralı defterler ana kaynak olmak üzere Silifke'nin bu dönemdeki idari yapısı, isimleri, lakapları, meslekleri, asker potansiyeli gibi veriler tespit edilerek ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı. İçel Sancağı. Nüfus. Silifke. Nüfus Sayımları.

Danışman: Prof. Dr. Şerife YORULMAZ, Tarih Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ABSTRACT

The concept of population, which differs in many areas such as age, gender, occupational belief and language, can be defined roughly as the number of people forming a society. It is possible to detect differences within the total population by means of population censuses. The data obtained as a result of the censuses were effective in determining the policies of the states. Because the concept of population can be the cause and sometimes the result of many historical and socio-economic events. Accordingly, the census provides statistical data in the surveys, as well as commenting on the social, political, economic, etc. issues of the census region. In this study I also BOA NFS dated 1838 - 1841 years. BOA NFS. d. Sıra nu: 3662 - BOA NFS. d. Sıra nu: 3679 – BOA NFS. d. Sıra nu: 3680 – BOA NFS. d. Sıra nu: 3681 – BOA NFS. d. Sıra nu: 3682 is the main source of the books, the administrative structure of Silifke in this period, the names, nicknames, professions, military potential was determined by revealing such data.

Keywords: Ottoman. Icel Sanjak. Population. Silifke. Population Censuses.

Advisor: Dr. Şerife YORULMAZ, Department of History, Mersin University, Mersin.

TEŞEKKÜR

Tezin hazırlanmasında bana yol gösteren, her türlü yardım ve teşviklerini gördüğüm danışman hocam sayın Prof. Dr. Şerife YORULMAZ'a öncelikle teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışmamda ve savunmamda değerli görüş ve önerileriyle bana katkıda bulunan Dr. Öğretim Üyesi Doğan GÜN hocama ve Dr. Öğretim Üyesi Zeynep SABANCI hocama teşekkürü bir borç bilirim. Bunun yanı sıra 2000-2004 yılları arasında lisans öğrenimimi tamamladığım Mersin Üniversitesi tarih bölümündeki hocalarımla ile 2015-2019 yıllarında yine Mersin Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı'nda aldığım yüksek lisans öğrenimimde yanımda olan tüm hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi bildiririm. İstatistiki verileri toparlamam esnasında benden yardımlarını esirgemeyen sevgili arkadaşım Zeynep ÖZTÜRK'e çok teşekkür ederim. Son olarak çalışma sırasında bana gösterdikleri ilgi, güven ve sabır için eşim Bora YATÇI ve kızım Dila YATÇI'ya minnetmi, şükranlarımı ve sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	ix
GRAFİKLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR ve SİMGELER	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI	4
3. MATERYAL VE YÖNTEM	5
4. SİLİFKE'NİN COĞRAFI-İKLİMSEL ÖZELLİKLERİ ve TARİHÇESİ	6
4.1. Silifke'nin Coğrafi ve İklimsel Özellikleri	6
4.2. Silifke'nin İsmi ve Tarihçesi	6
4.3. Silifke'nin İdari Yapısı	8
5. OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA NÜFUS SAYIMLARI VE NÜFUS DEFTERLERİNİN ÖZELLİKLERİ	11
5.1. 1831 Öncesi Nüfus ve Arazi Tahrirleri	11
5.2. 1831'de Yapılan İlk Nüfus Sayımı ve Sonrasında Yapılan Sayımlar	13
5.3. 1831 Sayımında Silifke Bölgesi	20
5.4. Osmanlı Nüfus Defterlerinin Genel Özellikleri	21
6. DEMOGRAFİK BİR ÇALIŞMA ALANI OLARAK SİLİFKE	22
6.1. Çalışma Konusu Olan Defterlerin Biçimsel Özellikleri (3662 – 3679 – 3680 – 3681 – 3682)	22
6.2. NFS. d. 3662 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları	22
6.3. NFS. d. 3679 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları	23
6.4. NFS. d. 3680 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları	24
6.5. NFS. d. 3681 Numaralı H. 1256 (M.1840) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları	24
6.6. NFS. d. 3682 Numaralı H. 1256 (M.1840) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları	24
7. 1838 TARİHLİ NFS. d. 3662 – 3679 NUMARALI DEFTERLERLE 1840 TARİHLİ NFS. d. 3680 – 3681 – 3682 NUMARALI DEFTERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	27
7.1. Defterlere Göre Yaş Gruplarının Dağılımı	27
7.1.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu	27
7.1.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu	30
7.1.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu	31
7.2. Defterlerdeki Tevellüd ve Fevt Durumu	33
7.3. Mesleklerin Defterlere Göre Dağılımı	34
7.3.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu	35
7.3.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu	36
7.3.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu	38
7.3.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu	40
7.3.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu	41

7.4. Defterlerde Geçen İsimler ve Adetleri	43
7.4.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimler	43
7.4.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimler	44
7.4.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimler	47
7.4.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimler	49
7.4.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimler	51
7.5. Defterlerde Adı Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	53
7.5.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	54
7.5.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	55
7.5.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	56
7.5.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	56
7.6. Defterlerde Adı Geçen Kişilerin Ünvan ve Lakapları	59
7.7. Defterlere Göre Engellilik Durumu	64
7.8. Defterlere Göre Askerlik Durumu	66
8. SONUÇ	67
KAYNAKLAR	71
EKLER	74

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 5.1. 16. Yüzyılda Belli Başı Osmanlı Şehirlerinin Nüfusu	12
Tablo 5.2. Çeşitli Seyyahlara Göre İzmir Kent Merkezi Nüfus Tahminleri 17. Yüzyıl ve 18. Yüzyıl	13
Tablo 5.3. İlk Osmanlı Resmi Nüfus Sayımı (1831)	15
Tablo 5.4. Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Dağılımı (1844)	16
Tablo 5.5. Osmanlı Nüfusunun Bölgesel Dağılımı (1844)	17
Tablo 5.6. Tuna Vilayetinin Bazı Kentleri İçin Nüfus Tahminleri	17
Tablo 5.7. Osmanlı Nüfusu ve Dini Dağılımı	19
Tablo 5.8. Millet Sistemine Göre Osmanlı Nüfusu (1906-1914)	20
Tablo 6.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1254-M.1838)	23
Tablo 6.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1254-M.1838)	23
Tablo 6.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H. 1254-M.1838)	24
Tablo 6.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)	24
Tablo 6.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Keşli Aşiretlerinin Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)	25
Tablo 6.6. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Bolacalı Aşiretleri Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)	25
Tablo 6.7. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Bolacalı ve Keşli Aşiretlerinin Toplam Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)	26
Tablo 7.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	27
Tablo 7.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	29
Tablo 7.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	30
Tablo 7.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	31
Tablo 7.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	32
Tablo 7.6. Defterlerdeki Doğum Sayısı	33
Tablo 7.7. Defterlerdeki Ölen Kişi Sayısı ve Yaş Ortalamaları	34
Tablo 7.8. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	35
Tablo 7.9. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	37
Tablo 7.10. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	39
Tablo 7.11. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Vergilendirme Usulüne Göre Kişi Sayısı	40
Tablo 7.12. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	41
Tablo 7.13. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	42
Tablo 7.14. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	43
Tablo 7.15. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	45
Tablo 7.16. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	47
Tablo 7.17. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	49
Tablo 7.18. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	51
Tablo 7.19. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	54
Tablo 7.20. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	55
Tablo 7.21. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	56
Tablo 7.22. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	57
Tablo 7.23. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	58
Tablo 7.24. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	60
Tablo 7.25. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	61
Tablo 7.26. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	61
Tablo 7.27. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	62
Tablo 7.28. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	63
Tablo 7.29. Defterlere Göre Nüfusun Engellilik Durumu	65

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik 7.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	28
Grafik 7.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	29
Grafik 7.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	30
Grafik 7.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	31
Grafik 7.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	32
Grafik 7.6. Defterlerdeki Doğum Sayısı	33
Grafik 7.7. . Defterlerdeki Ölen Kişi Sayısı ve Yaş Ortalamaları	34
Grafik 7.8. Nfs.d. 3662 – 3679 – 3680 – 3681 – 3682 numaralı defterlerde yapılan sayımda mesleği belirtilen toplam kişi sayısı	35
Grafik 7.9. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	36
Grafik 7.10. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	38
Grafik 7.11. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	39
Grafik 7.12. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Vergilendirme Usulüne Göre Kişi Sayısı	40
Grafik 7.13. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	41
Grafik 7.14. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı	42
Grafik 7.15. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	44
Grafik 7.16. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	47
Grafik 7.17. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	48
Grafik 7.18. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	50
Grafik 7.19. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı	53
Grafik 7.20. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	54
Grafik 7.21. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	55
Grafik 7.22. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	56
Grafik 7.23. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri	57
Grafik 7.24. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri	58
Grafik 7.25. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	60
Grafik 7.26. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	61
Grafik 7.27. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	62
Grafik 7.28. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	63
Grafik 7.29. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları	64
Grafik 7.30. Defterlere Göre Nüfusun Engellilik Durumu	66

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simg	Tanım
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivleri
bkn.	Bakınız
H.	Hicri
İSAM	İslam Araştırmaları Merkezi
M.	Miladi
NFS. d.	Nüfus Defteri
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Vb.	Ve benzeri
Vs.	Ve saire
Y.A.	Yurt Ansiklopedisi

1. GİRİŞ

Belirli zaman aralığında ve belirli bir bölgede yaşayan insanların miktarı olarak tanımlanan nüfus, ilk çağlardan bu yana insanların üzerinde tartıştıkları ve önem verdikleri bir konu olmuştur. İnsanoğlu içinde bulunduğu şartları göz önünde bulundurarak nüfusun yaşamını nasıl etkileyeceğini belirlemeye çalışmıştır.¹ Örneğin Eski Yunan'da, Sparta'da ortaya çıkan savaşlar insan kayıplarının çok fazla olmasına neden olurken bu durum çok sayıda ve sağlıklı genç nüfusa ihtiyacı arttırmıştır. Bunun için evlenme zorunlu hale getirilmiş ve çok çocuklu babalara çeşitli kolaylıklar sağlanmıştır.²

Aristo ve Eflatun gibi düşünürler de bir devletin askeri bakımdan güçlü sayılabilmesi için yoğun ve genç nüfusun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak yönetim bakımından nüfus artışının olmaması gerektiğini de söylemişlerdir. Konfüçyüs de nüfus artışının birtakım sıkıntılara neden olacağını, iş gücü açısından verimliliğin azalacağını dile getirmiştir.³

Geniş bir coğrafyaya hakim olmuş Roma İmparatorluğu'nda da nüfus, özellikle asker ihtiyacı açısından son derece önemli olmuştur. Örneğin çocukların yetiştirilip beslenmesi bir kamu hizmeti olarak görülmüştür.⁴

Orta Çağ'da da nüfus artışının olumlu olacağı algısı hakimdir. Bu dönemde pek çok devlette nüfus artışı, hükümdarların da güç ve kudretinin de artışı olarak nitelendirilmiştir.⁵

İslam dünyasında ise İbn-i Haldun nüfus artışını olumlu görmüştür. Ona göre nüfus artışı iş bölümüne olanak sağlamaktadır. Bu durum gelir düzeyini arttırırken, siyasi ve askeri açıdan da devleti olumlu etkilemektedir.⁶

Osmanlılar'da da kuruluş devrinden başlayarak tahrirler yapmışlarsa da XIX yy. sonlarından öncekiler modern manada nüfus sayımları olmayıp vergi hanesi ve arazi sayımlarıdır.⁷ Buna göre Osmanlılar' da "sayım" daha ziyade, nüfusun mevcut en sağlam bilgilere dayandırılarak özel defterlere (sicillere) geçirilmesidir. Ayrıca bu sayımlarda vergi ve askerlik göz önünde bulundurulduğu için sadece erkekler sayılmıştır. Osmanlı Devleti gerçek anlamda 19 yy.'ın sonlarına doğru vatandaşlarını birey olarak saymaya başlamıştır.⁸ Bu

¹ Sedat Murat, *Dünden Bugüne İstanbul'un Nüfus ve Demografik Yapısı*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2006-49, İstanbul, 2006, s. 30.

² Murat, *a.g.e.*, ss. 43-44.

³ Murat, *a.g.e.*, ss. 49-52.

⁴ Murat, *a.g.e.*, s. 44.

⁵ Kayhan Özoğuz, "Nüfus Hacmi ve Artışı Üzerine Çağlar Boyu Süregelen Tartışmalara Toplu Bir Bakış" *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 32 / 1- 4, İstanbul, 2012, s. 47.

⁶ Baran Tuncer, *Ekonomik Gelişme ve Nüfus*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1976, s. 28.

⁷ Ömer Lütfi Barkan, "Türkiye'de İmparatorluk Devri'nin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakan'a Mahsus İstatistik Defterleri", *Osmanlı Devleti'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi: Tetkikler-Makaleler*, Cilt 1, İstanbul, 2000, ss. 214 - 216.

⁸ Kemal Karpat., *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010, s. 61.

tahrirler sayesinde ülkedeki arazi miktarı tespit edilmekte kalmamış, mali ve askeri veri de elde edilmiştir. Esasen bu tahrirlerde bugünkü anlamıyla bir demografik amaç yoktur.

Osmanlı İmparatorluğu da yapmış olduğu tahrirleri yaparken önceden var olan mevcut sistemden faydalanarak yapmıştır. Buna göre Roma'da "census" adı verilen Osmanlı'daki gibi ayrıntılı arazi tahrirlerinin yapıldığı bilinmektedir.⁹

İmparatorluğun 17. yy.'a kadar, devlet geleneğine uygun olarak 30-40 yılda bir sayım yaptığı ve bu sayımların sonuçlarını sayım defterlerine (defter-i hâkani) kaydettiği de bilinmektedir.¹⁰ Bu defterler İmparatorluğun nüfus sahasındaki tımarlar, dini vakıflar ve özel mülkiyet arasındaki gelirlerin kesin dağılımını belirlemeyi mümkün kılmaktadır. Osmanlılar' da yapılan bu sayımlara tahrir adı verilmiştir. Nüfus sayımları da bu toprak yazımı münasebetiyle yapılmıştır.

Tahrir memleket yazımı demektir. Osmanlı İmparatorluğu'nda "nüfus sayımı" asırlarca toprak yazımı münasebetiyle yapılmıştır. Enver Ziya Karal'ın aktardığına göre nüfus ve arazi tahrirlerinin menşei konusunda bir kesinlik yoktur. Karal, kitabında Ebül'ula Mardin'in tahrirlerin menşei Sultan Orhan zamanında (1326 - 1360) dayandığını söylerken, Barkan' ın da bu menşei konusunu Sultan Murat dönemine (1360 - 1389) dayandırdığını dile getirmektedir.¹¹

Tahrir defterlerinin doğrudan doğruya dirlik sistemiyle ilgili olduğu bilinmektedir ve 1590'lı yıllara kadar düzenli aralıklarla gerçekleştirilmiştir. Ancak 17. yy.' da kapsamlı tahrirlerin yapılması tımar sisteminin çözülmeye başlamasıyla yakından ilgilidir.¹² 17. Ve 18. Yüzyıllarda ki Osmanlı nüfusu tahrirlerin yetersizliği ve sosyal karışıklıklar nedeniyle tam olarak ortaya konmazken, 19. yy' da bu olumsuzluklar büyük ölçüde giderilmiştir.

19.yy' da artık klasik Osmanlı düzeni bozulmuş, bürokratik devlet oluşmaya başlamıştır. Bu yüzyılda yapılan çalışmalar Batılılaşma veya medenileşmenin bir yansıması olarak da gösterilebilir.

Bu çalışma için öncelikle Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde (BOA), NFS.d. kataloğunda yer alan 1838 - 1841 yıllarına ait Silifke nüfus sayımlarını içeren beş defter temin edilmiştir. Bu defterler NFS.d. kodu ile başlayan 3662-3679-3680-3681 ve 3682 numaralı defterlerdir. Temin edilen defterler günümüz Türkçesine çevrilmiş ve tablolastırılmıştır. Defterlerden çıkan veriler Silifke'nin nüfusu hakkında bilgi edinmek amacı ile kullanılmıştır. Buna göre çeşitli tablo ve grafikler hazırlanmıştır. Oluşturulan

⁹ Kemal Çiçek, "Osmanlı'lardan Önce Akdeniz Dünyasında Yapılan Tahrirler Hakkında Bazı Gözlemler" <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1152/13542.pdf>, Erişim Tarihi: 25.04.2017, s. 55.

¹⁰Barkan, Ömer Lütfi, *Osmanlı Mali Sayımları Üzerine Araştırma*, Çev. Mehtap Özdeğer, <http://dergipark.gov.tr/iuifm/issue/861/9584>, Erişim Tarihi:27.03.2017, s. 14.

¹¹ Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı 1831*, T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, Neşriyat, No.195, Tetkikler Serisi No.87, Ankara, 1943, ss. 6-7.

¹² Numan Elibol, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, C.12, Sayı 2, Eskişehir, ss. 137-138.

tablo ve grafiklerden istatistiki veriler elde edilmiş ve bu veriler ışığında değerlendirmeler yapılmıştır. Böylece 1838 ve 1840 yıllarına ait dönemde Silifke’de yaşayan nüfusun belli özellikleri hakkında bilgilere ulaşılmıştır.

Çalışma hazırlanırken nüfus defterleri haricinde pek çok farklı kaynaktan da yararlanılmıştır. Bu kaynaklar Silifke’nin sosyo ekonomik ve demografik yapısı ile ilgili değerli bilgiler edinmede katkı sağlamıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI

Osmanlı nüfus sayımları üzerine pek çok eser ve makale yazılmıştır. Nüfus defterleri yapısı gereği bölge bölge kaydedildiğinden yapılan incelemeler de yerel çalışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bu çalışmalar sayesinde Osmanlı nüfusu hakkında önemli bir veri tabanı oluşturulmaktadır.

Osmanlı nüfusu konusunda yapılan çalışmaların temel kaynağını 1831'den itibaren tutulmaya başlayan ve günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden edinebildiğimiz nüfus defterleri oluşturmaktadır. Osmanlı nüfusu çalışanların başucu kaynağı niteliğindeki eser ise, Enver Ziya Karal'ın "Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk Nüfus Sayımı 1831" adlı eseridir. Bu eser, Osmanlı İmparatorluğu'nda resmi nitelikte ilk nüfus sayımı olan 1831 sayımını konu almaktadır. Bunun yanı sıra Kemal Karpat'ın "Osmanlı Nüfusu 1830-1914" adlı eseri de nüfus çalışmalarında başucu kaynak niteliğindeki eserlerdendir. Ayrıca Cem Behar'ın "Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927" adlı eseri de nüfus hakkında istatistiki verileri ayrıntılı bir biçimde vermesi açısından son derece önemlidir. Bunlara ek olarak Numan Elibol'un "Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları" çalışmasını da nüfus çalışmalarında önemli yardımcı çalışmalar arasında değerlendirmek mümkündür. Bunlardan başka Sacit Uğuz'un "Nüfus Defterlerine Göre 19. Yüzyılın İlk Yarısında Erdemli ve Çevresi Yörüklerinin İdari ve Demografik Durumu" eseri de çalışmada kullanılan kaynaklar arasında yer almaktadır.

Silifke özelinde ise Ayhan Yalçın'ın 2001 yılında hazırlamış olduğu "Temettuat Defterlerine Göre Silifke" adlı yüksek lisans tezi ile "Temettuat Defterlerine Göre 19. Yüzyıl Ortalarında Silifke Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı" adlı çalışması yararlanılan kaynaklardan olmuştur. Bunların haricinde genel bir şema oluşturması açısından bölge bölge ele alınan çok çeşitli nüfus tezleri ve makalelerinin de incelenmesine gerek duyulmuştur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Yapılan araştırmanın konusu Silifke'nin Osmanlı Devleti döneminde 1838-1840 yılları arasındaki nüfusu olduğu için araştırmanın temel kaynakları da Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde ki nüfus defterleri oluşturmuştur. Araştırmanın tüm verileri arşiv belgelerinden edinilen istatistiki bilgiler ışığında oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra araştırmada elde edilen bilgileri desteklemesi amacıyla araştırma ve inceleme eserlerden de faydalanılmıştır.

Öncelikle çalışma için birincil kaynaklar tespit edilmiştir. Temin edilen kaynakların günümüz alfabesine çevirilerek okunmasından sonra sınıflaması yapılmıştır. Ayrıca çalışmaya katkıda bulunması amacıyla literatür araştırması yapılmıştır.

Araştırmanın temel çerçevesini oluşturan nüfus defterleri öncelikle okunup günümüz Türkçesi ile yazılmış ve daha sonra istatistiki veri oluşturma çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışma doğrultusunda elde edilen istatistiki veriler tabloleştirilmiş ve yorumlanmıştır. Böylece Silifke'nin 1838 ve 1840 yıllarına ait beş defterdeki (Nfs. d. 3662 – 3679 – 3680 – 3681 – 3682) nüfus bilgileri tespit edilmiştir.

4. SİLİFKE’NİN COĞRAFI-İKLİMSEL ÖZELLİKLERİ ve TARİHÇESİ

4.1. Silifke’nin Coğrafi ve İklimsel Özellikleri

İnsanlar tarih boyunca yerleştikleri coğrafyalarda birtakım özellikleri göz önünde bulundurmışlardır. Özellikle de ılıman iklim koşullarına sahip, kolay yaşayabilecekleri, verimli toprakların bulunduğu, su kaynaklarına ulaşabilecekleri yerleri seçmişlerdir. Silifke de tarih boyunca ve günümüzde bu imkanlara sahip olmuş bir bölgedir.

Silifke, günümüzde Mersin il merkezinin 85 km. güneybatısında, doğuda Erdemli, batıda Mut ve Gülnar, kuzeyde Karaman ve güneyde Akdeniz ile çevrilidir.¹³

Silifke, Göksu Vadisi içerisinde yer alan zirai faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı, çok eskiden bu yana nüfusun yoğun bir şekilde yaşadığı bir coğrafya olmuştur. Göksu Vadisi oluşunun deniz etkisini iç kesimlere kadar taşıması ile Akdeniz iklimi etkin olarak görünmektedir.¹⁴ Silifke’nin kıyı kesiminde tipik Akdeniz iklimi etkili olurken yükseltinin arttığı yerlerde bu durum bozulmalara uğramıştır.¹⁵

Silifke bölgesi bitki örtüsü açısından da zengin bir yapıya sahiptir. Buna bağlı olarak yaygın biçimde kahverengi orman toprakları ve Göksu Nehri’nin eğiminin ve akış hızının azaldığı yerlerde alüvyal topraklar bulunmaktadır.¹⁶ Özellikle alüvyal toprakların tarım açısından zengin olması bölgede insanların çok eskilerden bu yana tarımsal faaliyetlerde bulunmasını da beraberinde getirmiştir.

4.2. Silifke’nin İsmi ve Tarihçesi

Göksu Irmağı’nın kenarında kurulan Silifke’nin Büyük İskender’den sonra Suriye’ye sahip olan I.Seleukos tarafından kurulduğu bu yüzden de adının Seleukia (Silifke) olarak anıldığı bilinmektedir.¹⁷

Bölgede Roma hakimiyetinin görüldüğü dönemde özellikle de Hristiyanlığın kabulünden sonra önemli bir dini merkez haline gelmiştir. Örneğin Aya Tekla’nın (Meryemlik) önemli bir hac merkezi olduğu bilinmektedir.¹⁸

Silifke, V. yüzyılda Bizans’ın eline geçerek özellikle askeri anlamda bölge için büyük bir önem kazanmıştır.¹⁹ Araplar 223 – 838 yılları arasında Silifke’ye bağlı olan Lamos Suyu’na kadar gelebilmişlerdir. Önemli bir konumda olan Silifke’yi hiçbir zaman alamamışlardır.²⁰

¹³ Mustafa Sarıbaş – Adnan Pınar, “Silifke’de Yer Şekilleri ile Bitki Örtüsünün Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Varlığının Dağılımına Etkisi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 2009, s. 367.

¹⁴ Mustafa Sarıbaş – Adnan Pınar, “Silifke Göksu Vadisi’nde Yer Alan Köylerin Beşeri Coğrafya Özellikleri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29,2013, ss. 211-212.

¹⁵ Sarıbaş - Pınar, a.g.m., 2009, s. 371.

¹⁶ Sarıbaş - Pınar, a.g.m., 2013, s. 212.

¹⁷ Eyice, Semavi, “Tarihi Zenginlikleri ile Silifke Yöresi”, *İlgi Dergisi*, 24, ss. 6-11.

¹⁸ Eyice, a.g.m., ss. 6-11.

Yöre I. Haçlı Seferi sırasında Ermenilerin eline geçtiyse de geri kalan Aleksis Komneneos (1081 – 1118) Silifke'yi de onararak bu bölgeye askeri birliklerini yerleştirmiştir. Daha sonra 1175 – 1187 yılları arasında Silifke Kalesi bir kez daha Ermenilerin eline geçmiştir. Ermeni Kralı olan II. Leon döneminde Silifke'ye Selçuklu akınları başlamıştır. II. Leon bu akınlar karşısında uzun süre direndiyse de daha sonra bölgeyi Hospitalier şövalyelerine bırakmıştır. Daha sonra ki süreçte Alaeddin Keykubat, Türkmen aşiretlerini bu bölgeye yerleştirmiştir. Türkmenler arasında Karamanlılar güçlenerek Silifke'ye hakim olmuşlardır. Beylikler döneminde de Silifke'de Karamanoğulları'nın egemenliği devam etmiştir.

Gedik Ahmet Paşa, 1473'te Karamanoğulları'ndan Silifke'yi almış ve Osmanlı'ya bağlamıştır. Silifke 1867'de Konya vilayeti İçel sancağının, 1877'de de Adana vilayeti İçel sancağının merkezi haline gelmiştir.²¹

Beylikler Dönemi'nde Karamanoğulları'nın egemenliği altında bulunan Silifke'nin kesin olarak Osmanlı'ya katılması 1483 tarihindedir.²² Karamanoğulları'nın daha sonra zaman zaman Silifke'yi geri almak için çabaları olmuş, ancak başarısız olmuşlardır.

Silifke, Osmanlı yönetimine geçtikten sonra İçel sancağı'nın merkezi olmuştur.²³ Bu durum Silifke'nin XV. yüzyıl sonlarında idari bir birim olarak da merkez olduğunu göstermektedir. XVI. yüzyıl sonlarında ise Kıbrıs Adası'nın alınmasıyla (1571) Silifke'nin önemi artmıştır. Böylece Silifke, Karaman eyaletine bağlı olmaktan çıkarılıp, Kıbrıs eyaletine bağlanmıştır.²⁴ Silifke'nin Kıbrıs'a bağlanmış olması bölgenin ticari anlamdaki öneminin artmasında etkili olmuştur. XVII. yüzyılda da Kıbrıs'a bağlı bir sancak olma özelliği devam eden Silifke'nin XVIII. yüzyılda önce Adana Eyaleti'ne sonra da Anadolu Eyaleti'ne bağlandığı bilinmektedir.²⁵

XIX. yüzyıla gelindiğinde ise yüzyılın başlarında İçel sancağının merkezi durumundaki Silifke, 1831 sayımında Adana Vilayeti'ne bağlı yine İçel sancağının merkezidir. 1832'de ise Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın işgaline uğramıştır.

¹⁹ *Yurt Ansiklopedisi*, "İçel maddesi", Cilt 5, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1982, ss. 3658 – 3659.

²⁰ Şehabeddin Tekindağ, "Silifke", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı:2, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul, 1971, s. 144.

²¹ *Yurt Ansiklopedisi*, ss. 3658-3659.

²² Tekindağ, a.g.m., s. 149.

²³ Ayhan Yalçın, *Temettuat Defterlerine Göre Silifke*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001, s. 14.

²⁴ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler*, Çeviren: Neyyir Kalaycıoğlu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994, s. 265.

²⁵ Fahameddin Başar, *Osmanlı Eyalet Tevcihatı (1717-1730)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997, s. 19.

4.3. Silifke'nin İdari Yapısı

İçel sancağı Antik Dönem'de Dağlık Kilikya olarak adlandırılmıştır. Batıda Alanya Burnu'ndan doğuda Lamos Suyu'na kadar Toros Dağları ile Akdeniz arasında uzanan bölgeye 'İçel' denmiştir.²⁶

Bölge, Beylikler Dönemi'nde Anadolu Selçuklularının hakimiyetinde iken daha sonra Karamanoğlu Beyliği'nin hakimiyetine girmiştir. 1474'ten itibaren Osmanlı egemenliğine geçmiş olan İçel bölgesi uzunca bir süre Osmanlı-Karamanoğulları mücadelesine sahne olmuştur. İçel Bölgesi son kez ve kesin olarak 1483'te Osmanlı Egemenliği'ne geçmiştir.²⁷

İçel Osmanlılar tarafından ele geçirildikten sonra sancak olarak teşkilatlandırılmış ve Karaman Beylerbeyliği'ne bağlanmıştır. İçel sancağı ilk kuruluşundan Kıbrıs'ın fethine kadar Karaman Beylerbeyliği'nde kalmıştır.²⁸ 1571'de Kıbrıs'ın ele geçirilmesinden sonra Alaiye, Sis ve Tarsus'la birlikte İçel de Beylerbeylik haline getirilen Kıbrıs'a bağlanmıştır. Fakat İçel'in Kıbrıs'a bağlanmasının uzun sürmediği anlaşılmaktadır. Çünkü 17. ve 18. yüzyıla ait belgelerde İçel sancağı Adana eyaletine bağlı görülmektedir.²⁹

İçel Sancağı'nın Adana Eyaleti'ne bağlı olma durumu 1836'ya kadar devam etmiştir. 1836'da ise İçel, müşirliklerin birleşmesi ile kurulan Konya müşirliğine bağlanmıştır. Eyalet sistemine dönünce de tekrar Karaman eyaletine bağlı hale getirilmiştir.³⁰ H. 1268 (M.1851-52) tarihli Osmanlı Devlet Salnamesi'ne göre ise İçel, Adana vilayetine bağlanmıştır. Ancak 1853'te yeniden Konya vilayetine bağlı hale dönüştürülmüştür. Bu durum 1869'a kadar sürmüş ve bu tarihte İçel, yeniden Adana vilayetine bağlanmıştır. 1915 yılında da Adana vilayetinden ayrılan İçel müstakil bir sancak şeklinde yapılandırılmıştır.

İçel Sancağı 1869'da Adana Vilayeti'ne bağlanıncaya kadar sancağın merkezi Ermenek kazası olmuştur. Ancak 1869'da Silifke, merkeze yakınlığından dolayı İçel sancağının merkezi haline getirilmiştir. Fakat bu karar, yıllardır sancak merkezliğini elinde bulunduran Ermeneklileri rahatsız etmiştir. Bu durum üzerine resmi makamlara başvuran Ermenekliler, Ermenek'in sancak merkezi olmasını, sancağın da Konya vilayetine bağlanmasını talep etmişlerdir. Silifkeliler ise bu durum üzerine sancak merkezinin kendilerinde kalması için başvuruda bulunmuşlardır.³¹

Tüm bu tartışmalar üzerine durum, İçel Sancak Meclisi'nde görüşülmüştür. 5 Aralık 1877'deki mazbatada, hükümetten merkezin Silifke'de kalmasına müsaade istenmiştir. Ancak

²⁶ Şenol Çelik, "İçel", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 21, 2000, ss. 450-455.

²⁷ Ahmet Ali Gazel, "İçel Sancağının Yönetim Merkezi Olmak İçin Kazalar Arasında Yaşanan Mücadele", *A.Ü. Türkiyad Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 56, Erzurum, 2016, s. 1216.

²⁸ Şenol Çelik, *Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı (1500 - 1584)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1994, s. 32.

²⁹ Çelik, *a.g.e.*, 1994, ss. 33-35.

³⁰ Gazel, *a.g.m.*, s. 1217.

³¹ Gazel, *a.g.m.*, s. 1218.

bu konuda net bir cevap verilmemiştir. Bu nedenle tartışmalar devam etmiştir. Ayrıca Ermenekliler'in çevre kazalardaki halkı da rahatsız ettiğine dair şikayetler ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin Nevahi halkı, Ermenekliler'in baskısından kurtulmak için merkezin Silifke'de bırakılmasını istemişlerdir. Bunun yanı sıra Ermenek nüfusu 5.442 iken, Silifke'nin köyleriyle birlikte nüfusunun 8.782 olduğu ayrıca Silifke'nin sahilde olmasından dolayı asker sevkiyatına daha uygun olduğu, çoğunluğun da bu görüşte olduğu söylenmiştir. Bütün bu sebeplere bağlı olarak Ermenekliler'in şahsi çıkarları için yaptıkları bu teşebbüslere itibar edilmemesi ve merkezin Silifke'de kalması istenmiştir.

İçel Sancağı'nın gönderdiği evraklar Adana valiliğince 22 Nisan 1878'te hükümet merkezine iletilmiştir. Konu daha sonra Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi'ne sevk edilerek görüşülmüştür. Burada önceden İçel mutasarrıflığında bulunmuş olan Karahisar-ı Sahip Mutasarrıfı Ömer Lütfi Paşa ve eski Berat Mutasarrıfı Abdurrahman Paşa'nın da görüşleri alınmıştır. Onlar, Ermenek'in sancağın ortasında olmasından dolayı buranın sancak merkezi olmaya daha uygun olduğu görüşüne varmışlardır. Şura-yı Devletten çıkan bu görüşe uygun olarak 3 Haziran 1878'de İçel sancağının Adana vilayetine bağlı olarak sancak merkezinin Silifke'den alınarak Ermenek'e verilmesine karar verilmiştir.³² Fakat bu konuda ortaya konan karardan bir süre sonra 20 Kasım 1878'de Adana'ya çekilen telgrafta sancak merkezinin Ermenek'e nakil işinden vazgeçilmesi, merkezin Silifke'de kalmasının uygun olacağı emri gelmiştir. Ermenekliler sonrasında defalarca müracaatda bulunmuşlardır. Ancak onca başvuruya rağmen sancağın merkezi Silifke olarak kalmıştır.

Silifke ve Ermenek arasındaki mücadele 1902'de yeniden başlamıştır. Çünkü Ermenekliler vilayet merkezine yeniden şikâyet mektupları göndermeye başlamışlardır. Tartışmalar sürerken Ermenek'te bir yangın çıkmış ve İçel Mutasarrıfı yangın durumunu teftiş etmek için Ermenek'e gitmiştir. Burada yaptığı incelemeleri 15 Ağustos 1903'te Adana Valiliği'ne bildirmiştir. Mutasarrıf, yaptığı incelemeler esnasında köylerdeki fukara ahaliden, merkezin yeniden Ermenek'e naklinin gerçekleşmesi için zorla para topladıkları, ahalinin korktuğu için bu parayı vermeye mecbur kaldıklarını kaydetmiştir. Mutasarrıfın yazısı, dönemin Adana Valisi tarafından 19 Ağustos 1903 tarihinde Dahiliye Nezaret'ine gönderilmiştir.³³

Bu durum üzerine Ermenekliler devreye girmiş ve ahaliden para toplatılması gibi bir durumun asla olmadığını ifade etmişlerdir. Bu sırada 28 Ocak 1903'te Dahiliye Nezareti, Seraskerliğe de görüşünü sormuştur. 26 Ağustos 1903'te Seraskerlik'ten gelen cevaben yazıda İçel sancak merkezinin Ermenek'te kalmasının daha uygun olacağı bildirilmiştir. Dahiliye Nezareti, Sadaret makamı ve Adana valiliği arasında geçen 7 Eylül 1903, 27 Ocak 1904 ve 10

³² Gazel, a.g.m., s. 1220.

³³ Gazel, a.g.m., s. 1228.

Mart 1904 tarihli yazışmalar neticesinde İçel sancak merkezinin Ermenek'e nakledilmesinin daha uygun olacağı görüşü ortaya çıkmıştır.

Bu yazışmalar üzerine Silifkeliler, merkezlik vasfının ellerinden gideceğini düşündüklerinden 8 Nisan 1904'teki arzuhalle İçel Mutasarrıflığı'na başvurmuşlardır. İçel Mutasarrıfı da 28 Nisan 1904'te vilayete yazdığı yazıda merkezin Ermenek'e nakil kararından vageçilmesini talep etmiştir. Çünkü merkezin Ermenek'e nakledilmesinin idareten hiçbir faydası olmayacağı, kontrol altında tutulması gereken sahillerin sahipsiz kalacağı, bunun yanı sıra Silifke'nin gelişmesine de engel olacağı belirtilmiştir. Bunun üzerine Adana Valisi 29 Nisan 1904'te Dahiliye Nezareti'ne durumu bildirmiş, Dahiliye Nazırı da 24 Mayıs 1904'te meseleyi Sedarete aktarmıştır. Bu konudaki tartışma Sadrazam Ferid Paşa'nın görüşü ile son bulmuştur. Ferid Paşa, İçel Sancağı merkezinin Silifke'de idamesinin ticaret, inzibat ve idare yönünden daha uygun olacağını bildirmiştir.³⁴

Sancak merkezi olma özelliğini Silifke'den alamayacaklarını anlayan Ermenekliler, Adana vilayetinden ayrılarak Konya vilayetine bağlamak istediklerini, bunun idari asayiş, hukuk ve ahalinin menfaati açısından daha uygun olacağını 16 Aralık 1905'te Dahiliye Nezareti'ne bildirmişlerdir. Konu görüşüldükten sonra 12 Aralık 1906 tarihinde Ermenek, Konya vilayetine bağlanmıştır.³⁵ Ancak 1 Mart 1915'te yeniden İçel sancağına bağlanan Ermenek, mütareke yıllarında Kilikya bölgesinin Osmanlı'dan ayrılma tehlikesine karşı yeniden Konya'ya bağlanma talebinde bulunmuştur. Sonuç olarak Ermenek 20 Ağustos 1919'da yeniden Konya'ya bağlanmıştır.³⁶

İçel bir sancak iken 1924'de vilayete dönüştürülmüştür. İçel Vilayeti'nin merkezi de Silifke olmuştur. İçel'deki bu teşkilatlanma 1933'e kadar devam etmiş ve 20 Mayıs 1933'te İçel vilayetinin merkezi Mersin olmuştur. Vilayet merkezinin Mersin'e alınmış olması Gülnar ve Mut ilçeleri başta olmak üzere İçel halkının tepkisini çekmiştir. İçel ve Mut halkı Başbakanlığı'na bir mektup yazarak durumdan duydukları rahatsızlığı bildirmiş ve bu karardan dönülmesini istemişlerdir. Bunun üzerine İç İşleri Bakanlığı'nın Başvekalete sunduğu belgede bunun mümkün olmadığı çünkü İçel vilayetinin lağvedildiği belirtilmiştir. Son olarak 28 Haziran 2002'de Resmî Gazete'de yayımlanan 4764 sayılı kanunla yapılan değişiklikte İçel ismi Mersin olarak değiştirilmiştir.³⁷

³⁴ Gazel, a.g.m., ss. 1228-1231.

³⁵ Gazel, a.g.m., s. 1248.

³⁶ Gazel, a.g.m., s. 1248.

³⁷ Resmî Gazete, 20.05.1933 Tarihli ve 2197 sayılı kanunun birinci maddesinde yer alan İçel adının Mersin olarak değiştirilmesi hakkında kanun

5. OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA NÜFUS SAYIMLARI VE NÜFUS DEFTERLERİNİN ÖZELLİKLERİ

5.1. 1831 Öncesi Nüfus ve Arazi Tahrirleri

Osmanlı İmparatorluğu'nda erken dönem tahrirlerin amacı, fetihleri izleyen yıllarda ve daha sonra belirli aralıklarla, fethedilen bölgelerin gelir kaynaklarının bir dökümünü çıkarmak ve bu gelir kaynaklarının dirlik olarak dağıtımının gerçekleştirilmesine zemin hazırlamaktır.³⁸ Osmanlı İmparatorluğu'ndan reaya ve devlet arasındaki ilişki, reayanın çalışması, zenginliği, devletten memnurluğu temeline dayanmaktadır. Enver Ziya Karal'ın Aşıkpaşazade tarihinden aktardığına göre, "Reayanın hayır duaları padişahlara hazinedir" denmektedir. Ayrıca kanuna göre reayanın her sene vermek zorunda kaldığı belli verginin dışında şu veya bu isimle para istemekle reayanın zayıflayacağı düşünülmektedir. Buna göre devletin bilmesi gereken ilk şey, reayanın elindeki toprak ve bu toprakla arasında var olan ilişkidir. Bu ilişkiyi ortaya koyabilmek için de toprak ve nüfus yazımı yapılmıştır.³⁹

Bu bağlamda 15., 16. ve 17. yüzyıllara ait nüfus verileri de öncelikli olarak Osmanlı yönetiminin fethedilen topraklara dönem dönem yaptırdığı tahrirlere dayanmaktadır. Bu sayım ve yazımların toplandığı tapu tahrir defterleri bu dönemler için esas demografik malzemeyi oluşturmaktadır. Osmanlı'nın fütûhat devri kapandıktan sonra tımar sistemi bozulup vergilerin toplanması için farklı sistemlere geçilince bu tahrir defterleri düzenli bir biçimde tutulamaz olup ihmale uğramıştır.

Yapılan tahrirler farklı defterlerde toplanmıştır. Bunlar; "mufassal defter", "ıcmal defteri", "evkaf defteri" şeklindedir. Bunun dışında "cizye" ve "avarız" vergisi mükelleflerinin kaydedildiği defterler de olmuştur. Ayrıca "cebelü" gibi silahlı birlikler için de defterler düzenlenmiştir. Bu mufassal defterlerde "nefs" lerde ki erkekler müzevvec ve mücerret (evli – bekar) şeklinde gayrimüslimler de mensup oldukları cemaatin adı altına yazılmıştır. Böylece köy kasaba veya kazadan ne kadar vergi toplanacağı da hesaplanmış olmaktadır. İcmal defterlerinde ise tahrire uğrayan bölgedeki araziler has, zeamet ve tımar olarak ayrılmış ve gelirlerin nasıl paylaşılacağı tespit edilmiştir.⁴⁰

16. yy. da Osmanlı İmparatorluğu dahil Akdeniz Bölgesi'nde genel bir nüfus fazlalığı sorunu olduğu bilinmektedir.⁴¹ Braudel'e göre 16. yüzyılda da Osmanlı nüfusu 22 milyondur ve bunun 8 milyonu Osmanlı'nın Avrupa yakasında, geri kalanı Kuzey Afrika'ya ayrılmıştır. 16.

³⁸ Elibol, a.g.m., s. 137.

³⁹ Karal, a.g.e., s. 4.

⁴⁰ Mehmet Öz, "Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler", *Vakıflar Dergisi*, Sayı 22, 1991, ss. 431 – 433.

⁴¹ Fernand Braudel, *II. Phillippe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, Çeviren: M. Ali Kılıçbay, İmge Kitapevi Yayınları, Cilt 2, Ankara, 1993, s. 479.

yüzyıldaki artış Ö. Lütfi Barkan tarafından da ortaya konmuştur. Barkan, bu dönemde Doğu Akdeniz ve Suriye de ki nüfus artışının ortaya çıkan karışıklıklarla ilişkili olduğunu söylemektedir. Örneğin Şam livasındaki hane sayısının 1521 ve 1548 tarihli tahrirler arasında %63 oranında bir artış olduğunu dile getirmiştir. Ancak bunun nüfus artışı ile değil daha sağlıklı tahrir yapılması ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Aşağıdaki tabloda da Osmanlı'da 16. yüzyılda belli başlı şehirlerin tahmini nüfus miktarları belirtilmiştir.

Tablo 5.1. 16. Yüzyılda Belli Başlı Osmanlı Şehirlerinin Nüfusu

16. Yüzyılda Belli Başlı Osmanlı Şehirlerinin Nüfusu				
Şehir	1520 Öncesi	1520-1530	1571-1580	1580 Sonrası
İstanbul	97.956	400.000	700.000
Halep	67.344	56.881	45.331	46.365
Şam	57.326	42.779
Bursa	34.930	70.686
Edirne	22.335	30.140
Amid	18.947	31.443
Atina	14.872	29.007
Tokat	17.328	8.354	13.282	21.219
Konya	6.127	15.356
Sivas	3.396	5.560	16.846
Saraybosna	5.632	23.485
Manastır	2.645	4.647	5.918
Üsküp	4.974	4.631	9.867
Sofya	3.899	7.848

Kaynak: Numan Elibol, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF, C.12, S.2, 2007, s. 135-160

Barkan, hane halkı sayısından toplam nüfusa ulaşabilmek için 5 çarpanını kullanmıştır. Bunun yanında askeri gruplar, yeniçeriler, imparatorluk sarayının hizmetlileri ve imparatorluğun köle nüfusu ayrı olarak tutulduğu için İstanbul nüfusu konusunda %20, diğer yerler için %10 oranında bir yükseltmeye gitmiştir.

17. ve 18. Yüzyıllarda ise tımar sisteminin bozulup vergilerin toplanması için farklı yöntemler kullanılınca düzenli tahrirler yapılmamıştır.⁴² Bu nedenle 17. ve 18. Yüzyıllar için demografik açıdan veri sıkıntısı söz konusudur. Tablo 2'de 17. Ve 18. yüzyıllarda İzmir kentine ait çeşitli seyyahların tahminlerine dayanan nüfus miktarları gösterilmiştir.

⁴² Cem Behar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Tarihi İstatistikler Dizisi, Cilt 2, Ankara, 1996, s. 18.

Tablo 5.2. Çeşitli Seyyahlara Göre İzmir Kent Merkezi Nüfus Tahminleri 17. Yüzyıl ve 18. Yüzyıl

Çeşitli Seyyahlara Göre İzmir Kent Merkezi Nüfus Tahminleri 17. Yüzyıl ve 18. Yüzyıl						
Yıl	Seyyahlar	Toplam	Müslüman	Rum	Ermeni	Musevi
1631	Tavernier	90.000	60.000	15.000	8.000	7.000
1671	Evliya Çelebi	51.500
1675	Spon	55.000	30.000	10.000		15.000
1678	Le Bruyn	80.000
1699	La Motraye	24.100	14.000	8.000	400	1.500
1702	Tournefort	27.200	15.000	10.000	200	1.800
1714	Lucas	128.000	100.000	20.000	8.000	
1720	Sainte - Maure	65.000	50.000	8.000	6.000	1.000
1731	Tollot	75.000	50.000	12.000	7.000	6.000
1739	Pococke	100.000	85.000	8.000	2.000	5.000
1776	Choiseul-Gouffier	102.200	65.000	21.000	6.000	10.000
1794	Dallaway	100.000

Kaynak: Cem Behar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Tarihi İstatistikler Dizisi, c:2, s.10, Ankara, 1996

Osmanlı'nın klasik dönem tahrir defterleri ile benzer sonuçlar içeren avarız ve cizye defterleri de 17. Yüzyıl için önemli demografik kaynaklar arasındadır.⁴³ Bu yüzyılda klasik tahrirlerin terk edilmesi ile avarız - hane defterleri, cizye muhasebe defterleri, tımar yoklama defterleri ve temettuat defterleri gibi defterler tutulmaya başlanmıştır.⁴⁴

5.2. 1831'de Yapılan İlk Nüfus Sayımı ve Sonrasında Yapılan Sayımlar

19. yüzyıla gelindiğinde, sürekli olarak zaafa uğrayan devletin aksayan yönlerini düzeltmek ve ıslahat programlarını başarıya ulaştırabilmek için mevcut nüfus ve gelir kaynaklarının tespitini yapmak gündeme gelmiş ve 1831 genel nüfus sayımı yapılmıştır.

Osmanlı'da modern anlamda yapılan ancak genel olmayan ilk nüfus sayımı ise 1829 sayımıdır. Bu sayımda tüm kazalar sayılmamıştır.⁴⁵ Karpat'ın, Tarihçi Lütfi'den aktardığına göre şöyle denmektedir; *"Pek çok eski usul ve adet değişti, yönetimin esas olan nüfus araştırması başkentte yürütüldü, ancak savaşın başlaması (1828-29 Osmanlı Rus Savaşı) bunun imparatorluk geneline yayılmasına engel oldu"* yani 1829 sayımı Osmanlı - Rus savaşı nedeniyle genel bir sayım olmamıştır ve yarıda kalmıştır. Ayrıca Sedat Bingöl'e göre de 1829 İstanbul Sayımı, ülke çapında olmamakla birlikte, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ilk nüfus sayımıdır.⁴⁶

Modern ve genel anlamda ilk nüfus sayımı 1830'un Haziran ayında başlamış, 1831'in ilk altı ayı içinde Anadolu ve Rumeli esas alınarak, Mısır ve Arabistan sayımının dışında tutularak

⁴³ Adnan Çimen, "Sayım-Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı'da Nüfus Hizmetleri", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/3, Ankara, 2012, s. 193.

⁴⁴ Çimen, a.g.m., s. 193.

⁴⁵ Kemal Karpat, *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010, s. 6.

⁴⁶ Sedat Bingöl, "İstanbul'da 1829 Nüfus Sayımı ve Bazı Mahallerin Müslüman Nüfusu Üzerine Bir İnceleme", *15-CIEPO Sempozyumu Bildirileri*, Londra, 8-12 Haziran 2002, s. 45.

gerçekleştirilmiştir.⁴⁷ Bu sayımda İstanbul'da işin dışında tutulmuştur. Sayıma girmeyen yerler arasında Bosna, Arnavutluk, Teselya, Erzurum, Diyarbakır ve Van'da vardır.⁴⁸

Osmanlı İmparatorluğu'nda Vaka-yi Hayriye sonrasında İstanbul'un nüfusunun sayılmasına dair girişimin olduğu bilinmektedir. Bunu bize aktaran Vakanüvis Lütü Efendi, İstanbul ve Bilâd-ı Selâse'de 1244'te (1828) bir sayım yapıldığını dile getirmektedir. Vak'anuis Lütü Efendi şunları dile getirmektedir;

*"Vak'a-i Hayriye'den sonra Tahrîr nüfus kazıyyesi mukaddemce merkez-i saltanatta icra olmuş ise de gavâl-i harbiyyenin teâkubu mâni-i ta-mîmi olmuş idi....."*⁴⁹

Buradan anlaşılan 1828'de bir nüfus sayımına gidildiği fakat Osmanlı - Rus Savaşı nedeniyle bitirilemediğidir. Ancak bu sayımı savaşın hemen ardından, daha 1829 Edirne Antlaşma imzalamadan İstanbul'da başlatılmış ve Müslüman nüfusun sayımı kısa zamanda tamamlanmıştır. Müslümanların sayımı bittikten sonra gayrimüslimlerin de sayılması emri verilmiştir. Askeri kaygılar nedeniyle yapılmış olan bu sayımın tamamlanmış olması, daha sonra yapılacak olan genel bir nüfus sayımına da örnek teşkil etmiş ve yetkilileri cesaretlendirmiştir.⁵⁰

1831 sayımında görevli olan İzmit Kadısı Hüsamettin'in tavsiyesi ile Sadaret Kaimakamı, padişah II. Mahmut'a sayımların yaşa göre yapılmasını teklif etmiştir. Teklife göre nüfus, sekiz yaşın altındaki erkekler asgar (en küçük), sekiz - on beş yaş arasındakiler sagir (küçük) , on beş - kırk yaş arasındakiler şabb-i emred (sakalsız), kırk - altmış yaş arasındakiler sinn-i vusta (orta yaş) ve altmış yaş üstündekiler pir (yaşlı) olarak sınıflandırılıyordu. II. Mahmut ise sayımın itina ile yapılması gerektiğini belirterek, "usul-ü sabıka" ya sadık kalınmasını emretmiştir. Yani nüfusu yaş gruplarına göre değil de Müslüman erkeklerin askerlik yapmaya elverişli olup olmadıklarına göre " matluba muvafık" ve " matluba gayr-i muvafık", gayrimüslimlere de gelirlerine göre "alâ", "evsât" ve "edna" şeklinde tasnif edilmiştir. Osmanlı Devleti, özellikle cizye vergisinde her cizye hanesinden eşit miktarda vergi (ales - seviye) alınmasını uygulamamıştır. Örneğin 17. yy.' da Osmanlı idaresindeki bir bölgede cizye hane sayısı 2.956'dan 2.540'ye düştüğünde dahi zenginlik ayrımı yapmaksızın herkesten eşit vergi alınmamıştır.⁵¹

1831 sayımının ardındaki bir başka gelişme de nüfus teşkilatının kurulma çabasıdır. Yapılan sayımların sonuçlarını değerlendirmek için öncelikle "Defatir Nezareti" kurulmuştur. Fakat II. Mahmut, bundan bir yıl sonra "Defatir Nezareti" nin yerine "Ceride Nezareti" adlandırılmasını istemiştir. Çünkü o dönemlerde "ceride" kelimesinin daha modern bir anlam

⁴⁷ Sedat Bingöl, *1829 İstanbul Nüfus Sayımı ve Tophane Kasabası*, TC. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2004, s. 44 - 45.

⁴⁸ Elibol, a.g.m., s. 148.

⁴⁹ Bingöl, a.g.e., s.7.

⁵⁰ Bingöl, a.g.e., ss. 8 - 9.

⁵¹ Karpas, a.g.e., s. 63 - 68.

çağrıştırdığı düşünülmektedir. Ceride Nezareti, 1853'te Kırım Savaşı'na kadar çok düzenli çalışmıştır. Örneğin her yıl, o yıl ölen ve doğanların listesi belirli aralıklarla merkeze bildirilmiştir.⁵² Bunların yanı sıra Ceride Nezaretinin düzenli çalışması için eyalet ve sancaklara nüfus nazırı, kazalara nüfus memuru, nahiyelere de mukayyid isimli memurlar gönderilmiştir.

1831 sayımında "reaya" tanımı, Ortadoks Hristiyanlar için kullanılmıştır. Oysaki reaya, 19. yy.'ın ortalarına kadar din aidiyeti olmaksızın tarımla uğraşan herkesi kapsamıştır. Bu sayımda Ermeniler' in yanında Bulgarlar' da "Taife-i Bulgar" şeklinde yazılmıştır. Daha önceki sayımlarda olduğu gibi Yahudiler yine ayrı sayılmıştır. Ayrıca bu sayımda Kıptiler de ayrı olarak belirtilmiştir.⁵³ Osmanlı, nüfusu hem etnik hem de dinsel anlamda sınıflanmış olmaktadır.

1831 sayımı, çeşitli etnik ve dini gruplar hakkında sayısal veri vermenin yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyılın ilk dönemlerindeki toplumsal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin olarak da görüş edinmemizi sağlamaktadır.⁵⁴

Tablo 5.3. İlk Osmanlı Resmi Nüfus Sayımı (1831)

İlk Osmanlı Resmi Nüfus Sayımı (1831)			
Liva ve Sancaklar	Müslüman	Diğer	Toplam
Rumeli	337.000	724.000	1.061.000
Silistre	488.000	829.000	1.317.000
Anadolu	1.084.000	89.000	1.173.000
Karaman	229.000	35.000	264.000
Sivas	278.000	50.000	328.000
Adana	88.000	4.000	92.000
Cezayir-i Bahr-ı Sefid	109.000	123.000	232.000
Trabzon	125.000	12.000	137.000
Çıldır	73.000	5.000	78.000
Kars	18.000	2.000	20.000

Kaynak: Numan Elibol, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF, C.12, S.2, 2007, s. 135-160.

1831 sayımına göre nüfusun 1.939.236'sı Müslüman, 230.519'u reaya olmak üzere 2.178.847 erkek nüfus Anadolu'da 500.697'si Müslüman ve 833.994'ü reaya olmak üzere toplam 1.334.691 erkek nüfus Rumeli'de; Kıbrıs ve Akdeniz Adalarıyla birlikte, 2.467.128'i Müslüman, 1.147.470 reaya olmak üzere Osmanlı'daki toplam erkek nüfus 3.615.330 olarak tespit edilmiştir.⁵⁵

⁵² Karpas, *a.g.e.*, ss. 66-69.

⁵³ Karpas, *a.g.e.*, s. 70.

⁵⁴ Karpas, *a.g.e.*, s. 73.

⁵⁵ Cem Behar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Tarihi İstatistikler Dizisi, C.2, Ankara, 1996, ss. 23-24.

1831 sayımından 13 yıl sonra 1844'te askeri ihtiyaçlar yeniden göz önünde bulundurularak yeni bir sayım yapılmıştır. Bu yeni sayım, 1831'deki sayımın özellikle askerlik açısından istenen sonucu vermemesinden kaynaklanmaktadır.⁵⁶

Tahminlerden daha uzun süren 1844 sayımının sonuçları resmi olarak açıklanmadığı halde A.Ubicini ve Eugene Boré tarafından 1850'de açıklanmıştır.⁵⁷ 1844 sayımı, askeri nedenlerle yapılmasının yanı sıra yöneticilerin daha iyi bir idare sağlayabilmesi için nüfus hakkında bilgi sahibi olmasıyla da ilgilidir.⁵⁸

Ubicini'nin tespit ettiği rakamlara göre 1844 sayımında Osmanlı nüfusunun 15.500.000'ni Avrupa'da; 16.050.000'ni Asya'da; 3.800.000'ni Mısır, Trablusgarp, Fizan ve Tunus dahil Afrika'da toplam 35.500.000 olarak tespit edilmiştir.⁵⁹

1844 sayımı, 1851'de Aydın ve Menteşe eyaletlerinde, 1857'de de Kıbrıs'ta yapılan sayımla devam etmiştir. Bunlar dışında 1852'de Rumeli'de, 1856'da Anadolu ve Suriye'de sayımlar yapılmıştır. Ayrıca 1870'de genel bir nüfus sayımı yapılması için çalışılmış, fakat gerçekleştirilememiştir.⁶⁰

Tablo 5.4. Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Dağılımı (1844)

Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Dağılımı (1844)				
Etnik Gruplar	Avrupa	Asya	Afrika	Toplam
Türk	2.100.000	10.700.000	12.800.000
Rum	1.000.000	1.000.000	2.000.000
Ermeni	400.000	2.000.000	2.400.000
Yahudi	70.000	80.000	150.000
Slav	6.200.000	6.200.000
Rumen	4.000.000	4.000.000
Arnavut	1.500.000	1.500.000
Tatar	16.000	20.000	36.000
Arap	900.000	3.800.000	4.700.000
Süryani-Kildani	235.000	235.000
Dürzi	30.000	30.000
Kürt	1.000.000	1.000.000
Türkmen	85.000	85.000
Çingene	214.000	214.000
Toplam	15.500.000	16.050.000	3.800.000	35.350.000

Kaynak: Cem Behar, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Tarihi İstatistikler Dizisi, c:2, s.28, Ankara,1996

⁵⁶ Karpas, a.g.e., s. 70.

⁵⁷ Adnan Çimen, "Sayım-Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı'da Nüfus Hizmetleri", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/3, Ankara, 2012, s.196

⁵⁸ Karpas, a.g.e., s. 37.

⁵⁹ Behar, a.g.e., s. 26.

⁶⁰ Çimen, a.g.m., s.196.

1856'da Islahat Fermanı ile Babıâli'de gayrimüslim tebaa için bir takım reformlar yapılırken bu onların kapitalist ekonomiye geçişini hızlandırmıştır. Çeşitli etnik kökenlerden gelen Hristiyanların ekonomik açıdan gelişmeleri ulusal bilincin artmasını dolayısıyla da kültürel ve siyasal değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.⁶¹

Tablo 5.5. Osmanlı Nüfusunun Bölgesel Dağılımı (1844)

Osmanlı Nüfusunun Bölgesel Dağılımı (1844)			
Bölgeler	Nüfus	Bölgeler	Nüfus
Trakya	1.800.000	Anadolu	10.700.000
Rumeli ve Teselya	2.700.000	Suriye, Mezopotamya, Kürd.	4.450.000
Bulgaristan	3.000.000	Arabistan (Mekke, Medine, Habeşistan)	900.000
Arnavutluk	1.200.000	ASYA TOPLAMI	16.050.000
Bosna - Hersek	1.100.000	Mısır	2.000.000
Eflak	2.600.000	Trablus ve Fizan	600.000
Boğdan	1.400.000	Tunus	1.200.000
Sırbistan	1.000.000	AFRİKA TOPLAMI	3.800.000
Ege Adaları	700.000	GENEL TOPLAM	35.350.000
AVRUPA TOPLAMI	15.500.000		

Kaynak: Numan Elibol, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF, C.12, S.2,2007, s. 135-160

Bu sebeplere bağlı olarak Osmanlı Devleti 1866'da Tuna vilayetinde (Kısmen Irak'ta) başlayıp 1873'e kadar sürecek olan yeni bir sayım yapmıştır. Bu sayımda hanedeki kişi sayısı, yaşları, medeni halleri, meslekleri ve mal varlıkları da kaydedilerek ayrıntılı bir sayım yapılmıştır. Bu sayımın amaçlarından biri de Osmanlı vatandaşı olan herkese "Tezkere-i Osmaniye" veya Osmanlı Nüfus Cüzdanı vermek olmuştur.⁶² Osmanlı Devleti bu amaçla Tuna için 5 milyon, ülke geneli için de 15 milyon nüfus cüzdanı basımı hazırlıklarına başlamıştır.⁶³

Tablo 5.6. Tuna Vilayetinin Bazı Kentleri İçin Nüfus Tahminleri

Tuna Vilayetinin Bazı Kentleri İçin Nüfus Tahminleri (1866)			
Kent	Nüfus	Kent	Nüfus
Ruşçuk	20.644	Silistre	7.546
Razgard	9.723	Niğbolu	5.580
Plevne	15.296	Tırnova	12.884
Şumnu	19.814	Lofça	9.843
Ziştovi	11.915		

Kaynak: Cem Behar, Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927, Tarihi İstatistikler Dizisi, c:2, s.32, Ankara,1996

1844 sayımının sonuçları alındıktan sonra 1877 - 78 'de vilayet salnamelerine dayanan yeni istatistikler yayımlanmıştır. Burada nüfus dini inanca göre sınıflandırılmamıştır. Çünkü

⁶¹ Karpas, a.g.e., ss. 78-79.

⁶² Çimen, a.g.m., s. 197.

⁶³ Karpas, a.g.e., ss. 79-80.

1876 Kanun-i Esasi bunu yasaklamaktadır. Ayrıca göçebeler ve askerler de eklenmiştir. Bunların yanı sıra Osmanlı nüfusu 1862'den itibaren Müslümanlar lehine artış göstermiştir. Buna neden olan olay ise; Rusya'nın 1774'ten sonra Kırım ve Hazar Denizi civarındaki Müslümanların Osmanlı topraklarına göç etmesidir. 19. yy'a gelindiğinde 1878 Berlin Antlaşması ile Osmanlı, Balkanlar'da ki pek çok toprağını kaybetmiştir. Daha sonra 1881'de Fransızlar, Tunus'u, 1882'de de İngilizler Mısır'ı işgal etmiştir. Böyle bir manzara karşısında Osmanlı yetkilileri beşeri ve doğal kaynaklarla ilgili yeniden bilgi sahibi olmak amacıyla kapsamlı bir sayıma girişmişlerdir.⁶⁴

Osmanlı İmparatorluğu sınırları dışında kalan bu eski Osmanlı tebası için 1850'de Muhacirun kanunnamesi ve 1860-61 'de de Muhacirun Komisyonu kurulmuştur. Böylece gelenlerin düzenli yerleşmeleri amaçlanmıştır.⁶⁵

Nüfus Defterlerinden farklı olarak 1845 - 1850 yılları arasında Maliye Nezareti tarafından tutulan temettuat defterleri de önem taşımaktadır.⁶⁶ Temettuat defterleri, tapu tahrir geleneğinin bir devamı niteliğindedir ve bunlar da bir nevi nüfus defteri gibi düşünülmüştür. Örneğin 1 numaralı Temettuat Nizamnamesi' nin başlığı "Emlak ve Nüfus Tahriri Usülü" şeklindedir. Bu çerçevede temettuat defterleri incelendiğinde bu defterlerin uygulamada da nüfus defterlerindeki özellikleri gösterdiği görülmektedir.⁶⁷

1881'de Sicill-i Nüfus Nizamnamesi ile yeni bir sayım yapılacağı karara bağlanmıştır. Ancak 1881 sayımı imparatorluğun her yerinde aynı anda başlayıp aynı tarihte sona ermemiştir. Örneğin İstanbul'da 1885'te sayım başlamıştır. Bu sayım sonucunda ortaya çıkan belli başlı sonuçlar 1893'te padişaha sunulabilmiştir. Bu nedenle sayım, 1881 - 1893 sayımı olarak kabul edilmiştir.⁶⁸

⁶⁴ Karpas, *a.g.e.*, ss. 82-91.

⁶⁵ Elibol, *a.g.m.*, s. 156.

⁶⁶ Süleyman Demirci - Kazım Kartal, "Osmanlı Nüfus Defterleri'nin Tarih Yazımındaki Yeri: 1835 Tarihli Trabzon Vilayeti Maçuka / Maçka Kazası Müslim Defteri Örneği", *History Studies*, C.6, Sayı:3, 2014, s. 45.

⁶⁷ Nuri Adıyeke, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", <http://dergipark.gov.tr/otam/issue/11092/132501>, Erişim Tarihi: 27.03.2017, ss. 771-772.

⁶⁸ Behar, *a.g.e.*, s. 42.

Tablo 5.7. Osmanlı Nüfusu ve Dini Dağılımı

Osmanlı Nüfusu ve Dini Dağılımı			
Yıllar	Müslüman	Gayri Müslim	Toplam
1884	12.590.532	4.553.507	17.143.859
1888	13.059.496	4.661.579	17.721.075
1892	13.411.361	4.763.381	18.174.742
1895	13.763.249	4.832.149	18.595.398
1897	14.111.945	4.938.362	19.050.307

Kaynak: Numan Elibol, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF, C.12, S.2, s. 155, 2007

Bunların dışında 1866'da Mithat Paşa'nın sadece Tuna vilayeti için yaptırdığı bölgesel bir sayım da vardır. Tuna vilayeti, Ruscuk, Vidin, Sofya, Tırnova, Varna, Niş ve Tulça'dan oluşmaktadır. Bu sayımda da kadınlar kaydedilmemiştir. 1866 Tuna vilayeti sayımında kişilerin yaşı, medeni halleri, meslekleri ve mal varlıklarını gösteren listeler düzenlenmiştir. Böylece vergi yükümlüsü nüfus toplamı ortaya çıkmaktadır. Bu sayımın başka bir önemli özelliği ise Osmanlı tebaasından olan herkes için Tezkere -i Osmaniye ya da Osmanlı nüfus cüzdanı basmak olmuştur.⁶⁹

1881 sayımı, vergilendirme veya askerlik gibi amaçlar güdülmeyen, kadınlar da ilk kez sayılarak gerçekleştirilmiş ilk sayımdır. Bu sayımdaki tek amaç, Osmanlı nüfusunun, ekonomik ve sosyal nitelikleriyle birlikte sayılmasıdır. Ayrıca bu sayımda, her yerde aynı yöntem kullanılmış, aynı sayım formları uygulanmış, aynı bilgiler toplanmıştır.⁷⁰

Sayım sırasındaki düzen, sayım sonuçlarının merkeze iletilmesi sırasında da devam etmiştir. Örneğin bir köy ya da mahallede sayımın tamamlanmasından sonra sonucun doğru ve eksiksiz bir şekilde imam, muhtar veya cemaat kurulu tarafından onaylanması gerekmektedir. Daha sonra bu sonuçlar, en az üç ay içinde vilayet merkezine ulaştırılmalıdır. Son olarak da kesin liste Nüfus-u Umumiyye İdaresine gönderilmektedir.⁷¹ Ayrıca 1881 sayımında her Osmanlı tebaasına bir nüfus tezkeresi verilmesi kararlaştırılmıştır. Bunun yanında doğum, ölüm ve yer değiştirme olaylarının da kaydedilerek nüfus kütüklerinin sürekli güncellenmesi amaçlanmıştır. Bu bakımdan 1881'den Cumhuriyet'e dek geçen döneme genel amaçlı nüfus kayıt dönemi demek doğru olacaktır. 1881 sayımı, 1905 - 1906 'da son Osmanlı nüfus sayımının da temelini oluşturmaktadır. Günümüz nüfus kütüklerinin temelini oluşturan 1905 sayımı, ilke ve esas açısından da 1881 sayımının devamı niteliğindedir. Esasen 1905'te mevcut kayıtlar güncellenmiştir⁷²

⁶⁹ Karpas, a.g.e., ss. 78 - 81.

⁷⁰ Behar, a.g.e., s. 42.

⁷¹ Karpas, a.g.e., s. 102.

⁷² Çimen, a.g.m., s.202.

Tablo 5.8. Millet Sistemine Göre Osmanlı Nüfusu (1906-1914)

Millet Sistemine Göre Osmanlı Nüfusu (1906-1914)		
Milletler / Dinler	1906	1914
Müslüman	15518478	15044846
Rum	2833370	1792846
Ermeni	1140563	1294831
Bulgar	762754	14908
Yahudi	256003	187073
Protestan	53880
Diğerleri	332569	186152
TOPLAM	20897617	18520656

Kaynak: Numan Elibol, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF, C.12, S.2, s. 155, 2007

1885 – 1905 – 1906 sayımları “de jure” esasına göre yapılmış sayımlardır. Yani bireyler sayım anında buldukları yere göre değil, yasal olarak ikamet ettikleri yere göre sayılmıştır. Son olarak 1914'te çıkarılan Sicil-i Nüfus kanunu ile Osmanlı dönemindeki nüfus hizmetleri Cumhuriyet döneminde nüfus kayıt sisteminin temelini oluşturmuştur.⁷³

5.3. 1831 Sayımında Silifke Bölgesi

Alata Deresi'nin batısında bulunan yörük aşiretlerine ait 1831 tarihindeki sayıma göre iki defter bulunmaktadır. Fakat bu iki defter birbirinin aynısıdır. Nüfus sayımı yapılan defterlerin daha sonraki süreçte temize çekilmesinden dolayı aynı defterden iki nüsha olduğu düşünülmektedir. Bu defter NFS.d. 3649 kodu ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmaktadır. Adı geçen defterde İçel sancağına bağlı olan Silifke, Cebel, Karataş, Sinanlı, Zeyne, Mut ve Sarıkavak kazaları bulunmaktadır. Bu defterde de daha sonra yapılan sayımlarda olduğu gibi yörük aşiretlerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak bölgede yörük aşiretlerinin sosyal yapıya daha çok etki ettiği yorumunu yapmak mümkündür. Halkın çoğunluğunun göçebe ya da yarı göçebe olduğu anlaşılan söz konusu bölgenin sayımları da yörük cemaatlerine bağlı aşiret isimleri üzerinden yapılmıştır. Bunun dışında köyler de bulunmaktadır. Ancak köylerde yaşayanların da hayatlarını yaylak-kışlak şeklinde yarı göçebe bir tarzda şekillendirmiş oldukları anlaşılmaktadır.⁷⁴

Defterde Silifke Kazası'nda Cebel bölgesinde bulunan Eyremli Cemaati'nin nüfusu 45, bölgenin en kalabalık aşireti durumunda olan Karakeşliler 1.333, Tırtar Cemaati'nin 333, Karahacılı Cemaati'nin 128 ve Karaböcülü Cemaati'nin de 69 kişilik erkek nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Bunlardan başka Çetrevilli Cemaati'nin 325, Bolacalı Cemaati'nin ise 1.056 kişilik bir nüfusa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

⁷³ Behar, *a.g.e.*, s. 53.

⁷⁴ Sacit Uğuz, “Nüfus Defterlerine Göre 19. Yüzyılın İlk Yarısında Erdemli ve Çevresi Yörüklerinin İdari ve Demografik Durumu”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 7, 2018, s. 1386.

1831 sayımında İçel Sancağı'na ait Silifke Kazası'nın yakınındaki Karataş Kazası'nda bulunan yörük aşiretleri de sayılmıştır. Örneğin Koyuncu aşireti Silifke Kazası'nın daha sonraki sayımlarında da karşımıza çıktığı için bu bölgedeki nüfusunun da bilinmesinde fayda görülmüştür. Buna göre Koyuncu yörük aşireti söz konusu sayımda 363 kişi olarak sayılmıştır. Buna göre adı geçen sayımda toplam 8 cemaatte 3642 erkek nüfusun olduğu tespit edilmiştir.⁷⁵

5.4. Osmanlı Nüfus Defterlerinin Genel Özellikleri

Osmanlı İmparatorluğu'nda çeşitli zamanlarda, çeşitli nedenlerle yapılan nüfus sayımlarının kaydedildiği defterlere “ Nüfus Defterleri” denmiştir. Nüfus defterleri Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde (BOA) “NFS.d.” kodu ile kayıtlıdır. Bunun yanısıra kayıtlar belirli özellikler göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Örneğin nüfus, genel itibari ile Müslüman ve gayrimüslim şeklinde ikiye ayrılarak kaydedilmiştir. Müslüman olmayanlar ise kendi içinde Ermeni, Rum, Yahudi şeklinde sınıflandırılmıştır. ⁷⁶

Defterlerin giriş kısmında sayımı yapılan bölgenin adı yazılmıştır. Ayrıca müslüman nüfus, “Matluba Muvafık” ve “Matluba Gayri Muvafık” şeklinde ayrılmıştır. Matluba Muvafık olarak yazılacak kişilerin isimlerinin yanına “mim” işareti konulmuştur. Buradaki amaç, kişilerin askerliğe elverişli olduğunu belirtmektir. Böyle bir yol tercih edilmesinin sebebi ise 1831 sayımı öncesinde devletin içinde bulunduğu durumun halkı endişelendirmiş olmasıdır. Halkın bu konuda ki hassasiyetini ve endişesini daha da arttırmamak için böyle bir yola gidilmiştir. Matluba Gayri Muvafık bölümü ise; ihtiyar, çocuk, sakat ve amelmande (vergi veremeyecek ve askerlik yapamayacak) şeklinde belirtilmiştir. ⁷⁷

Defterlerde kayıt edilen kişilerin yaşlarını belirtmek amacı ile isimlerinden sonra “sin” ifadesi kullanılmıştır. Bundan başka henüz sakalı ve bıyığı çıkmamış genç için “şabb-i emred”, bıyığı henüz yeni terleyen kişi için “ter bıyıklı” ifadeleri kullanılmıştır. Kişinin öldüğünü belirtmek için “fevt” ifadesi kullanılarak üstü çizilirken yeni doğanlar için ise “tevellüd” ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca yeni doğanlar babalarının isimlerinin altına tarih belirtilerek yazılırken, ölenler de tarih belirtilerek isimlerinin üzeri çizilmiştir. ⁷⁸

⁷⁵ Uğuz, a.g.m., 1387.

⁷⁶ Musa Çadircı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, TTK Basımevi, Ankara, 1991, s. 45.

⁷⁷ Halime Doğru, “Osmanlı Devleti'nde Toprak Yazımından Nüfus Sayımına Geçiş ve Bir Nüfus Yoklama Defteri Örneği”, *Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı: 2., Eskişehir, 1989, s. 245.

⁷⁸ Çadircı, a.g.e., s. 46.

6. DEMOGRAFİK BİR ÇALIŞMA ALANI OLARAK SİLİFKE

Nüfus detaylarında her bölge kendi özelliklerine göre kaydedilirken, belli başlı şeyler her bölge için aynı kalmıştır. Örneğin en genel kural, askere alınabilecek ve vergi ödeyebilecek durumda olanların sayısını tespit edebilmektir. Etnik gruplar Rum, Ermeni, Bulgar vs. gibi bir ayrıma tabi olmaksızın “reaya” olarak kaydedilmiştir. Reaya da kendi arasında cizye ödeyenler ve ödemeyenler şeklinde ayrılırken, cizye ödeyenler âlâ, evsat ve edna biçiminde; ödemeyenler de ihtiyar ve amalmande olarak gruplara ayrılmıştır.

6.1. Çalışma Konusu Olan Defterlerin Biçimsel Özellikleri (3662 – 3679 – 3680 – 3681 – 3682)

NFS. d. 3662 numaralı 1254 tarihli defter 21x58 ebatlarında ebrusuz, sayfa usüllü, ciltlenmiş, 94 sayfadan oluşmaktadır. Bu defterde 92 ve 94 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

NFS. d. 3679 numaralı 1254 tarihli defter 20x55 ebatlarında, ebrusuz, sayfa usüllü, ciltlenmiş, 264 sayfadan oluşmaktadır. Bu defterde 25-28, 59-60, 77-78, 111-112, 117-120, 259-262, 264 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

NFS. d. 3680 numaralı 1254 tarihli defter 19x55 ebatlarında, ebrusuz, sayfa usüllü, ciltlenmemiş, toplam 16 sayfadan oluşmaktadır. Bu defterde 12. Ve 16. sayfalar boş bırakılmıştır. Ayrıca bu defter, gayrimüslimlerin kaydedildiği bir defterdir.

NFS. d. 3681 numaralı, 1256 tarihli defter 20x56 ebatlarında, ebrusuz, sayfa usüllü, ciltsiz, toplam 36 sayfadan oluşmaktadır. Defterde 1, 7-8, 26-27, 34-35, numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

NFS. d. 3682 numaralı 1256 tarihli defter 20x55 ebatlarında, ebrusuz, sayfa usüllü, ciltsiz 250 sayfadan oluşmaktadır. Defterde 29-33, 38-39, 52-58, 70-71, 86-91, 96-100, 126-142, 158-163, 182-186, 203-204, 230-234, 250 numaralı sayfalar boş bırakılmıştır.

6.2. NFS. d. 3662 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları

3662 nolu defterde 7 köy tespit edilmiştir. Sayımı yapılan ilk köy Çiftlik köyüdür. Ayrıca bu köy sayılırken sayılan ilk kişi imam, ondan sonra da muhtardır. Bu durum bize Silifke'nin o dönemde kaza tipi bir yönetim birimi olarak tanımlandığını göstermektedir. Defterde Keban köyünün hane sayısı belirtilmemiştir. Hane sayıları toplamı verilirken bu köyler dışarda tutulmuştur. 3662 nolu defterde 25 hane ve 156 kişilik nüfusla ilk sırada yer alan köy Sabak köyüdür. Deftere göre toplam nüfus 110 hane sayısı ile toplam 715 kişidir.

Tablo 6.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1254-M.1838)

Sıra No	Köyün Adı	Hane Sayısı	Nüfusu (Erkek)
1	Sabak Köyü	25	156
2	Yenisu Köyü	17	155
3	Çömelek Köyü	31	127
4	Keban Köyü	-	89
5	Çiftlik Köyü	19	84
6	Gönüzlü Köyü	11	54
7	Kebazlı Köyü	7	50
Toplam		110	715

6.3. NFS. d. 3679 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları

Deftere göre toplam 12 köy ve bir cemaat tespit edilmiştir. Kal'a Bucağı ve Gülümpaşalı köylerinin hane sayıları verilmemiştir. Bu iki köy hariç hane sayısı 441 olarak bulunmuştu. Toplam kişi sayısı da 2018'dir. Bu defterde Çiftlik köyü tekrar sayılmıştır. Defterin başında da "müceddeden" ifadesi yer aldığı için sayımın yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bölgede bulunan Yörük aşiretleri yarı göçebe olarak yaşadıklarından sayılmamış olanların bu sayımda kaydedildiği düşünülmektedir. Defterdeki en kalabalık köy 67 hane, 272 kişilik nüfusla Çetrevilli köyüdür. Defterde tek cemaat olarak belirtilen Bolacalı cemaati ise 253 haneye ve 951 kişilik nüfusa sahiptir.

Tablo 6.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1254-M.1838)

Sıra No	Köyün Adı	Hane Sayısı	Nüfusu (Erkek)
1	Bolacalı Cemaati	253	951
2	Çetrevilli Köyü	67	272
3	Karye-yi Mahalle	25	196
4	Nuri Köyü	20	121
5	Kale Bucağı Köyü	-	115
6	Limon Köyü ve Çavuş Köyü	23	101
7	Sökün Köyü	16	68
8	Sakir Köyü	15	66
9	Tütün Karakaya Köyü	10	42
10	Çiftlik Köyü	4	25
11	Çilbayır Köyü	4	24
12	Gülümpaşalı Köyü	-	20
13	Görenli Köyü	4	17
Toplam		441	2018

6.4. NFS. d. 3680 Numaralı H. 1254 (M.1838) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları

Bu defter, reaya yani gayrimüslim defteridir. Defterde sayılan tek köy Çiftlik köyüdür. Buna göre Çiftlik köyünde toplam reaya sayısı 87'dir. Hane sayısı ise 18 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bu defterde kişi isimlerinin yanına ne miktarda cizye vergisi vereceği de âlâ, evsât ve edna şeklinde kaydedilmiştir. 1838 tarihine ait bu üç deftere bakıldığında (3662-3679-3680) toplam 18 köy ve bir cemaat olduğu ortaya çıkmaktadır. Üç deftere göre toplam hane sayısı 569, toplam kişi sayısı da 2820'dir.

Tablo 6.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H. 1254-M.1838)

Sıra No	Köyün Adı	Hane Sayısı	Nüfusu (Erkek)
1	Çiftlik Köyü (Reaya)	18	87

6.5. NFS. d. 3681 Numaralı H. 1256 (M.1840) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları

Deftere herhangi bir başlık ekmeden köy ismi verilerek sayıma başlanmıştır. Bu deftere göre Sökün, Çiftlik, Nurî ve Görenli olmak üzere 4 köy tespit edilmiştir. 4 köy içinde en kalabalık olanı 330 kişilik nüfusla Çiftlik köyüdür. 3681 numaralı deftere göre 4 köyün toplam hane sayısı 151, kişi sayısı da 589 kişi olarak bulunmuştur.

Tablo 6.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)

Sıra No	Köyün Adı	Hane Sayısı	Nüfusu (Erkek)
1	Çiftlik Köyü	16	330
2	Nuri Köyü	75	139
3	Sökün Köyü	47	100
4	Görenli Köyü	13	20
Toplam		151	589

6.6. NFS. d. 3682 Numaralı H. 1256 (M.1840) Tarihli Deftere Göre Köy, Cemaat, Aşiret İsimleri ve Nüfus Miktarları

Bu defterdeki sayımların "*Tanzimat-ı Hayriyye usulüne müceddeden*" yani Tanzimat gereğince yeniden yapıldığı belirtilmiştir. Defterde bir yer veya bölge sayılmamıştır. Bu defterdeki sayımlar Silifke yöresinin iki büyük aşireti ve ona bağlı olan kolların sayımıdır. Buna göre önce "Yörükân-ı Kara Keşli" sayılmıştır. Kara Keşliler içine Karadedeli ve Bahşiş cemaatlerinin hane sayıları verilmemiştir. Bunlar içinde en fazla nüfusa sahip olan, 59 hane ve 422 kişilik nüfusla Boynu İnceli cemaatidir. Bolacalı cemaatleri içerisinde ise en kalabalık

nüfusa sahip olan, 156 hane ve 419 kişilik nüfusla Bolacalı cemaatinin kendisi gelmektedir. Bu deftere göre Kara Keşli ve Bolacalı cemaatlerinin toplam hane sayısı 1441, kişi sayısı da 4083 olarak belirlenmiştir. 1840 tarihli 2 defterde (3681-3682) toplam hane sayısı 1592, kişi sayısı 4672 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Keşli Aşiretlerinin Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)

Sıra No	Cemaat - Aşiret İsimleri	Hane Sayısı	Keşli Cemaati Nüfusu (Erkek)
1	Boynu İnceli	159	422
2	Tırtar	138	363
3	Karadedeli	-	277
4	Demirci	96	244
5	Bahşiş	82	219
6	İmamlu	76	205
7	Kara Hacı	32	115
8	Kara Keşli	49	111
9	Kaba Sakal	49	111
10	Karabohçalı/Karaböcülü	35	84
11	Bey Obası	-	79
12	Koyuncu	19	73
13	Türkmenlü	112	70
14	Eyremli	18	57
Toplam		865	2.430

Tablo 6.6. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Bolacalı Aşiretleri Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)

Sıra No	Cemaat - Aşiret İsimleri	Hane Sayısı	Bolacalı Cemaati Nüfusu (Erkek)
1	Bolacalı	156	419
2	Koyuncu	133	377
3	İmam Uşağı	120	334
4	Çetrevilli	71	211
5	İmam Bekir Uşağı	61	205
6	Dursunlu	35	107
Toplam		576	1.653

3682 numaralı deftere göre Silifke'deki iki büyük aşiretin toplam hane ve kişi sayıları aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Tablo 6.7. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Bolacalı ve Keşli Aşiretlerinin Toplam Erkek Nüfusu (H.1256-M.1840)

Sıra No	Cemaat İsmi	Hane Sayısı	Nüfusu (Erkek)
1	Keşli Cemaati Kişi Sayısı	865	2430
2	Bolacalı Cemaati Kişi Sayısı	576	1653
Toplam Kişi Sayısı		1441	4083

7. 1838 TARİHLİ NFS. d. 3662 – 3679 NUMARALI DEFTERLERLE 1840 TARİHLİ NFS. d. 3680 – 3681 – 3682 NUMARALI DEFTERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bir bölgenin ya da o ülkenin ekonomik anlamda kalkınabilmesi için o ülkedeki nüfusa dair tüm özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Nüfusa ait özellikler ise nüfus miktarı, cinsiyet dağılımı, artış – azalışı, bölgenin coğrafyasına dağılışı, ekonomik durumu, yaş özellikleri ve eğitim durumu gibi özellikleri içermektedir.

Bu doğrultuda nüfus çalışmaları, nüfusları sayılan bölgelerin yaş durumu, meslekleri, fiziki özellikleri vb. gibi özellikleri ele almaktadır. Elde edilen verilere sayımın yapıldığı bölgelerle ilgili önemli çıkarımlarda bulunmak mümkün olmaktadır.

7.1. Defterlere Göre Yaş Gruplarının Dağılımı

Demografik araştırmalarda bir bölgenin yaş aralığı tablosunun oluşturulması iki biçimde yapılmaktadır. Buna göre ilk yöntem 0-19, 20-59, 60 ve üstü biçiminde olan geniş aralıklı yöntemdir. İkinci yöntem ise 0-4, 5-9, 10-14, 15-19..... ve 65 ve üstü şeklindeki dar aralıklı sınıflandırmadır.⁷⁹ Bu araştırmada daha detaylı bir veri oluşturulacağı düşünüldüğünden dar aralıklı yöntem tercih edilmiştir.

7.1.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu

NFS.d. 3662 numaralı defter, Silifke'nin 1838'de yapılan sayım sonuçlarını içermektedir. Yapılan bu sayıma göre Çiftlik, Keban, Sabak, Gönüzlü, Yenisu, Kebazlı ve Çömelek olmak üzere toplam 7 yedi köy sayılmıştır. Söz konusu defterde adı geçen yedi köye ait toplam nüfus 715 kişidir.

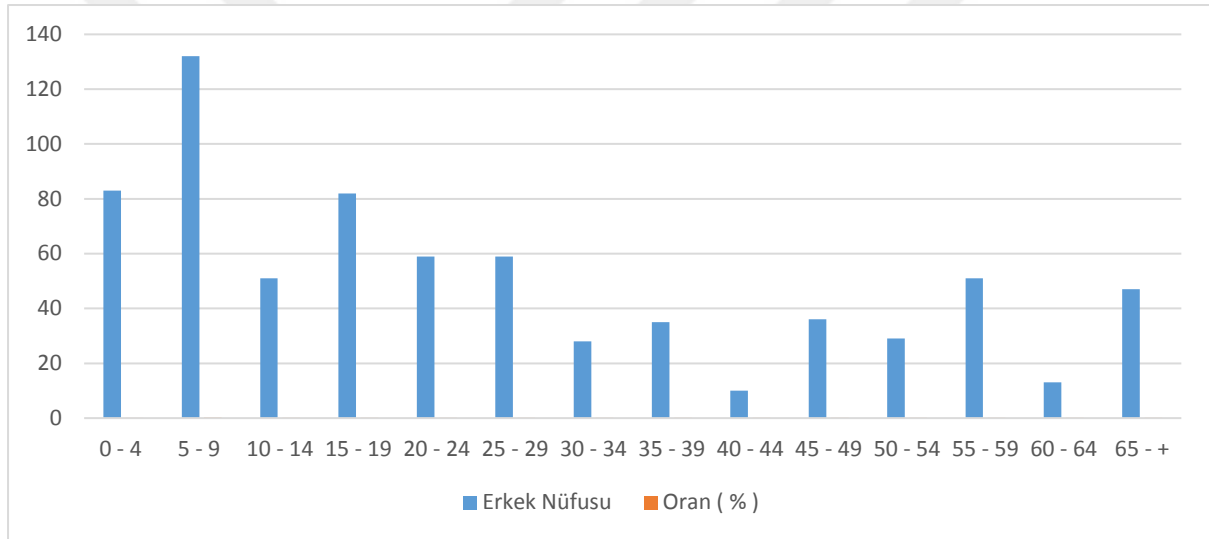
Aşağıda verilen dar aralıklı nüfus piramidine göre 0-4 yaş aralığında toplam 83 kişi bulunmaktadır ve toplam nüfusa oranı %12'dir.

5-9 yaş arasındaki nüfus ise 132 kişi ve %18'lik oranla nüfusta en fazla paya sahip olan gruptur. Bu da bize nüfusun genç ve çocuk ölümlerinin nispeten daha az olduğunu düşündürmektedir. 10 -14 aralığındaki nüfusun sayısı ise 51 kişiye, %7'lik bir oranla belirgin bir biçimde azalmıştır. Bu tarzdaki dalgalanma ise çocukluk çağı hastaları nedeniyle ölümlerin yüksek olabileceği ihtimalini oluşturmaktadır. 20-24, 25-29, 30-34, 35-39 ve 40-44 aralığında ise gözlemlenen hem nüfus hem de oran düşüşleri genel olarak nüfusun yaşlandıkça azaldığı izlenimini oluştururken, özellikle 35-39, 40-44 aralığındaki belirgin düşüşün seferberlik nedeniyle silah altına alınmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 7.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

⁷⁹ Osman Gümüşçü, *XVI. Yüzyıl Larende (Karaman) Kazasında Yeleşme ve Nüfus*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2009, s. 158.

Yaş Grubu	Erkek Nüfusu	Oran (%)
0 - 4	83	12%
5 - 9	132	18%
10 - 14	51	7%
15 - 19	82	11%
20 - 24	59	8%
25 - 29	59	8%
30 - 34	28	4%
35 - 39	35	5%
40 - 44	10	1%
45 - 49	36	5%
50 - 54	29	4%
55 - 59	51	7%
60 - 64	13	2%
65 - +	47	7%
Toplam	715	100%

Grafik 7.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

7.1.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu

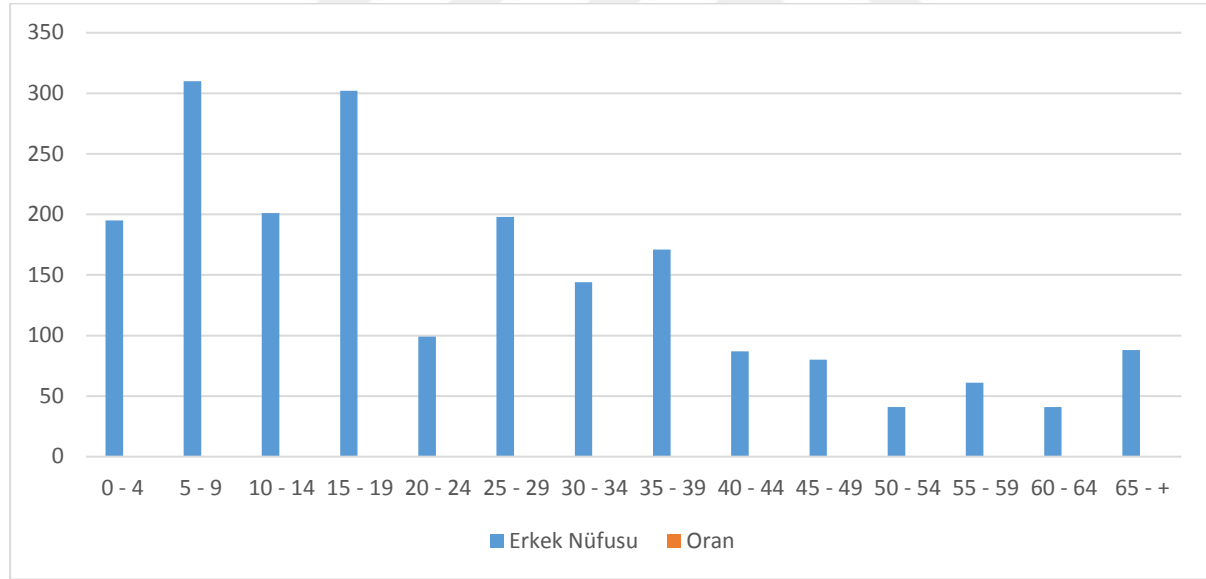
Silifke’de 1838’de yapılan bir başka sayım da 3679 kodlu defterde yer almaktadır. Bu defterde nüfus sayımı yapılan Karye-i Mahalle, Tütün Karakaya, Gülümpaşalı, Sökün, Limon ve Çavuş, Çiftlik, Çetrevilli köyleriyle Bolacalı cemaati sayılmıştır. Sayımı yapılan köyler ve bir cemaatin toplam nüfusu 2018 kişidir.

5-9 yaş aralığı 310 kişi ve %15’lik oranla en fazla paya sahip olan nüfustur. Bundan başka 0-4 yaş aralığı 195 kişi ile %10, 10-14 yaş aralığı 201 kişi ile %10 ve 15-19 yaş aralığı 302 kişi ile %15’lik bir orana sahiptir. Dolayısıyla toplam nüfus içerisindeki genç nüfus oluşturan grupların sayı ve oran olarak fazlalılığı ortaya çıkmaktadır. Buna göre 3679 numaralı defterde adı geçen bölgelerde genç nüfus oranı yüksektir. Oluşturulan tabloda 20-24 aralığındaki 99 kişi ve %15’lik oranın söz konusu olması genç nüfusun silah altına alınmasından kaynaklandığını

düşündürmektedir. Ayrıca yaş aralığı ilerledikçe kişi sayısı ve oranının azalması yaş ilerledikçe ölüm sayısının arttığını göstermektedir.

Tablo 7.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Erkek Nüfusu	Oran
0 - 4	195	10%
5 - 9	310	15%
10 - 14	201	10%
15 - 19	302	15%
20 - 24	99	5%
25 - 29	198	10%
30 - 34	144	7%
35 - 39	171	8%
40 - 44	87	4%
45 - 49	80	4%
50 - 54	41	2%
55 - 59	61	3%
60 - 64	41	2%
65 - +	88	4%
Toplam	2018	100%

Grafik 7.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

7.1.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu

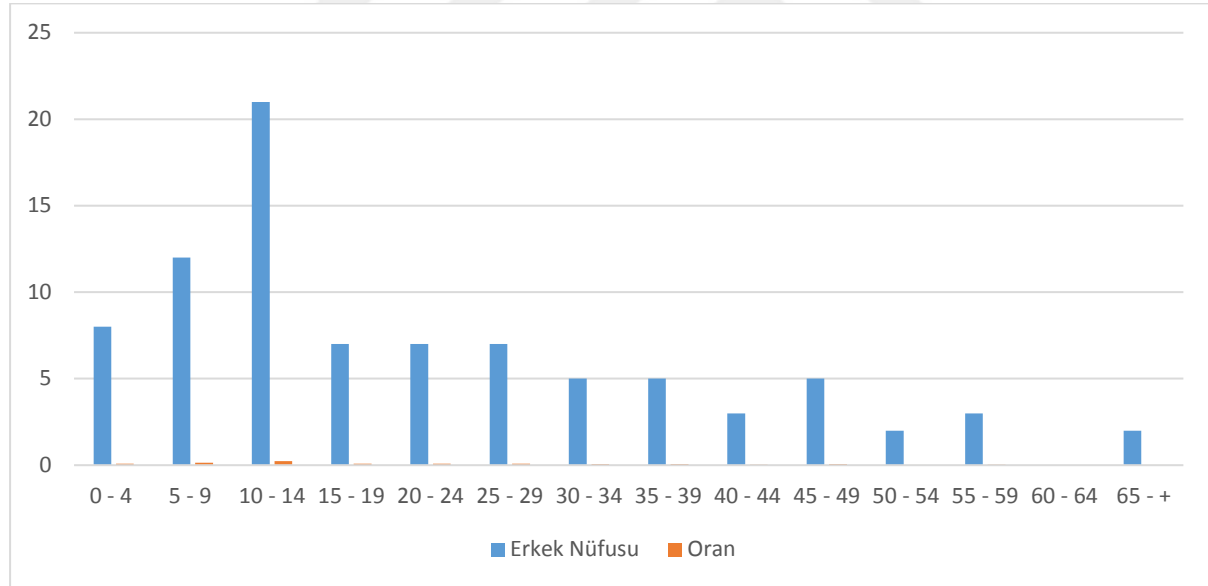
Nfs.d. 3680 numaralı defter bir reaya defteridir. Buna göre söz konusu defterde gayrimüslim nüfusun sayımı yapılmıştır. Defterde sayım yapılan tek yer Çiftik köyüdür ve köydeki gayrimüslim nüfusun toplam 87'dir.

Toplamda 87 kişilik nüfus içerisinde 5-9 yaş aralığında 12 kişi, %14'lük bir orana, 10-14 yaş aralığı da 21 kişi ve %24'lük bir orana sahiptir. 50'den 65'e doğru ilerleyen yaş aralığında

ise belirgin bir düşüş söz konusudur. Buna bağlı olarak 1838'de Çiftlik Köyü'nde genç bir yapıya sahip reaya nüfusu bulunmaktadır.

Tablo 7.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Erkek Nüfusu	Oran
0 - 4	8	9%
5 - 9	12	14%
10 - 14	21	24%
15 - 19	7	8%
20 - 24	7	8%
25 - 29	7	8%
30 - 34	5	6%
35 - 39	5	6%
40 - 44	3	3%
45 - 49	5	6%
50 - 54	2	2%
55 - 59	3	3%
60 - 64	0	0%
65 - +	2	2%
Toplam	87	100%

Grafik 7.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

7.1.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu

NFS.d. 3681 numaralı defter 1840 yılında Tazminat'tan sonra kaydı tutulmuş bir defterdir. Defterde Sökün, Çiftlik, Nuri ve Görenli olmak üzere dört köy sayılmıştır. Bu dört köydeki toplam nüfus 589'dur.

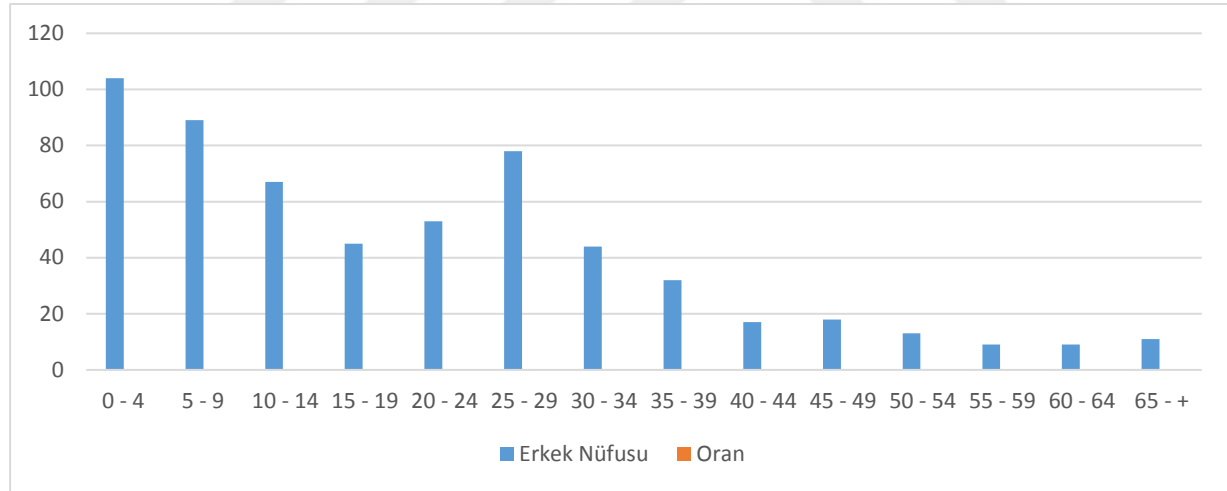
Bu nüfus içerisinde 0-4 yaş aralığı 104 kişi ve %18'lik oranla en fazla pay sahiptir. Dolayısıyla sayım yapılan dönemde söz konusu köylerde doğum oranının yüksek olduğu ortaya

çıkılmaktadır. Nitekim 5-9, 10-14 ve 15-19 aralığında sayı ve oranların artması nüfusun gençliğini ortaya koymaktadır.

30-34 ve 35-39 aralığındaki kişi sayısındaki ve oranlarındaki belirgin düşüşün yine seferberlik nedeniyle yaşanabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 7.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Erkek Nüfusu	Oran
0 - 4	104	18%
5 - 9	89	15%
10 - 14	67	11%
15 - 19	45	8%
20 - 24	53	9%
25 - 29	78	13%
30 - 34	44	7%
35 - 39	32	5%
40 - 44	17	3%
45 - 49	18	3%
50 - 54	13	2%
55 - 59	9	2%
60 - 64	9	2%
65 - +	11	2%
Toplam	589	100%

Grafik 7.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

7.1.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Yaş Durumu

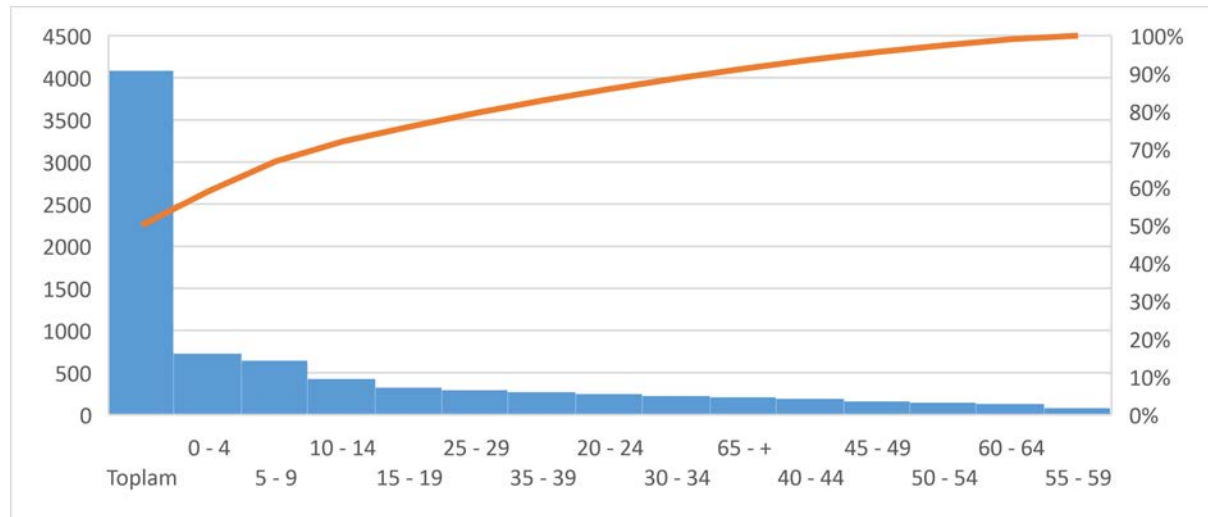
Çalışmada toplamda 4.083 kişilik nüfusla en hacimli defter olan NFS.d. 3682 kodlu defter, 1840 yılında Silifke'de bulunan Yörük cemaat ve aşiretleri üzerinden sayımı gerçekleştirilmiş bir defterdir. Defterde Karakeşli, Koyuncu, Boynu İnceli, Türkmenlü, Karadedeli, Demirci, İmamlu, Kabasakal, Karaböcülü, Tırtar, Eyremlı, Karahacılı, Bahşiş, Bey

Obası, Bolacalı, Bolacalılara mensup Koyuncu, İmam Uşağı, İmam Bekir Uşağı, Dursunlu ve Çetrevilli olmak üzere toplam 20 cemaat ve aşiret sayılmıştır.

4.083 kişilik nüfusta 0-4 yaş grubu 729 kişilik ve %18'lik oranla en fazla paya sahiptir. 5-9 yaş aralığında da sayı ve oran bakımından yüksek olması çocuk nüfusunun dolayısıyla da doğum oranlarının yüksek bir nitelikte olduğunu göstermektedir. Buna karşın tablo dikkatli incelendiğinde yaş ilerledikçe düzenli bir azalışın olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yüksek doğum oranlarında karşılık yaşlı nüfusun oranının düşük olması, ölüm oranlarının yüksek olduğunu da göstermektedir.

Tablo 7.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Erkek Nüfusu	Oran
0 - 4	729	18%
5 - 9	643	16%
10 - 14	428	10%
15 - 19	323	8%
20 - 24	249	6%
25 - 29	293	7%
30 - 34	225	6%
35 - 39	272	7%
40 - 44	193	5%
45 - 49	162	4%
50 - 54	147	4%
55 - 59	80	2%
60 - 64	130	3%
65 - +	209	5%
Toplam	4083	100%

Grafik 7.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

7.2. Defterlerdeki Tevellüd ve Fevt Durumu

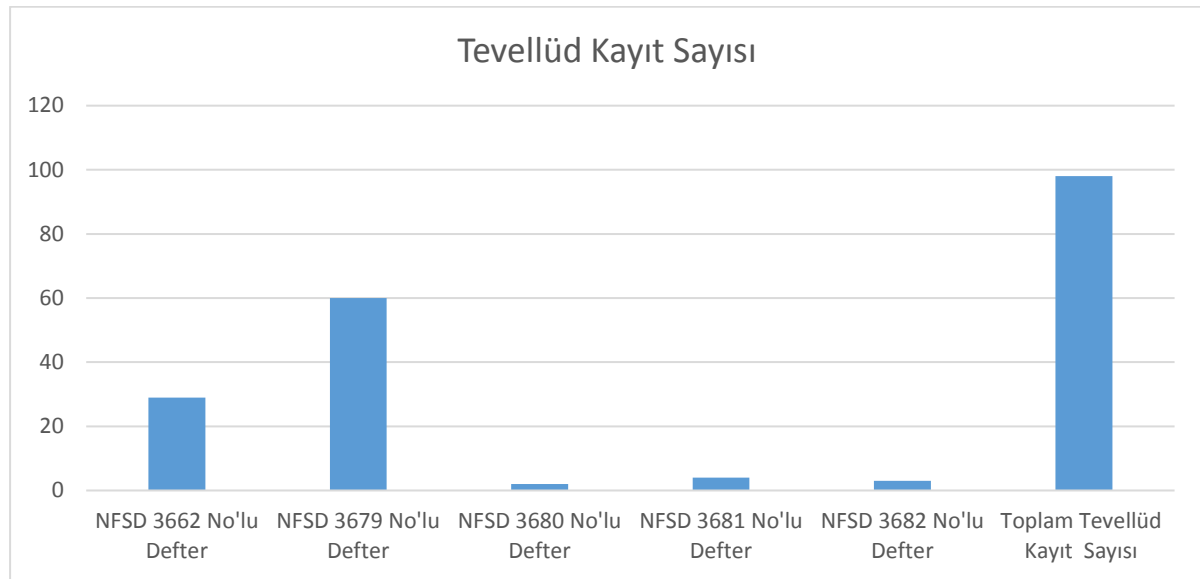
Nüfus defterlerinden edinebileceğimiz bilgilerden biri de doğum ve ölüm sayılarıdır. Osmanlı'da nüfus sayımı ile görevlendirilen memurlar, yeni doğanları tarih belirterek baba isimlerinin hemen altına "tevellüd" ifadesiyle eklemişlerdir. Çalışma konusu olan defterlere ait tevellüd kayıt sayısını belirten tablo incelendiğinde 60 kişilik tevellüd kayıt sayısı ile doğum sayısının en yüksek olduğu defter NFS.d. 3679 numaralı defter olmuştur. İkinci sırada ise 29 kişilik yeni doğan kaydıyla NFS.d 3662 numaralı defter gelmektedir.

Nüfus defterlerinde doğumlar kaydedildiği gibi ölenler de belirtilmiştir. Nüfus memurları ölen kişileri yazdıktan sonra üzerlerini çizip "fevt" ibaresi eklemiş ve ölüm tarihini not düşmüşlerdir.

Aşağıda her deftere ait ölen kişi sayısı ve ölenlerin yaş ortalamasını gösteren tablo yer almaktadır. Tablo incelendiğinde Nfs.d. 3680 numaralı reaya defteri hariç diğer defterlerdeki ölenlerin yaş ortalamasının 20 – 30 yaş aralığında olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna göre genç ölümlerinin daha çok olduğu sonucuna varmak mümkündür.

Tablo 7.6. Defterlerdeki Doğum Sayısı

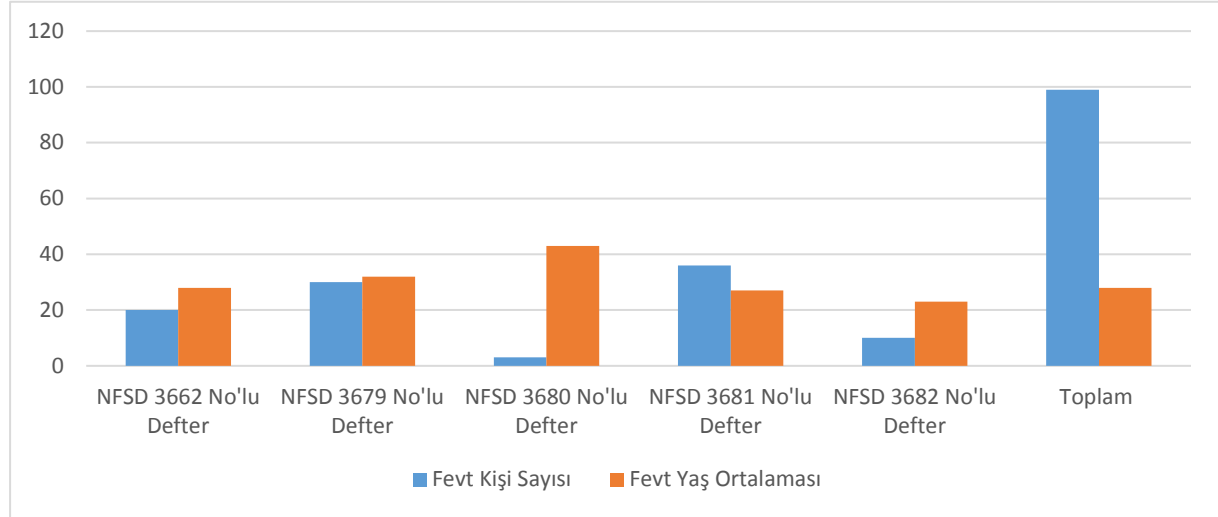
Defter	Tevellüd Kayıt Sayısı
NFS. d. 3662 No'lu Defter	29
NFS. d. 3679 No'lu Defter	60
NFS. d. 3680 No'lu Defter	2
NFS. d. 3681 No'lu Defter	4
NFS. d. 3682 No'lu Defter	3
Toplam Tevellüd Kayıt Sayısı	98

Grafik 7.6. Defterlerdeki Doğum Sayısı

Tablo 7.7. Defterlerdeki Ölen Kişi Sayısı ve Yaş Ortalamaları

Defter	Fevt Kişi Sayısı	Fevt Yaş Ortalaması
NFS.d 3662 No'lu Defter	20	28
NFS.d 3679 No'lu Defter	30	32
NFS.d 3680 No'lu Defter	3	43
NFS.d 3681 No'lu Defter	36	27
NFS.d 3682 No'lu Defter	10	23
Toplam	99	28

Grafik 7.7. Defterlerdeki Ölen Kişi Sayısı ve Yaş Ortalamaları

7.3. Mesleklerin Defterlere Göre Dağılımı

Çalışmada Silifke'ye ait 3662, 3679, 3680, 3681 ve 3682 numaralı 5 defterde de kırsal yerleşmeler sayıldığından mesleklerin dağılımı da buna paralel bir yapıda ortaya çıkmıştır. Buna göre çiftçilik, rençberlik ve çobanlık tüm defterlerde en çok göze çarpan meslekler olmuştur.

Bunun yanı sıra defterlerde mesleği olmadan kaydedilen çok sayıda kişi de göze çarpmaktadır. Mesleği belirtilmeden kaydedilen oranı %84'dür. Bu durumun nedeni, söz konusu dönemde yapılan sayımların askeri amaçla yapılıyor olması ve katipler tarafından mesleklerin kaydedilmemesi olarak düşünülebilir. Ayrıca sayım sırasında kimi zaman o anda orada olmayan kişiler gittikleri yerler yazılarak belirtilmişlerdir. Örneğin 3662 numaralı defterde bulunan Sabak köyünde 2 kişi " Kayseri'de" kelimesi isimlerinin başına eklenerek kaydedilmişlerdir.

Grafik 7.8. Nfs.d. 3662-79-80- 81-82 numaralı defterlere göre mesleklerin belirtilme durumu

7.3.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu

NFS.d. 3662 numaralı defterde toplam 715 kişi bulunmaktadır. 715 kişilik nüfus içerisinde mesleği kaydedilenler ise toplam 87 kişidir.

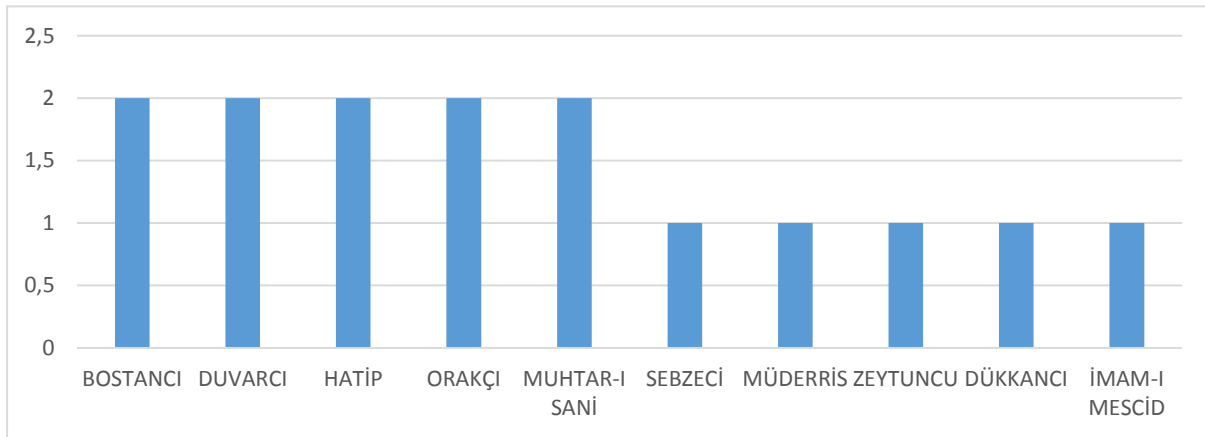
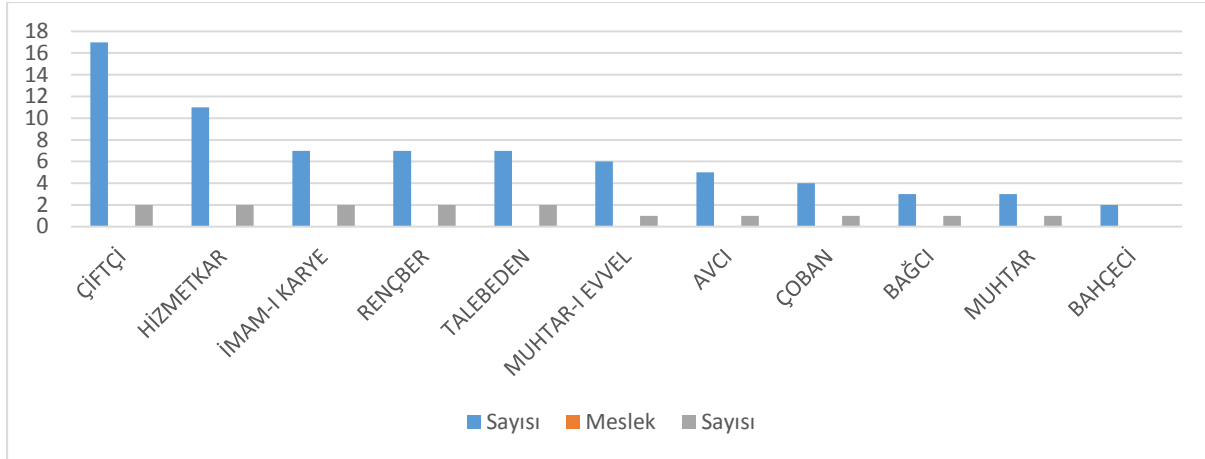
87 kişilik grubun içerisinde de Çiftçilik 17 kişi ile ilk sırada yer alırken 11 kişi ile hizmetkar ikinci sırada yer almaktadır. Çiftçi sayısının 17 kişi ile en yüksek olması tarımsal bir toplumu göstermektedir. Hizmetkar, söz konusu dönemde varlıklı ailelerin yanında çalışan köleler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca sayım defterleri incelendiğinde sayım memurlarının öncelikle muhtar ve imamları saydığı görülmektedir. Söz konusu sayım yapılan bölgelerin idari bakımdan büyüklüğüne göre iki muhtarla idare edildiğinde bu durum, muhtar-ı evvel, muhtar-ı sani birinci ve ikinci şeklinde belirtilerek kaydedilmiştir. Buna göre 6 tane muhtar-ı evvel, 2 tane muhtar-ı sani kaydedilmiştir.

Bunlara ek olarak defterlerde kişinin o anda hangi işle iştigal ettiği kaydedilirken öğrenci olanlar da “ talebeden” şeklinde belirtilmişlerdir. Tabloya göre 3662 numaralı defterde 7 kişi “talebeden” olarak kaydedilmiştir.

Tablo 7.8. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sayısı	Meslek	Sayısı
ÇİFTÇİ	17	BOSTANCI	2
HİZMETKAR	11	DUVARCI	2
İMAM-I KARYE	7	HATİP	2
RENÇBER	7	ORAKÇI	2
TALEBEDEN	7	MUHTAR-I SANİ	2
MUHTAR-I EVVEL	6	SEBZECİ	1
AVCI	5	MÜDERRİS	1
ÇOBAN	4	ZEYTUNCU	1
BAĞCI	3	DÜKKANCI	1
MUHTAR	3	İMAM-I MESCİD	1
BAHÇECİ	2		

Grafik 7.9. NFS. d. 3662 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

7.3.2.NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu

Çalışma konusu olan 3679 numaralı defter Silifke’de (H.1254) M.1838 yılına ait sayımı içermektedir. Toplam 2018 kişinin kaydı olan bu defterde toplam 12 köy 1 cemaatin sayıldığı görülmektedir.

Defterde kayıt altına alınmış olan 2018 kişiden 387’sinin meslek durumu belirtilirken geri kalan kısmın mesleği ile ilgili bir bilgiye yer verilmemiştir.

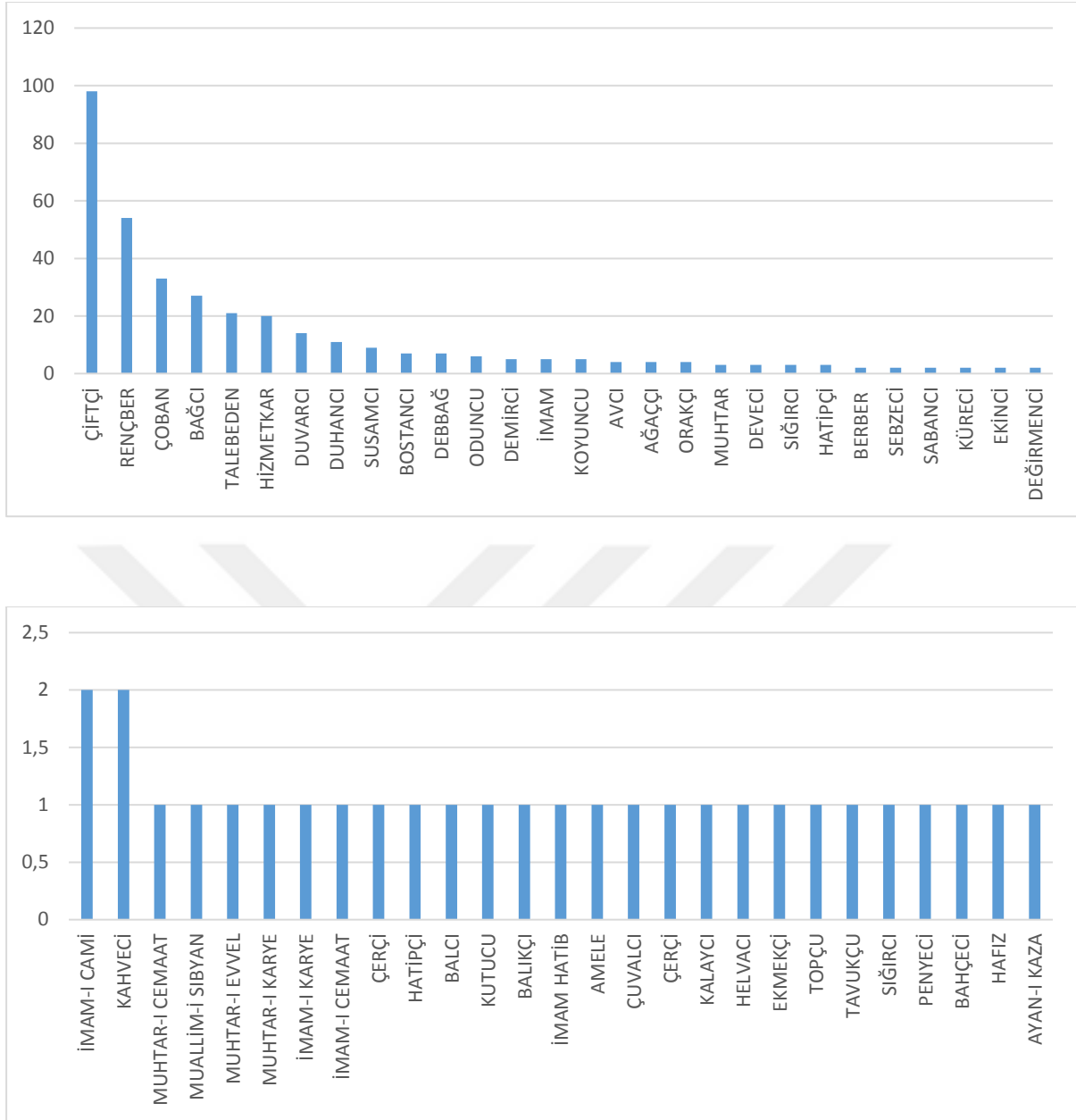
3679 numaralı defterde toplamda 55 farklı meslek kaydedilmiştir. Meslekler incelendiğinde çiftçilik 98, rençber 54 kişi ile en fazla miktara sahip meslekler olduğu görülmektedir. Buna göre sayım yapılan bölgedeki nüfusun daha çok tarımsal faaliyetlerle uğraşan bir grup olduğu anlaşılmaktadır. Çiftçi ve rençberin ardından çoban 33 kişi, bağcı 27 kişi olarak sıralanmaktadır.

Talebeden olarak kaydedilen okuyan kesim de tüm nüfus içerisinde 21 kişi olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum o dönem içerisinde nüfusun okuma oranının son derece düşük olduğunu göstermektedir.

Bunun yanı sıra toplam nüfus içerisinde mesleği kaydedilenlerin oranının düşük olduğu görünmesine karşın, söz konusu defterlerdeki meslek çeşitliliğinin de fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bir kişinin edindiği meslekler de kaydedilmiştir. Buna göre toplamda 25 meslek dalında sadece bir kişi kaydedildiği tespit edilmiştir. Defterde idari görevli olarak tanımlayabileceğimiz muhtar sayısı beştir. Muhtar kayıtları; muhtar 3 kişi, muhtar-ı cemaat 1 kişi, muhtar-ı karye 1 kişi şeklinde ayrı ayrı tutulmuştur. Bunun da nedeni; Silifke kazasında konar-göçer durumda yaşayan ve nüfusun önemli bir kısmını teşkil eden Yörük cemaat ve aşiretlerin varlığıdır. Nitekim Osmanlı Devleti nüfus sayımlarını gerçekleştirirken bölgelerin kendilerine has özelliklerini göz önünde bulundurarak sayımlarını gerçekleştirmiştir.

Tablo 7.9. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sayısı	Meslek	Sayısı
Çiftçi	98	İmam-ı Cami	2
Rençber	54	Kahveci	2
Çoban	33	Muhtar-ı Cemaat	1
Bağcı	27	Muallim-i Sıbyan	1
Talebeden	21	Muhtar-ı Evvel	1
Hizmetkar	20	Muhtar-ı Karye	1
Duvarcı	14	İmam-ı Karye	1
Duhancı	11	İmam-ı Cemaat	1
Susamcı	9	Çerçi	1
Bostancı	7	Hatipçi	1
Debbağ	7	Balcı	1
Oduncu	6	Kutucu	1
Demirci	5	Balıkçı	1
İmam	5	İmam Hatip	1
Koyuncu	5	Amele	1
Avcı	4	Çuvalcı	1
Ağaçcı	4	Çerçi	1
Orakçı	4	Kalaycı	1
Muhtar	3	Helvacı	1
Deveci	3	Ekmekçi	1
Sığırcı	3	Topçu	1
Hatipçi	3	Tavukçu	1
Berber	2	Sığırcı	1
Sebzeci	2	Penyeci	1
Sabancı	2	Bahçeci	1
Küreci	2	Hafız	1
Ekinci	2	Ayan-ı Kaza	1
Değirmenci	2		

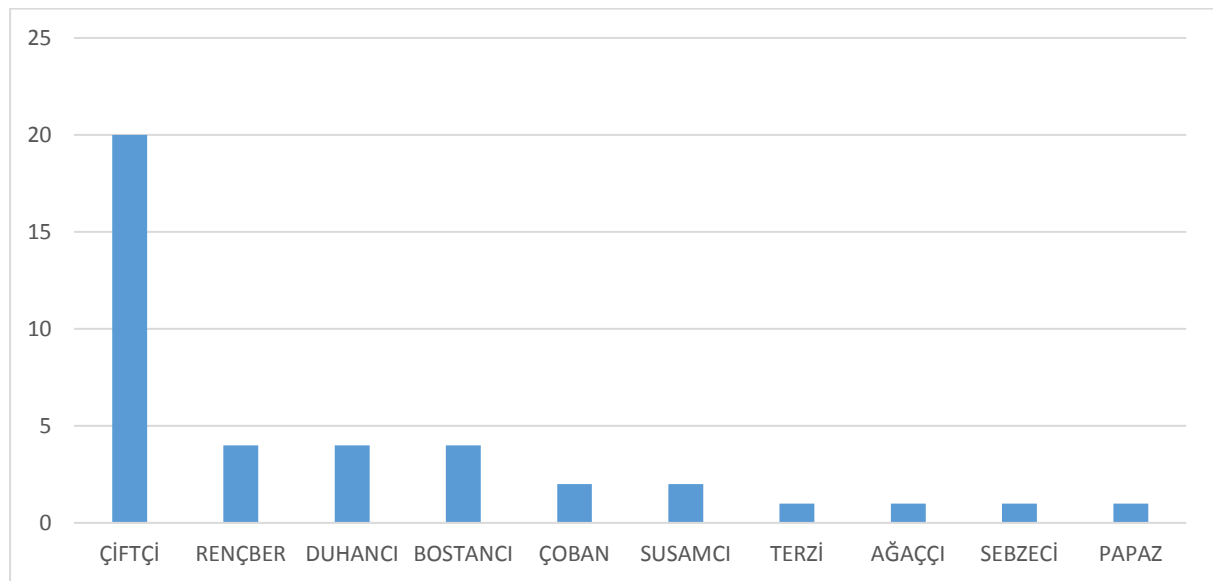
Grafik 7.10. NFS. d. 3679 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

7.3.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu

NFS.d. 3680 numaralı defter gayrimüslim defteri olup 1838 tarihi bu reaya defterinde toplamda 87 kişilik nüfus için toplam 10 meslek kaydedilmiştir. Kaydedilen bu 10 meslek içerisinde 20 kişi ile çiftçi sayısı en fazladır. Bu bilgi bize Silifke'nin Çiftlik köyünde yaşayan gayrimüslim nüfusun en çok tarımla uğraştığını göstermektedir. Çiftçilik mesleğinden sonra dörder kişilik nüfusla rençber, duhancı (tütüncü) ve bostancı gelmektedir.

Tablo 7.10. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sayısı
Çiftçi	20
Rençber	4
Duhancı	4
Bostancı	4
Çoban	2
Susamcı	2
Terzi	1
Ağaççı	1
Sebzeci	1
Papaz	1

Grafik 7.11. NFS. d. 3680 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

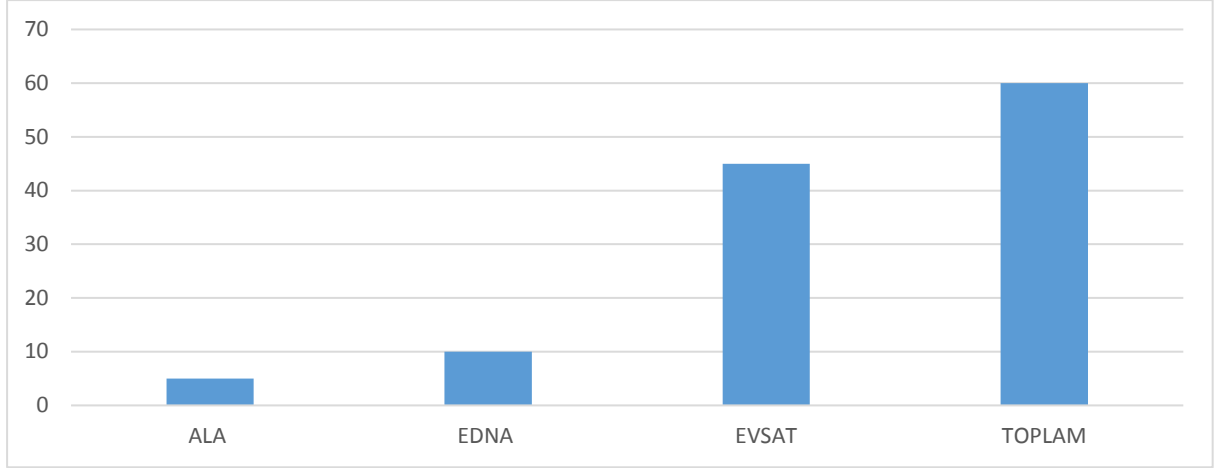
Adı geçen defterde gayrimüslim nüfustan toplanan vergi ve miktarları da belirtilmiştir. Aşağıda vergilendirme durumu verilen nüfusun dağılımı gösterilmiştir.

Osmanlı Devleti, reayadan alınan vergiden adil olmak amacı ile çift topraklarını, tarladaki toprakların kalitesine bağlı olarak alâ, evsât ve edna şeklinde üç gruba ayırmıştır. Bu doğrultuda toplanan çift resmi de bu üç tasnif üzerinden yapılmıştır.⁸⁰ Osmanlı Devleti reayaya işletmesi için verdiği topraktan aynı miktar oranında vergi toplayarak adaleti sağlamaya çalışmıştır. Buna göre 3680 numaralı defterdeki Çiftlik köyünde yaşayan 87 kişilik gayrimüslim nüfusun beş tanesinden en fazla miktarda vergi anlamına gelen alâ, 45 kişiden orta miktarda vergi anlamına gelen evsât ve 10 kişiden en düşük miktarda vergi anlamına gelen edna miktarlar toplanmıştır.

⁸⁰ Osman Gümüşçü – Emine Erdoğan Özünlü, “Osmanlı Devleti’nin Çift Resmi Uygulamalarını Yeniden Düşünmek”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXX/1, 2016, s. 178.

Tablo 7.11. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Vergilendirme Usulüne Göre Kişi Sayısı

VERGİ MİKTARI	KİŞİ SAYISI
Ala	5
Edna	10
Evsat	45
TOPLAM	60

Grafik 7.12. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Vergilendirme Usulüne Göre Kişi Sayısı

7.3.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu

NFS.d. 3681 numaralı defter H.1256 1840 tarihli sayıma aittir. Bu defterlerde Sökün, Çiftlik Nuri ve Görenli köyleri sayılmıştır. Sayımı yapılan dört köyde toplam 589 kişinin sadece 94 kişinin mesleği kaydedilirken 495 kişi herhangi bir meslek belirtilmeden kaydedilmişlerdir.

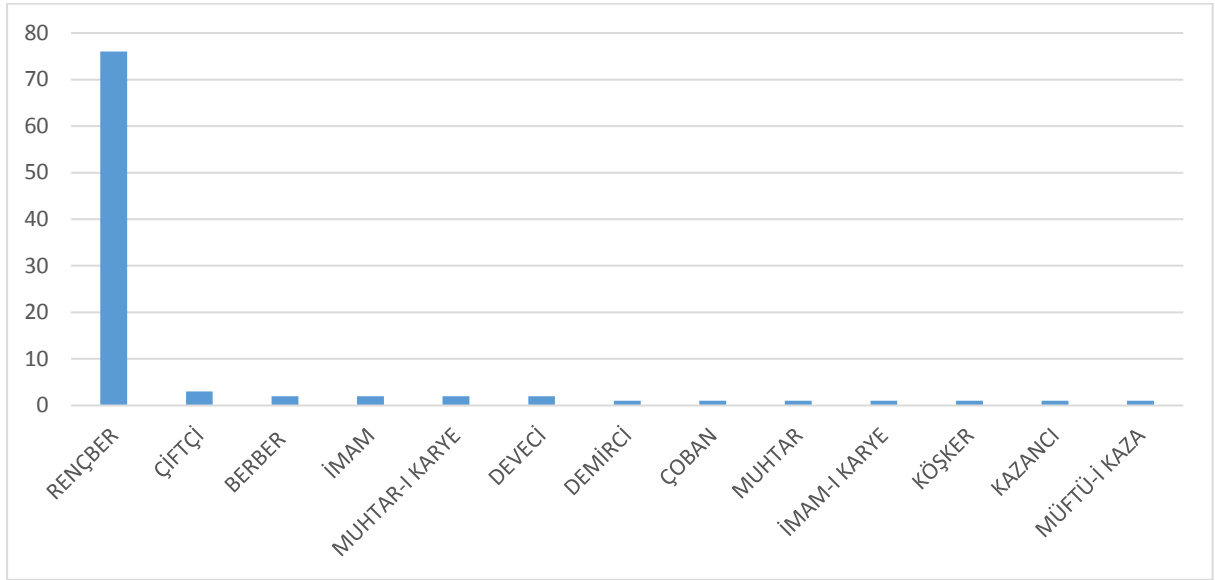
Mesleği ile kaydedilen 94 kişinin ise toplamda 10 farklı mesleğe göre dağıldığı görülmektedir. Ancak aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi en yüksek sayıya ait meslek rençberliktir. Rençberlik ise Türk Dil Kurumunda “tarla, bağ, bahçe, yapı ve toprak işlerinde ağır işleri gören gündelikçi, ırgat” olarak tanımlanmaktadır.⁸¹ Buna göre adı geçen defterdeki nüfusun da tarımsal faaliyetlerle iştigâl ettiği anlaşıldığından burada geçen rençberlik mesleği, ırgatlık anlamında kullanılmıştır yorumunu yapmak mümkündür.

Bunların yanı sıra idari görevli olarak değerlendirdiğimiz bir muhtar ve bir de muhtar-ı karye olduğu anlaşılmaktadır.

⁸¹ Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 2001, s. 886.

Tablo 7.12. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sayısı
Rençber	76
Çiftçi	3
Berber	2
İmam	2
Muhtar-ı Karye	2
Deveci	2
Demirci	1
Çban	1
Muhtar	1
İmam-ı Karye	1
Köşker	1
Kazancı	1
Müftü-i Kaza	1

Grafik 7.13. NFS. d. 3681 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

7.3.5. NFSD 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Meslek Durumu

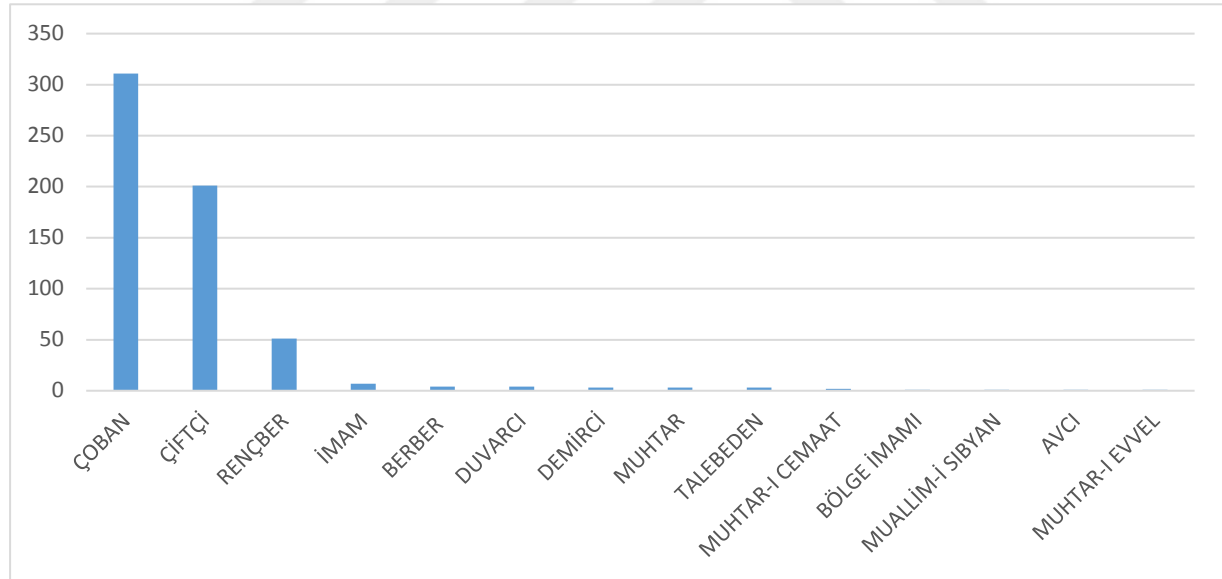
1840 tarihli sayıma ait olan NFS.d. 3682 numaralı defterde Silifke'nin iki büyük yörük aşireti durumunda olan Keşli ve Bolacalılar sayılmıştır. Konar – göçer olduğu bilinen bu nüfus, söz konusu defterde toplam 4.083 kişi olarak kaydedilmiştir.

Adı geçen deftere ait meslek dağılımını gösteren tablo aşağıda verilmiştir. Bu tablodaki bilgilerden hareketle 14 meslek grubu olduğu tespit edilmiştir. Bu meslekler içerisinde çoban 311, çiftçi 201 ve rençber 51 kişilik sayılarla ilk üç sırada yer almaktadır. Buna göre sayımı yapılan yörük aşiretlerinin en çok hayvancılık ve çiftçilik ile uğraştığı ortaya çıkmaktadır. Özellikle de hayvancılık faaliyetlerinin bu defterde ilk sırada yer alması konar – göçer yörüklerin yaşam tarzlarını da yansıtmaktadır.

Yine yörük halkının yaşamına uygun biçimde bölgede görev yapan muhtarlardan biri yörük cemaatlerini temsilen “muhtar-ı cemaat” şeklinde görevlendirilmiştir. Bunun dışında idari yapılanmasının bir yansıması olarak değerlendireceğimiz muhtarlık, muhtar-ı evvel bir kişi, muhtar üç kişi olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7.13. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sayısı
Çoban	311
Çiftçi	201
Rençber	51
İmam	7
Berber	4
Duvarcı	4
Demirci	3
Muhtar	3
Talebade	3
Muhtar-ı Cemaat	2
Bölge İmamı	1
Muallim-i Sıbyan	1
Avcı	1
Muhtar-ı Evvel	1

Grafik 7.14. NFS. d. 3682 Numaralı Defterdeki Nüfusun Mesleklere Göre Dağılımı

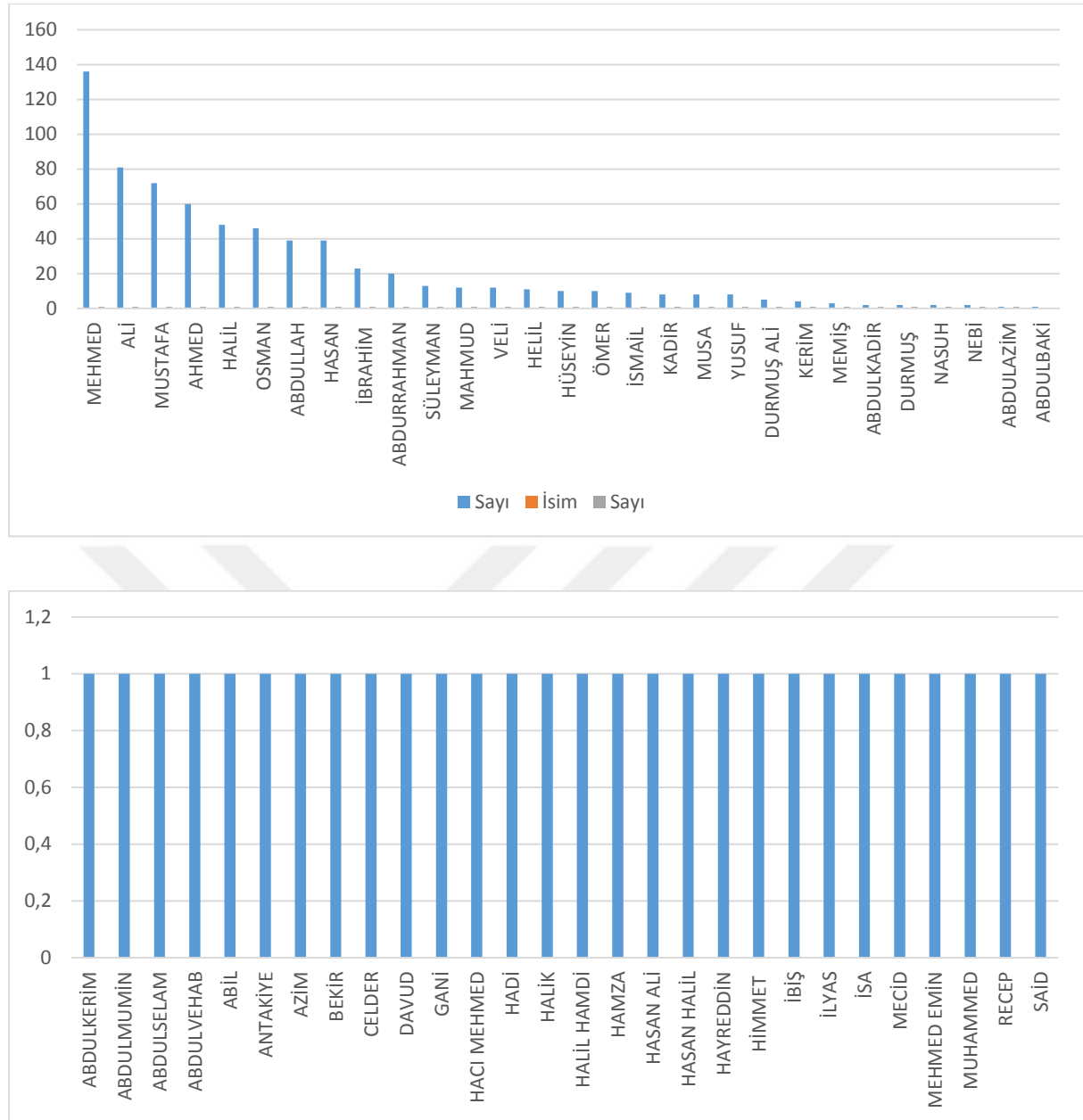
7.4. Defterlerde Geçen İsimler ve Adetleri

7.4.1. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimler

İncelenen 3662 numaralı defterde toplam yedi köyde 715 nüfusta 58 farklı isim kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan bu isimlerin büyük çoğunluğunun islami kökenli isimler oluşturmaktadır. Söz konusu defter içinde toplam 136 kişi Mehmed, 81 kişi Ali, 72 kişi Mustafa, 60 kişi Ahmed ismi ile kaydedilmiştir. Ayrıca Durmuş Ali, Mehmed Emin, Hasan Halil, Hasan Ali, Hacı Mehmed gibi iki isimli olarak kaydedilen kişiler de bulunmaktadır. Bunlardan başka toplam nüfus içerisinde 30 adet isimde sadece bir kez kayıt altına alındığı görülmektedir. Bunun yanı sıra en çok kullanılan isimlerin dini bir nitelik taşıdığı, bununda halkın içindeki Ehl-i Beyt sevgisiyle orantılı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 7.14.NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

İsim	Sayı	İsim	Sayı
Mehmed	136	Abdulkerim	1
Ali	81	Abdalmümin	1
Mustafa	72	Abdulselam	1
Ahmed	60	Abdulvehab	1
Halil	48	Abil	1
Osman	46	Antakiye	1
Abdullah	39	Azim	1
Hasan	39	Bekir	1
İbrahim	23	Celder	1
Abdurrahman	20	Davud	1
Süleyman	13	Gani	1
Mahmud	12	Hacı Mehmed	1
Veli	12	Hadi	1
HELİL	11	Halik	1
Hüseyin	10	Halil Hamdi	1
Ömer	10	Hamza	1
İsmail	9	Hasan Ali	1
Kadir	8	Hasan Halil	1
Musa	8	Hayreddin	1
Yusuf	8	Himmat	1
Durmuş Ali	5	İbiş	1
Kerim	4	İlyas	1
Memiş	3	İsa	1
Abdulkadir	2	Mecid	1
Durmuş	2	Mehmed Emin	1
Nasuh	2	Muhammed	1
Nebi	2	Recep	1
Abdulazim	1	Said	1
Abdubaki	1		

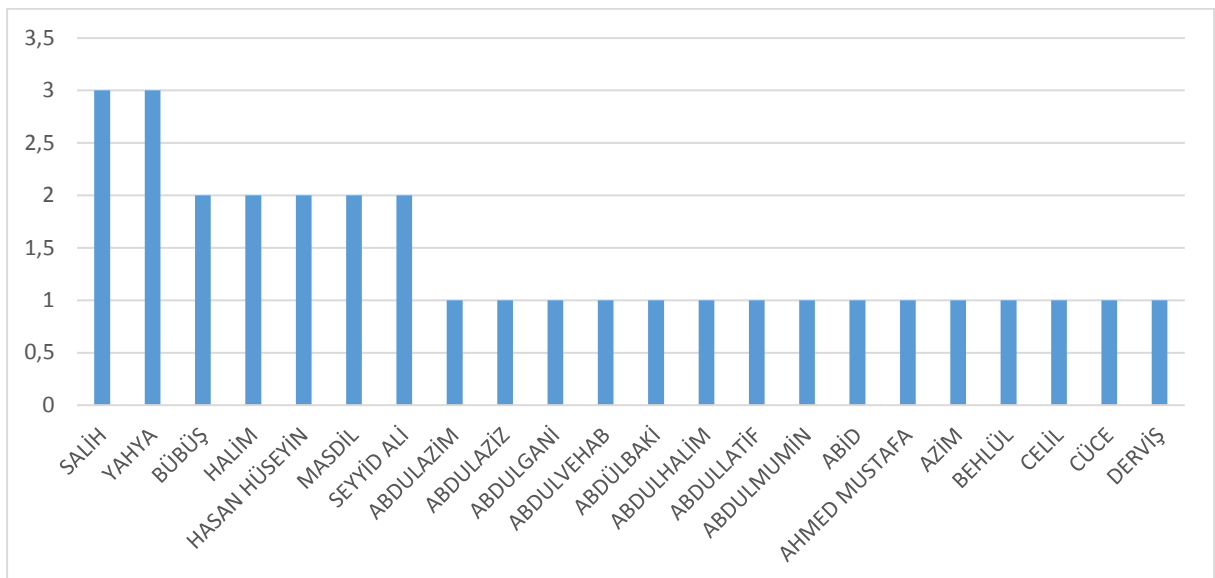
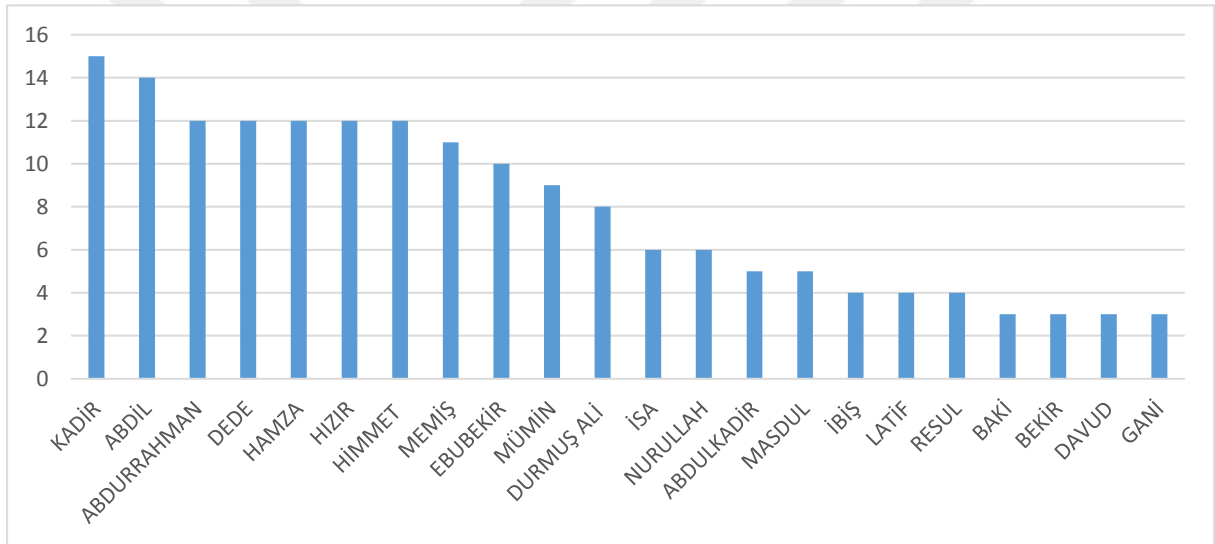
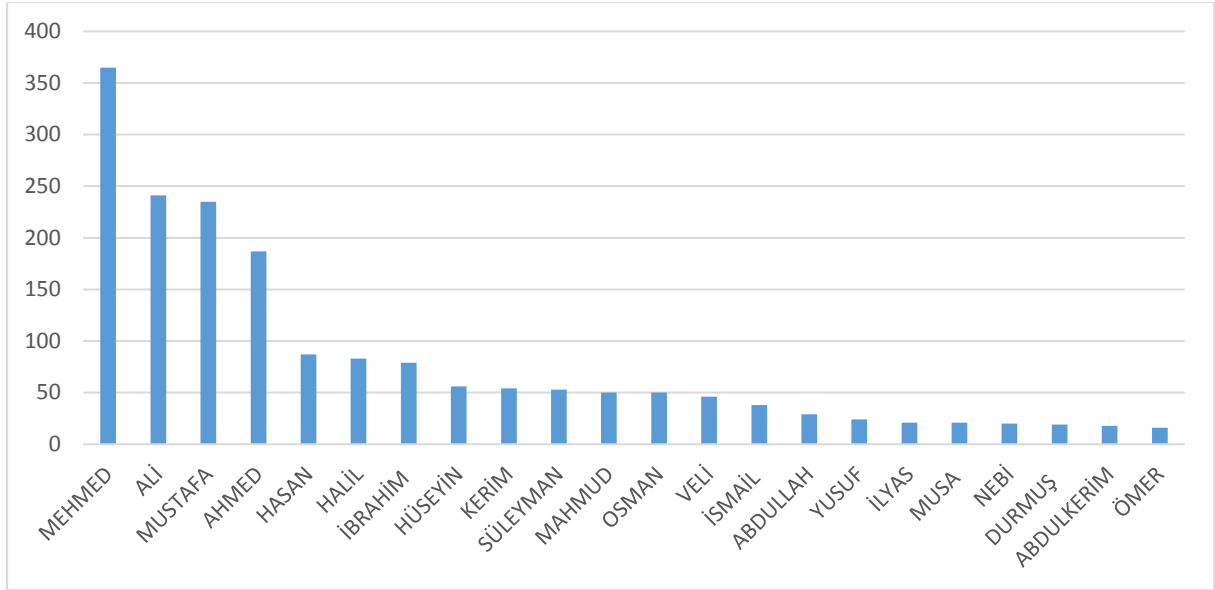
Grafik 7.15. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

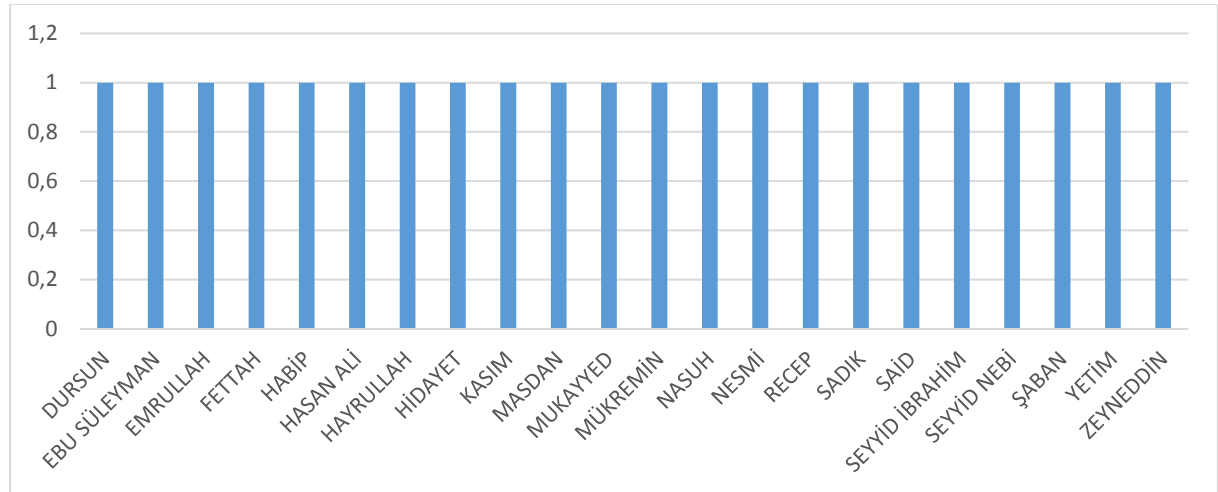
7.4.2. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimler

Değerlendirilmesi yapılmış olan 3679 numaralı defterde toplam 12 köy ve 1 cemaatin sayımı yapılmış ve 2018 kişi kaydedilmiştir. 2018 kişilik nüfus içerisinde toplam 88 isim kayıt altına alınmıştır. Bu isimler arasında da en çok kullanılan isim 365 kişi ile Mehmed'dir. Daha sonra 241 kişi ile Ali, 235 kişi ile Mustafa, 187 kişi ile Ahmed gelmektedir. Bu isimlerin dışında Hasan, Halil, İbrahim, Hüseyin, Kerim, Süleyman, Mahmud, Osman, Veli ve İsmail de sık kullanılmış isimler arasında yer almaktadır. Bu defterde de kullanılan isimlerin islami nitelikte isimler olduğu görülmektedir. Ayrıca yine en çok kullanılan ilk dört ismin Mehmed, Ali, Mustafa ve Ahmed olması Peygamber ve Ehl-i Beyt sevgisi ile açıklanabilmektedir.

Tablo 7.15. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı
Mehmed	365	Kadir	15	Salih	3	Dursun	1
Ali	241	Abdil	14	Yahya	3	Ebusüleyman	1
Mustafa	235	Abdurrahman	12	Bübüş	2	Emrullah	1
Ahmed	187	Dede	12	Halim	2	Fettah	1
Hasan	87	Hamza	12	Hasan Hüseyin	2	Habip	1
Halil	83	Hızır	12	Masdil	2	Hasan Ali	1
İbrahim	79	Himmet	12	Seyyid Ali	2	Hayrullah	1
Hüseyin	56	Memiş	11	Abdülazim	1	Hidayet	1
Kerim	54	Ebubekir	10	Abdulaziz	1	Kasım	1
Süleyman	53	Mümin	9	Abdulgani	1	Masdan	1
Mahmud	50	Durmuş Ali	8	Abdulvehab	1	Mukayyed	1
Osman	50	İsa	6	Abdubaki	1	Mükremin	1
Veli	46	Nurullah	6	Abdulhalim	1	Nasuh	1
İsmail	38	Abdulkadir	5	Abdullatif	1	Nesmi	1
Abdullah	29	Masdul	5	Abdalmümin	1	Recep	1
Yusuf	24	İbiş	4	Abid	1	Sadık	1
İlyas	21	Latif	4	Ahmed Mustafa	1	Said	1
Musa	21	Resul	4	Azim	1	Seyyid İbrahim	1
Nebi	20	Baki	3	Behlül	1	Seyyid Nebi	1
Durmuş	19	Bekir	3	Celil	1	Şaban	1
Abdulkerim	18	Davud	3	Cüce	1	Yetim	1
Ömer	16	Gani	3	Derviş	1	Zeyneddin	1

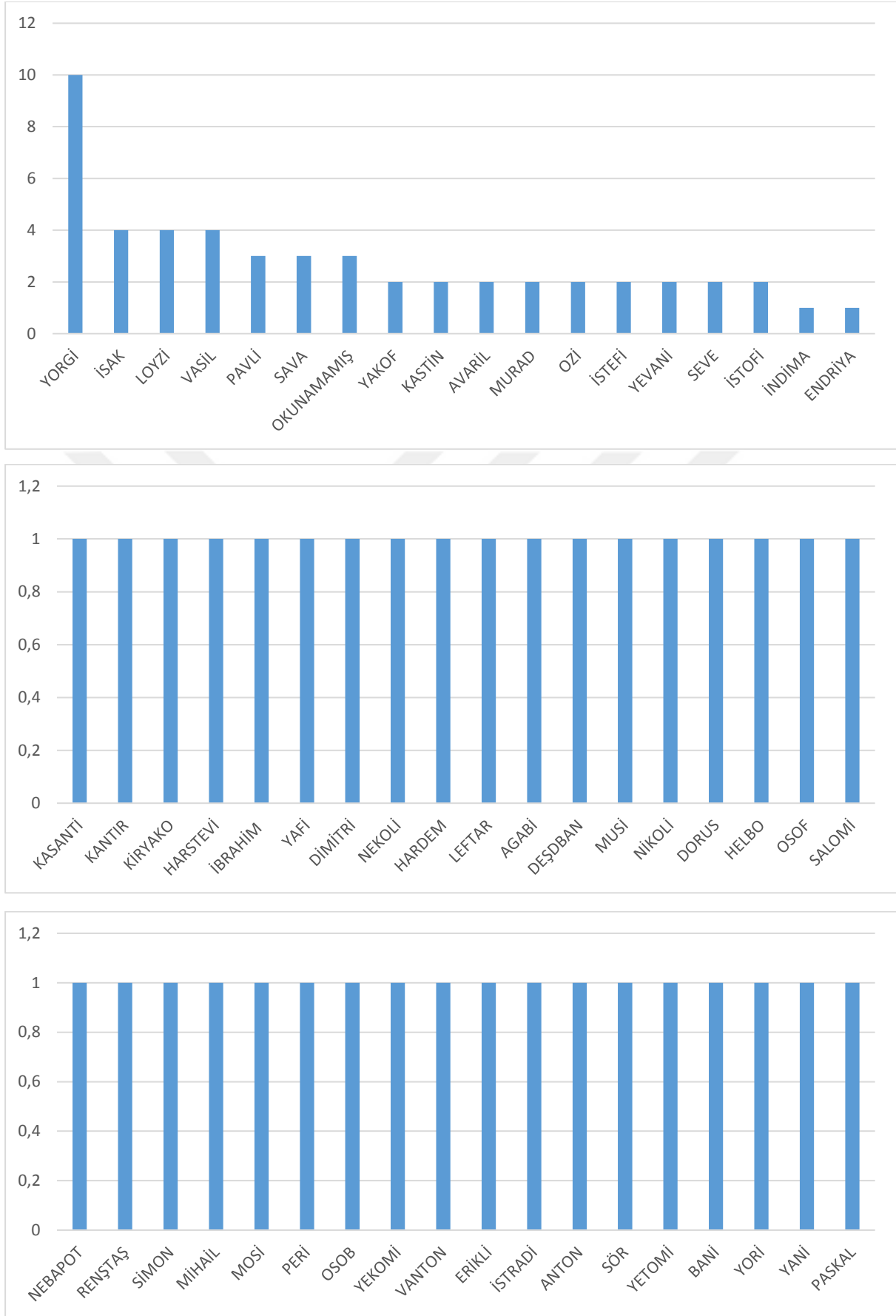
Grafik 7.16. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

7.4.3. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimler

Nfs.d. 3680 numaralı defter gayrimüslim nüfusun sayıldığı reaya defteridir. 87 kişilik nüfusa sahip olan Çiftlik köyü sayımında toplam 54 isim kaydedilmiştir. Bu 54 isim içerisinde Yorgi ismi 10 kişi ile ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra dörder kişi ile İsak, Loyzi, ve Vasil isimlerinin kayıt altına alındığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu defterde ismi okunamamış 3 kişi de bulunmaktadır.

Tablo 7.16. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı
Yorgi	11	Kastansi	1	Benapot	1
İsak	4	Kantır	1	Anastas	1
Loyzi	4	Kiryako	1	Simon	1
Vasil	4	Harstevi	1	Mihail	1
Paoli	3	İbrehim	1	Paskal	1
Sava	3	Yafi	1	Peri	1
Okunamamış	3	Dimitri	1	Osob	1
Yakof	2	Nikoli	1	Yekomi	1
Kastin	2	Harrem	1	Vanton	1
Avaril	2	Lefter	1	Argili	1
Murad	2	Agabi	1	İstradi	1
Ozi	2	Deşdban	1	Anton	1
İstefi	2	Mosi	2	Sor	1
Yevani	2	Nikoli	1	Yakomi	1
Seve	2	Torus	1		
İstofi	2	Helbo	1		
Andriya	2	Usuf	1		
Yani	2	Salomi	1		

Grafik 7.17. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

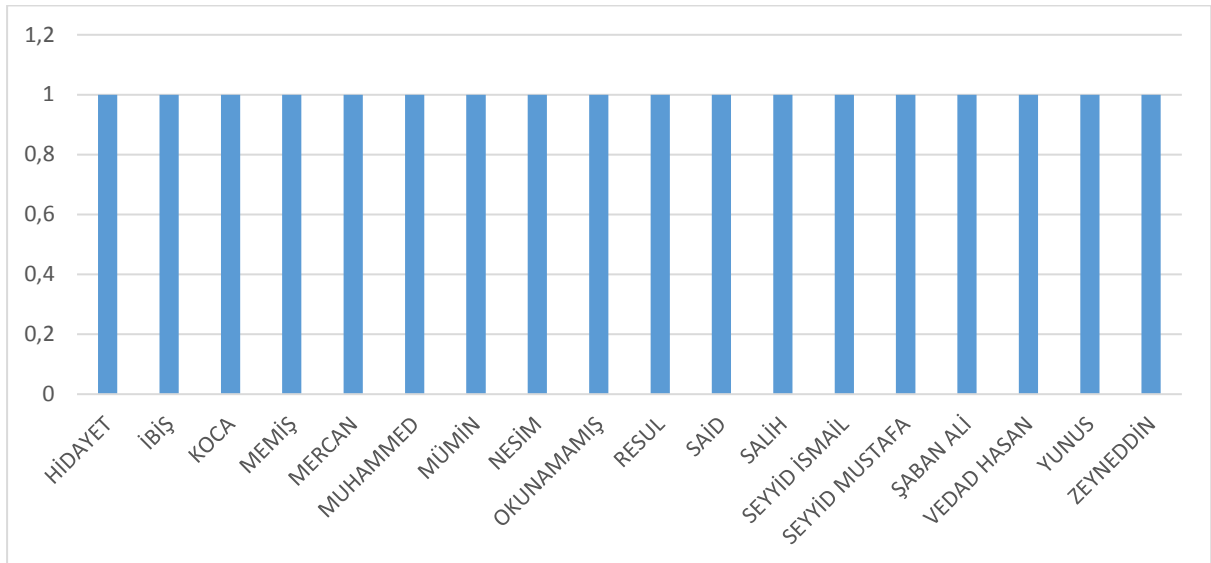
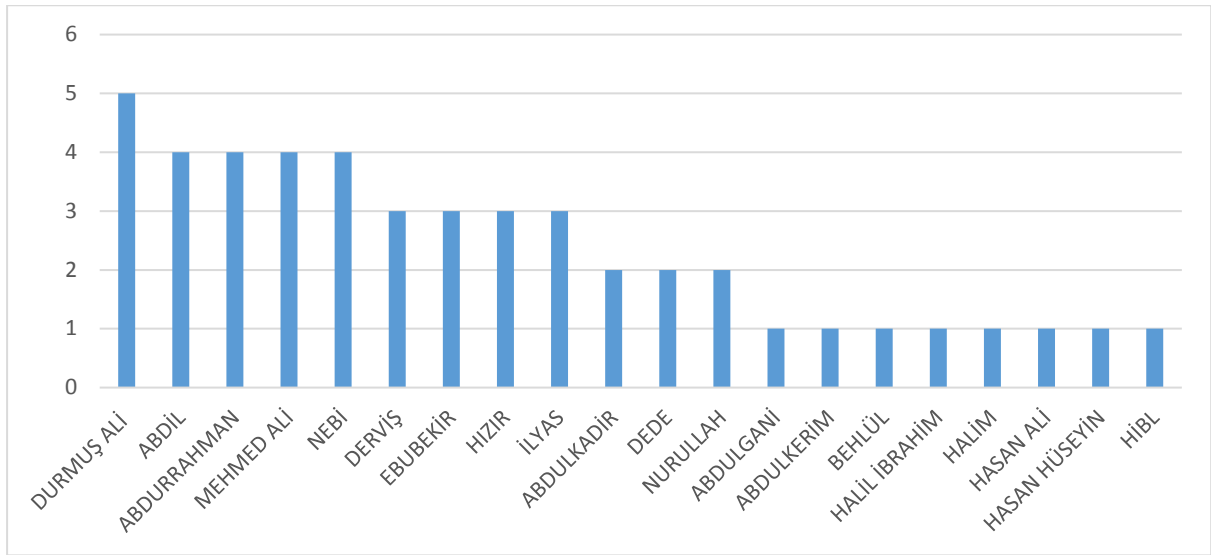
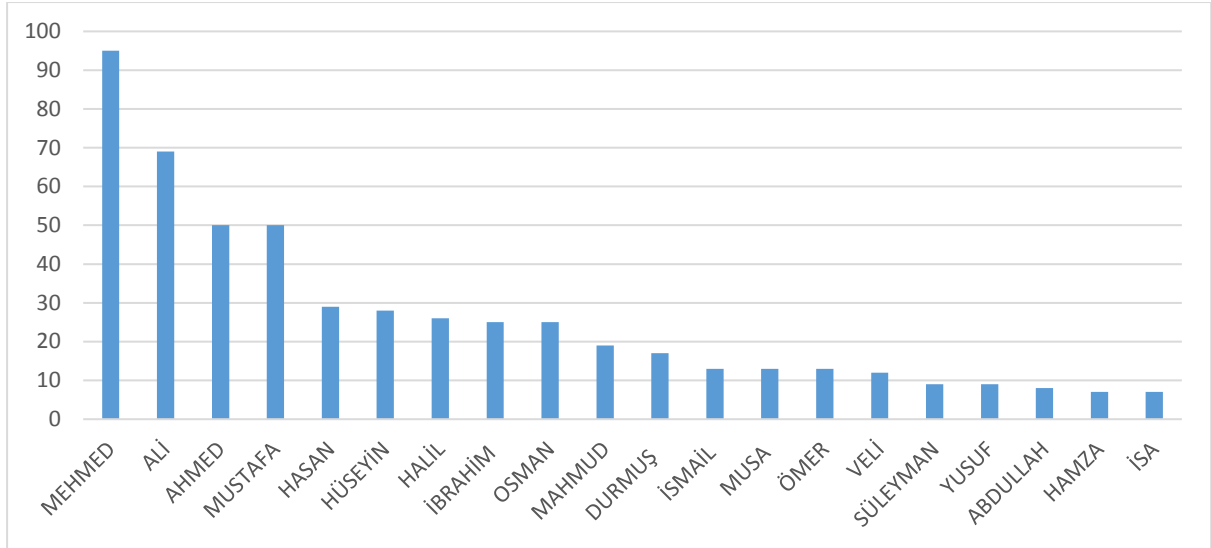
7.4.4. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimler

Toplamda dört köyün sayıldığı NFS.d. 3681 numaralı defterde toplamda 589 kişi için 58 farklı isim kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu 58 farklı isim içerisinde yine Mehmed, Ali, Mustafa ve Ahmed isimleri ilk dört sırayı oluşturmaktadır. Buna göre Mehmed ismi 95 kez, Ali ismi 69 kez Ahmed ve Mustafa isimleri de 50 kez kaydedilmiştir. Ayrıca Durmuş Ali, Mehmed Ali, Hasan Ali, Hsaan Hüseyin, Halil İbrahim, Seyyid İsmail, Seyyid Mustafa, Şaban Ali ve Vedad Hasan şeklinde 9 adet ikili ismin de kaydedildiği görülmüştür. Bu ikili isimler içinde 5 tane Durmuş Ali, 4 tane de Mehmed Ali ismi bulunmaktadır.

Bu defterde yer alan isimler de diğer Müslüman halkın kaydedildiği defterlerde olduğu gibi islami niteliktedir. 3681 numaralı defterde de diğer defterlerde olduğu gibi islami nitelikte isimlerin olması bu köylerde de Ehl-i Beyt sevgisi ile açıklanabilmektedir.

Tablo 7.17. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı
Mehmed	95	Durmuş Ali	5	Hidayet	1
Ali	69	Abdil	4	İbiş	1
Ahmed	50	Abdurrahman	4	Koca	1
Mustafa	50	Mehmed Ali	4	Memiş	1
Hasan	29	Nebi	4	Mercan	1
Hüseyin	28	Derviş	3	Muhammed	1
Halil	26	Ebubekir	3	Mümin	1
İbrahim	25	Hızır	3	Nesim	1
Osman	25	İlyas	3	Okunamamış	1
Mahmud	19	Abdulkadir	2	Resul	1
Durmuş	17	Dede	2	Said	1
İsmail	13	Nurullah	2	Salih	1
Musa	13	Abdulgani	1	Seyyid İsmail	1
Ömer	13	Abdukerim	1	Seyyid Mustafa	1
Veli	12	Behlül	1	Şaban Ai	1
Süleyman	9	Halil İbrahim	1	Vedad Hasan	1
Yusuf	9	Halim	1	Yunus	1
Abdullah	8	Hasan Ali	1	Zeyneddin	1
Hamza	7	Hasan Hüseyin	1		
İsa	7	Hibl (?)	1		

Grafik 7.18. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

7.4.5. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimler

Yekûn olarak en fazla nüfusun kaydedildiği defter olan 3682 numaralı defterde toplam nüfus, 4.083 kişi olarak kaydedilmiştir. Silifke'nin iki büyük Yörük aşiretinin ve onlara bağlı kolların sayıldığı bu defterde 137 farklı isim kullanılmıştır. Aşağıda tabloda yer alan 137 farklı isimden bir kişi olarak kaydedilen 36 isim "Diğer" adı altında verilmiştir. Bunun dışında bir kişi olarak kayıt altına alınan 23 isim aşağıda verilen talodaki gibi belirtilmiştir.

Bu defterde de en yaygın kullanılan isimlere bakıldığında dini nitelik taşıyan isimler olduğu görülmektedir. Diğer Müslüman kayıtlarının yapıldığı defterler gibi bu defterlerde de Mehmed ismi 831 kişilik kayıtla ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra 530 kişi ile Mustafa, 525 kişi ile Ali ve 337 kişiyle Ahmed ismi sıralanmaktadır. Söz konusu deftere ait tabloda 2 kişi "isimsiz" adı altında yer almıştır. Bunlardan biri isim ya da lakap belirtilmeden kaydedilirken bir kişinin de isminin yazılı olduğu kısım yırtılmıştır. Ayrıca defterlerde 5 kişinin ismi de "okunamayan" adı altında tabloda belirtilmiştir.

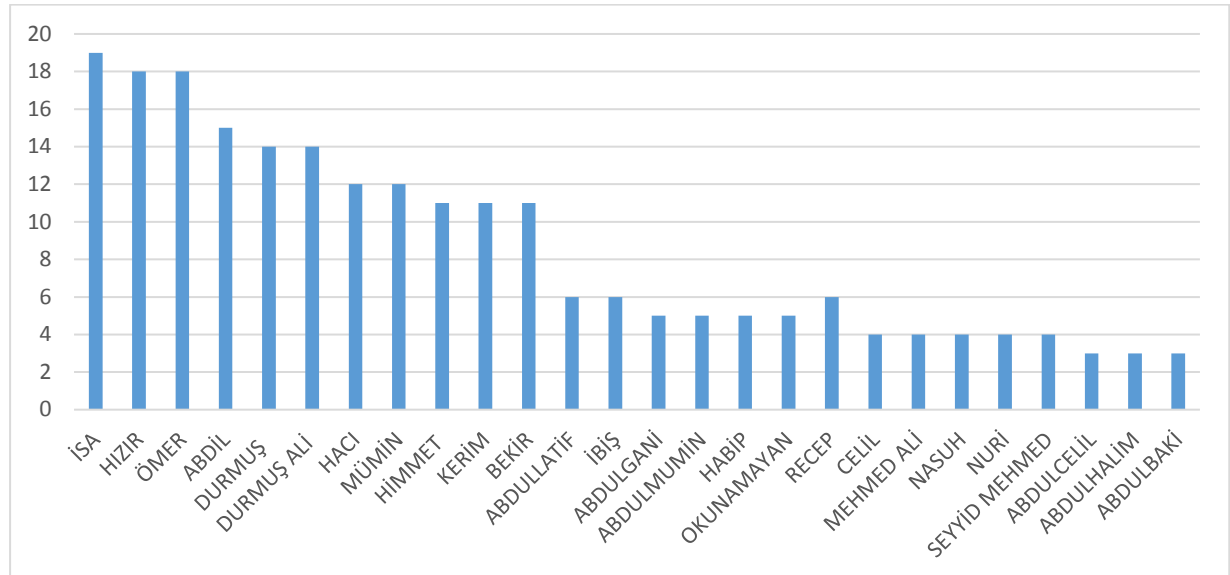
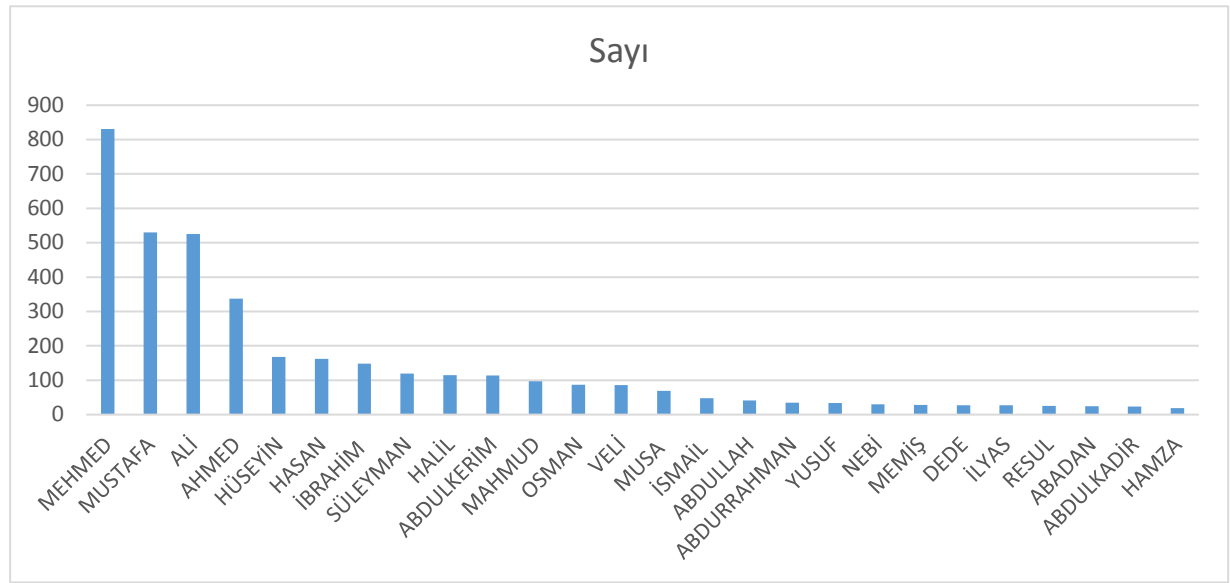
Tüm bunların yanı sıra 3682 numaralı defterde iki kişi "ahras", iki kişi "çoban", bir kişi de "avare" şeklinde isim belirtilmeden kaydedilmiştir. Bu durum, kişilerin fiziki özellikleri ve uğraştıkları mesleklerle de anıldıklarını göstermektedir.

Tablo 7.18. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

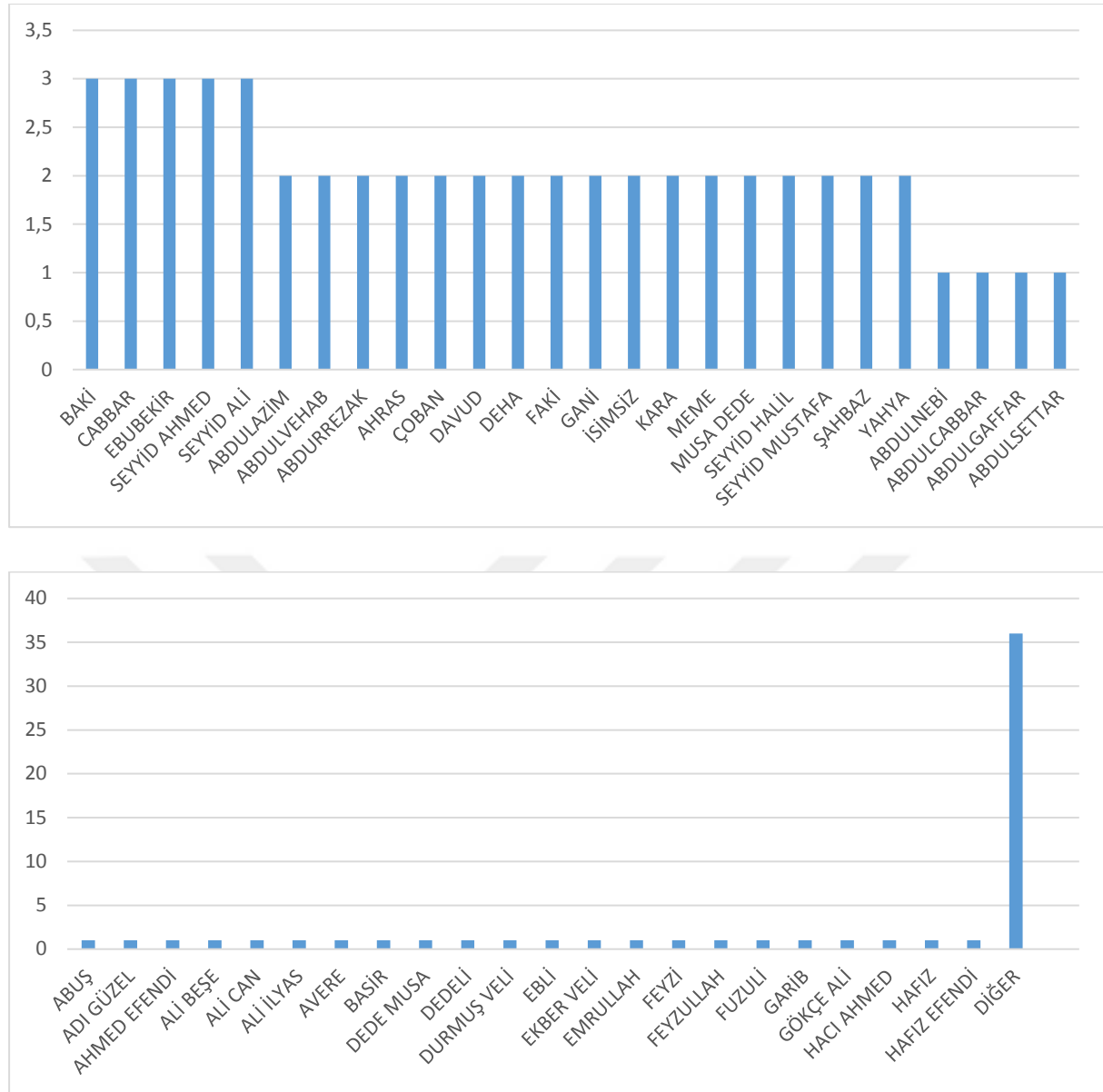
İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı	İsim	Sayı
Mehmed	831	İsa	19	Baki	3	Abid Hüseyin	1
Mustafa	530	Hızır	18	Cabbar	3	Abuş	1
Ali	525	Ömer	18	Ebubekir	3	Adıgüzel	1
Ahmed	337	Abdil	15	Seyyid Ahmed	3	Ahmed Efendi	1
Hüseyin	168	Durmuş	14	Seyyid Ali	3	Ali Beşe	1
Hasan	162	Durmuş Ali	14	Abdulazim	2	Ali Can	1
İbrahim	148	Hacı	12	Abdlvehab	2	Ali İlyas	1
Süleyman	119	Mümin	12	Abdurrezzak	2	Avare	1
Halil	115	Himmet	11	Ahras	2	Basir	1
Abdulkerim	114	Kerim	11	Çoban	2	Dede Musa	1
Mahmud	97	Bekir	11	Davud	2	Dedeli	1
Osman	87	Abdullatif	6	Deha	2	Durmuş Veli	1
Veli	86	İbiş	6	Faki	2	Ebli	1
Musa	69	Abdulgani	5	Gani	2	Ekber Veli	1
İsmail	48	Abdalmümin	5	İsimsiz	2	Emrullah	1
Abdullah	41	Habşp	5	Kara	2	FEyzi	1
Abdurrahman	35	Okunamayan	5	Meme	2	Feyzullah	1
Yusuf	34	Recep	6	Musa Dede	2	Fuzuli	1

Tablo 7.19. (Devamı)

Nebi	30	Celil	4	Seyyid Halil	2	Garib	1
Memiş	28	Mehmed Ali	4	Seyyid Mustafa	2	Gökçe Ali	1
Dede	27	Nasuh	4	Şahbaz	2	Hacı Ahmed	1
İlyas	27	Nuri	4	Yahya	2	Hafız	1
Resul	25	Seyyid Mehmed	4	Abdulnedi	1	Hafız Efendi	1
Abadan	24	Abdulcelil	3	Abdulcabbar	1	Diğer	36
Abdulkadir	23	Abdulhalim	3	Abdulgaffar	1		
Hamza	19	Aabdulbaki	3	Abdulsettar	1		

Grafik 7.19. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen İsimlerin Dağılımı

Grafik 7.19. (Devamı)

7.5. Defterlerde Adı Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

Osmanlı Devleti'nde nüfus defterleri tutulurken kişilerin fiziksel özellikleri net bir şekilde betimlenmiştir. Bu betimlemeler yapılırken genellikle belirli bir yaş aralığının göz önünde bulundurulduğu anlaşılmaktadır. Buna göre eşkaller betimlenirken kişilerin sakal, bıyık ve boy özellikleri belirtilmiştir. Örneğin kara sakallı, ter bıyıklı, sarı sakallı, kumral sakallı, köse, köse sakallı, şabb-i emred ve aksakallı gibi betimlemeler yapılmıştır.

Kişilerin boy uzunlukları belirtilirken orta boylu, uzun boylu, kısa boylu, uzunca boylu, ortanca boylu şeklinde sıfatlar kullanılmıştır. Ayrıca inceleme konusu olan beş defterden 3662 ve 3679 numaralı defterler de kişiler, boy özellikleri belirtilmeden kaydedilmiştir. Nfs.d. 3680, 3681 ve 3682 numaralı defterler ise boy özellikleri de eklenerek kayıt oluşturulmuştur. Buna

göre bu üç defterde kaydedilen kişiler hem saç – sakal – bıyık, hem de boy özellikleri birlikte belirtilerek kayıt altına alınmışlardır. Aşağıda incelenen her bir defterdeki kişilerin fiziki özellikleri tablolar ve grafikler halinde verilirken, 3680 - 3681 ve 3682 numaralı defterlerde saç – sakal – bıyık özelliklerinin yanında boy özellikleri de aynı tablo içerisinde verilmiştir.

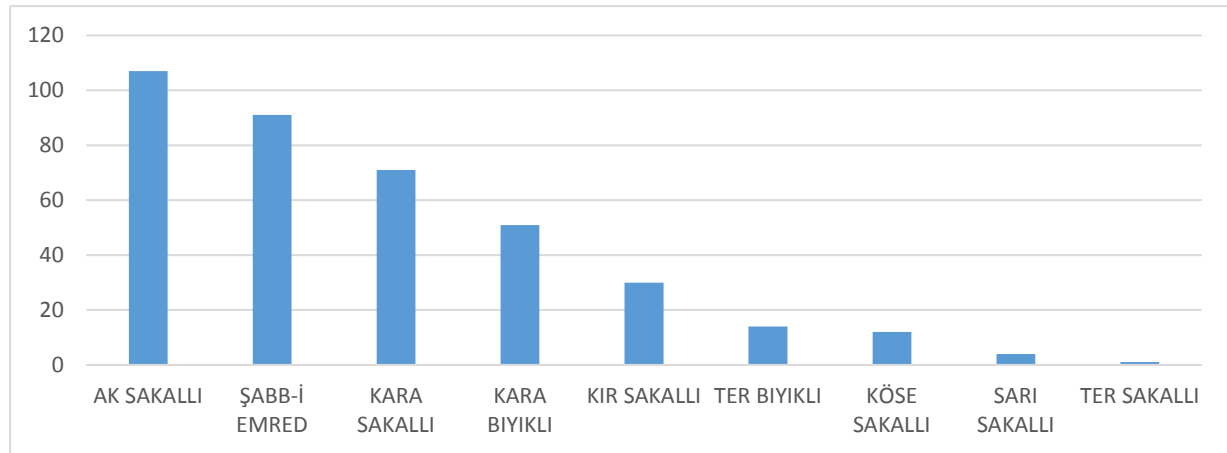
Çalışılan defterlerde herhangi bir eşkâl özelliği belirtilmeden kaydedilen kişiler de bulunmaktadır. Bu kişilerin baba adı, dede adı, lakapları veya sadece kendi adlarıyla kaydedildiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra yeni doğanlar doğum tarihleri belirtilerek herhangi bir sıfat eklenmeden babalarının isimlerinin altına kaydedilmiştir.

7.5.1. NFS. d. 3662 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

NFS.d. 3662 Numaralı deftere göre eşkali belirtilen toplam kişi sayısı 382'dir. Bu defterde kaydedilen toplam kişi sayısının 715 olduğu bilindiğinden eşkali belirtilmeyenlerin sayısı 333 kişi olarak bulunmuştur. Adı geçen defterde ilk sırada 107 kişi ile ak sakallılar, ikinci sırada 91 kişi ile şabbı-i emred ve üçüncü sırada 71 kişi ile karasakallılar yer almaktadır.

Tablo 7.20. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

Özellik	Sayı
Ak Sakallı	107
Şabb-i Emred	91
Kara Sakallı	71
Kara Bıyıklı	51
Kır Sakallı	30
Ter Bıyıklı	14
Köse Sakallı	12
Sarı Sakallı	4
Ter Sakallı	1

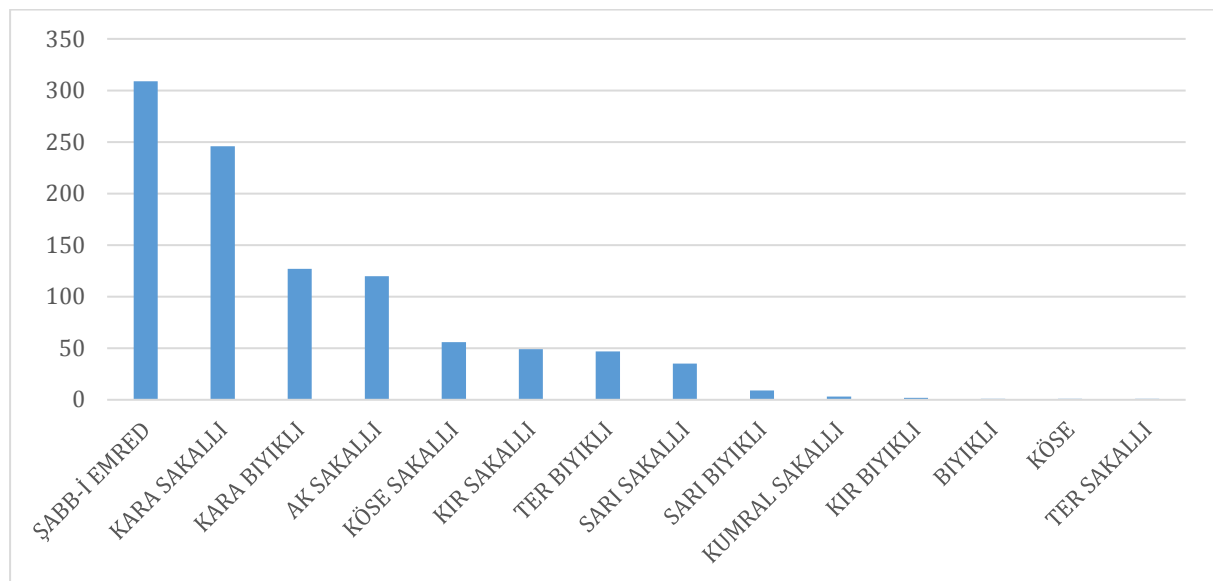
Grafik 7.20. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

7.5.2. NFS. d. 3679 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

NFS.d. 3679 Numaralı defterde eşkali ile belirtilenlerin adedi 1.006 kişi olarak tespit edilmiştir. Söz konusu defterdeki toplam kişi adedi ise 2.018'dir. Buna göre defterde eşkali belirtilmeyenlerin sayısı 1.012 kişi olmaktadır. Defterde eşkali, sakalı ve bıyığı henüz yeni çıkan delikanlı anlamına gelen şabb-i emred olarak yazılan kişi sayısı 309, kara sakallılar 246, kara bıyıklılar 127 kişi olarak tespit edilmiştir. Buna göre defterde genç nüfusun fazla olduğu yorumu yapılabilir. Ayrıca bu defterde kişiler sadece saç ve sakal belirtilerek tanımlanmış, boy özellikleri belirtilmemiştir.

Tablo 7. 21. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

Özellik	Sayı
Şabb-i Emred	309
Kara Sakallı	246
Kara Bıyıklı	127
Ak Sakallı	120
Köse Sakallı	56
Kır Sakallı	49
Ter Bıyıklı	47
Sarı Sakallı	35
Sarı Bıyıklı	9
Kumral Sakallı	3
Kır Bıyıklı	2
Bıyıklı	1
Köse	1
Ter Sakallı	1

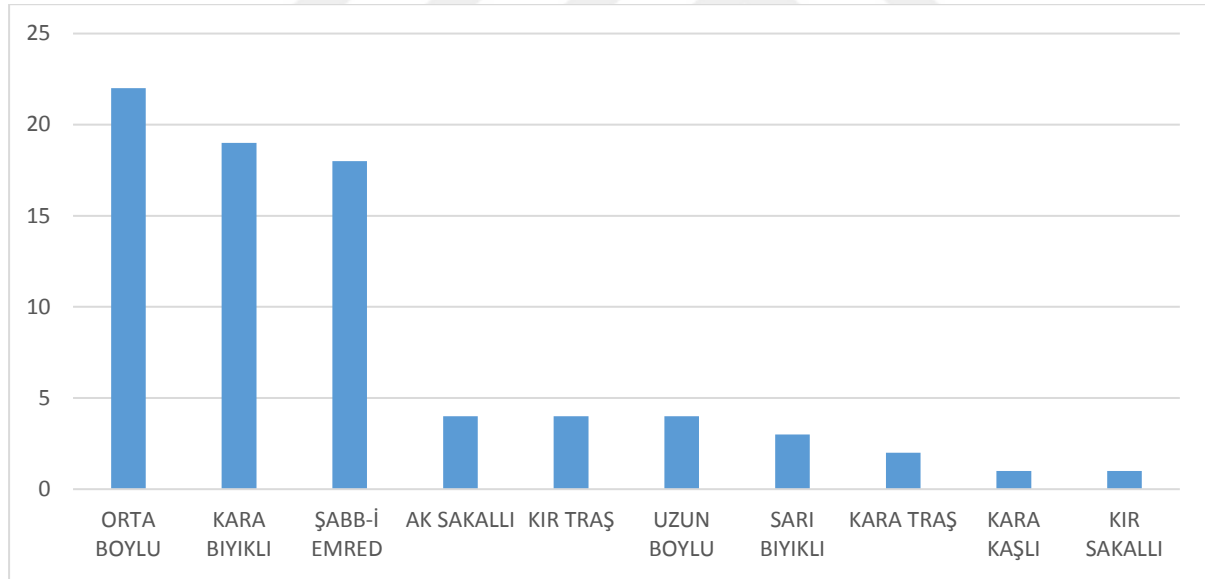
Grafik 7.21. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

7.5.3. NFS. d. 3680 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

NFS.d. 3680 numaralı defter gayrimüslim defteridir ve toplamda 87 kişilik bir nüfusa sahiptir. Bu nüfusun toplam 78'i boy, sakal, bıyık belirtilerek kaydedilmiştir. Buna göre oluşan tablo incelendiğinde 22 kişi orta boylu, 4 kişi uzun boylu olarak tespit edilmiştir. Saç, sakal eşkaline göre de 19 kişi kara bıyıklı, 18 kişi de şabb-i emred olarak yazılmıştır.

Tablo 7.22. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

Özellik	Sayı
Orta Boylu	22
Kara Bıyıklı	19
Şabb-i Emred	18
Ak Sakallı	4
Kır Traş	4
Uzun Boylu	4
Sarı Bıyıklı	3
Kara Traş	2
Kara Kaşlı	1
Kır Sakallı	1

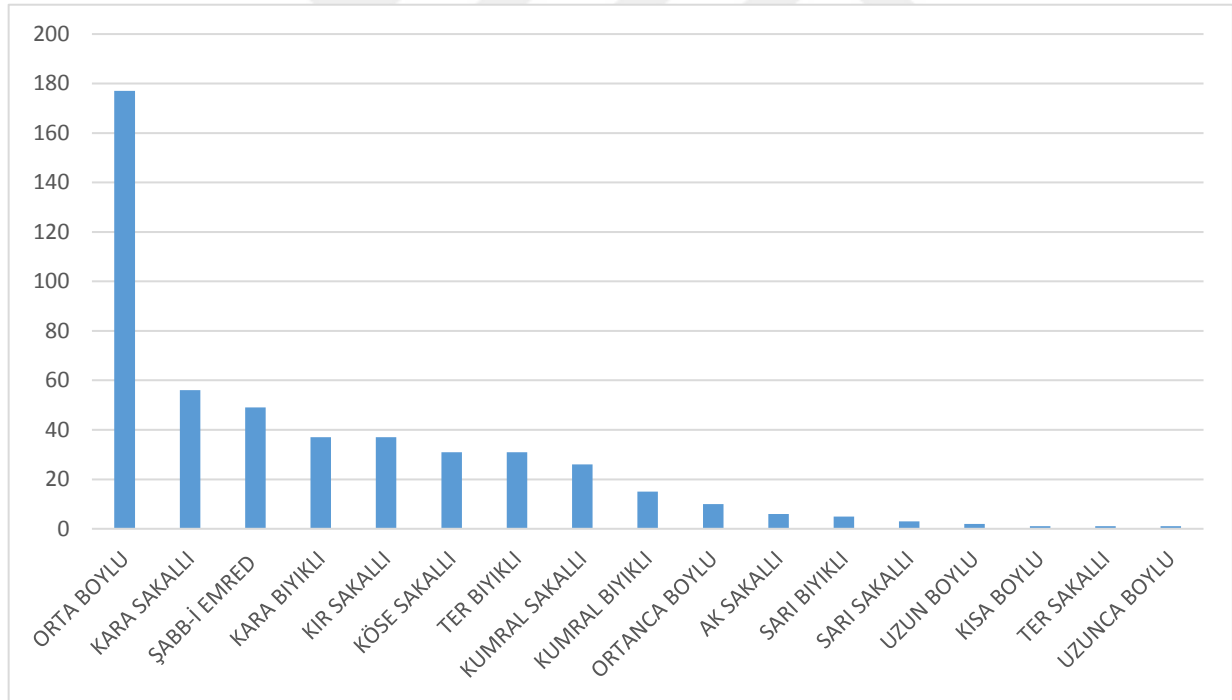
Grafik 7.22. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

7.5.4. NFS. d. 3681 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

NFS.D. 3681 numaralı defterde eşkaller belirtilirken hem boy hem de saç, sakal betimlemesi yapılmıştır. Defter fiziki özellikler açısından incelendiğinde 177 kişi orta boylu, 10 kişi ortanca boylu, iki kişi uzun boylu ve bir kişi de uzunca boylu olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 56 kişi kara sakallı, 49 kişi de şabb-i emred olarak yazılmıştır. Tablodaki veriler dikkate alındığında defterdeki nüfusun orta boylu ve genç bir nüfus olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7.23.NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

Özellik	Sayı
Orta Boylu	177
Kara Sakallı	56
Şabb-i Emred	49
Kara Bıyıklı	37
Kır Sakallı	37
Köse Sakallı	31
Ter Bıyıklı	31
Kumral Sakallı	26
Kumral Bıyıklı	15
Ortanca Boylu	10
Ak Sakallı	6
Sarı Bıyıklı	5
Sarı Sakallı	3
Uzun Boylu	2
Kısa Boylu	1
Ter Sakallı	1
Uzunca Boylu	1

Grafik 7.23.NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

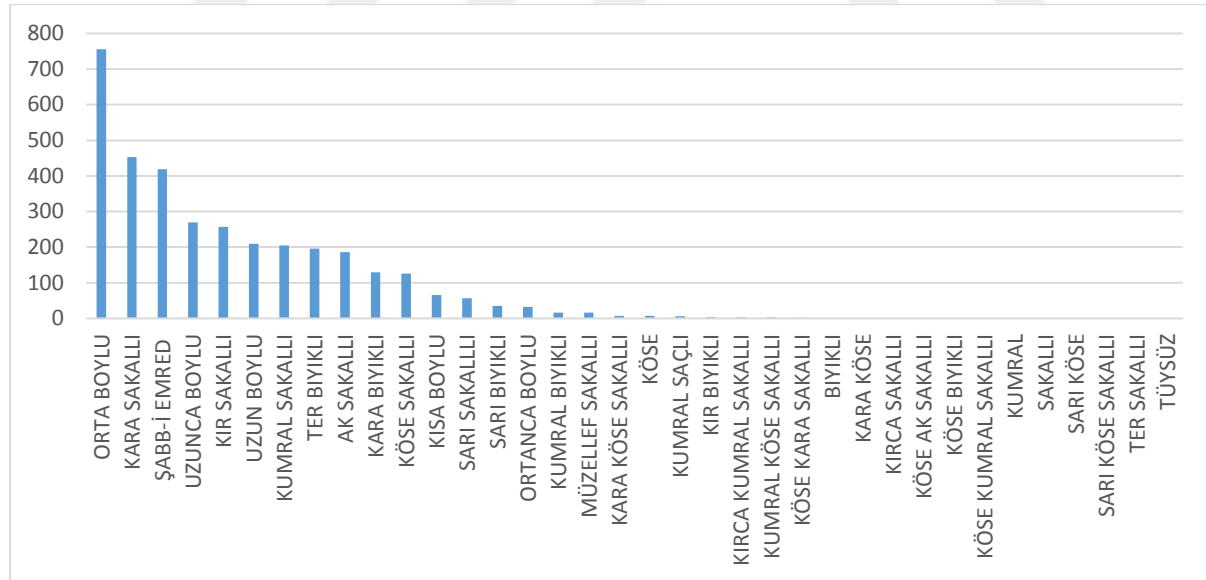
7.5.5. NFS. d. 3682 Numaralı Deftere Göre Nüfusun Fiziki Özellikleri

NFS.d. 3682 numaralı defter incelenen defterler içerisinde en fazla nüfusa sahip olmaktadır. Buna paralel olarak eşkallerin tanımlanması bakımından daha fazla özellik olduğu gözlemlenmiştir. İncelenen deftere göre orta boylu olarak kaydedilen kişi sayısı 756'dır. 270 kişi

ise uzunca boylu olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 453 kişinin kara sakallı, 419 kişinin de şabb-i emred olarak kaydedildiği tespit edilmiştir. Buna göre deftere kaydedilen nüfusun orta ve nispeten uzun boylu genç bir nüfus olduğu yorumunu yapmak mümkündür.

Tablo 7.24. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

Özellik	Sayı	Özellik	Sayı
Orta Boylu	756	Köse	7
Kara Sakallı	453	Kumral Saçlı	6
Şabb-i Emred	419	Kır Bıyıklı	4
Uzunca Boylu	270	Kırca Kumral Sakallı	3
Kır Sakallı	257	Kumral Köse Sakallı	3
Uzun Boylu	209	Köse Kara Sakallı	2
Kumral Sakallı	205	Bıyıklı	1
Ter Bıyıklı	196	Kara Köse	1
Ak Sakallı	186	Kırca Sakallı	1
Kara Bıyıklı	129	Köse Sakallı	1
Köse Sakallı	126	Köse Sakallı	1
Kısa Boylu	66	Köse Kumral Sakallı	1
Sarı Sakallı	57	Kumral	1
Sarı Bıyıklı	35	Sakallı	1
Ortanca Boylu	32	Sarı Köse	1
Kumral Bıyıklı	16	Sarı Köse Sakallı	1
Müzellef Sakallı	16	Ter Sakallı	1
Kara Köse Sakallı	7	Tüysüz	1

Grafik 7.24. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Geçen Kişilerin Fiziki Özellikleri

7.6. Defterlerde Adı Geçen Kişilerin Ünvan ve Lakapları

Osmanlı nüfus defterlerinden elde edilecek veriler arasında kişilerin lakap ve ünvanları da yer almaktadır. Bu lakap ve ünvanların bir nevi soyadı yerine kullanıldığını da düşünmek mümkündür.

Kullanılan lakap ve ünvanlar kimi zaman kişilerin özelliklerini yansıtırken kimi zaman da etnik kökeni hakkında bilgiler içermektedir. Aile – kişi lakap ve ünvanlarına hacı, el- hac, hanedan, beyhaşim, molla, koca, kara, köse, küçük örnek olarak verilebilir. Ayrıca kullanılan bu lakap ve ünvanlardan bazıları kişilerin statüleri hakkında da bilgiler içermektedir. Örneğin şeyh, molla, ayan, pîr gibi toplumdaki yerlerini belirten ünvanlar kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kullanılan lakap ve ünvanlar kimi zaman da etnik köken hakkında bilgiler vermektedir. Bunlara örnek olarak kürt, kürdlü, arap gibi lakap ve ünvanlar verilebilir.

Çalışmaya konu olan defterlerden 3680 numaralı reaya defteri ile 3681 numaralı defterler hariç diğer defterlerde “Es-Seyyid” olarak belirtilen ünvana da sıkça yer verilmiştir. Bu ünvan, İslâm Peygamberi'nin neslini devam ettiren, toplumda ve devlet makamlarında büyük saygı gören Âl-i Fâtıma mensupları için kullanılan, şerefli, yüce, asil, soylu, anlamlarına gelen bir ünvanıdır.⁸² Es-seyyid ünvanının 3662 numaralı defterde 12 kez, 3679 numaralı defterde 156 kez, 3681 numaralı defterde de 14 kez kaydedildiği tespit edilmiştir. Buna göre üç defterde toplamda 182 kişi de es-seyyid ünvanı olduğu görülmektedir.

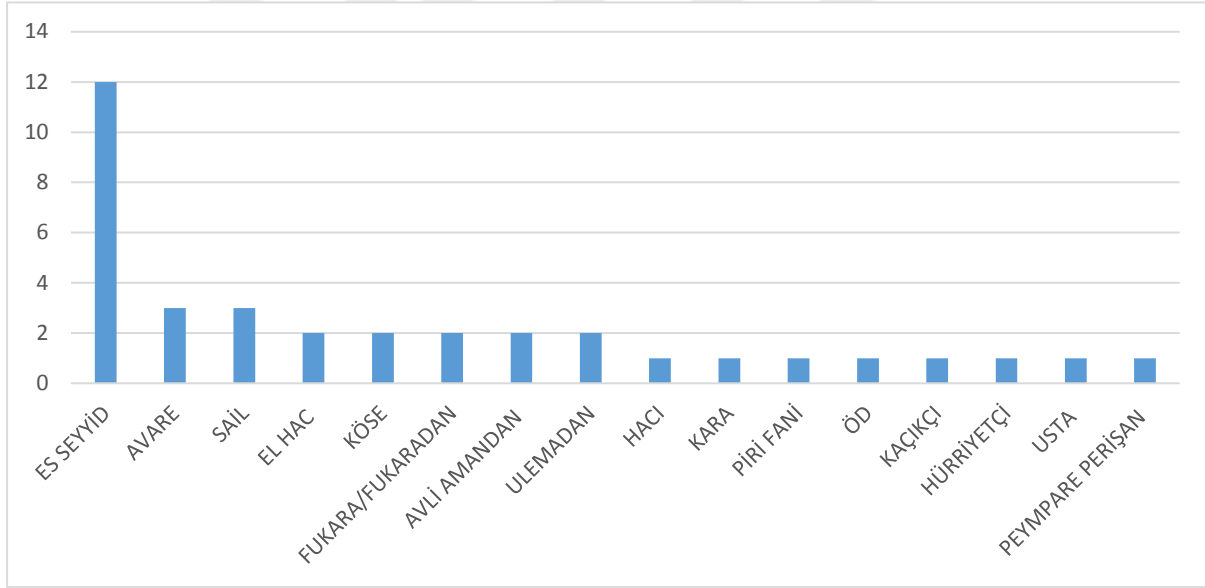
Unvan ve lakaplara bakarak kişilerin nereli oldukları konusunda fikir sahibi olmak mümkündür. Örneğin Alaiyeli, Gülnarlı, Erzurumlu, Konyalı şeklinde kaydedilen kişiler olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tablo ve grafiklerde her defterde kullanılan lakap ve ünvanlar sayılarıyla birlikte verilmiştir.

⁸² Mustafa S. Küçükaşçı, Tarihi Süreçte Seyyid ve Şerif Kavramlarının Kullanımı, *Osmanlı Araştırmaları XXXIII*, Prof. Dr. Muammer Özergen Hatıra Sayısı – I, İstanbul, 2009, s. 2.

Tablo 7.25. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

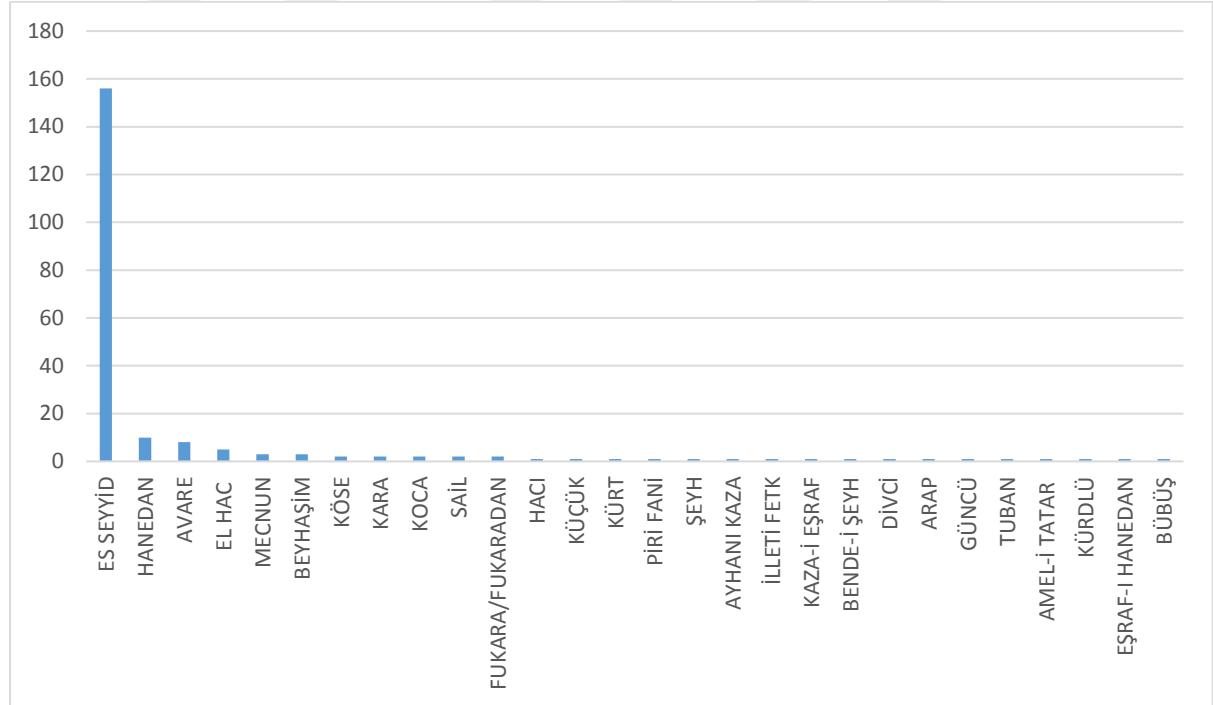
Lakap ve Ünvan	Sayı
Es Seyyid	12
Avare	3
Sail	3
El Hac	2
Köse	2
Fukara/ Fukaradan	2
Avli Amandan	2
Ulemadan	2
Hacı	1
Kara	1
Piri Fani	1
Öd	1
Kaçıkçı	1
Hürriyetçi	1
Usta	1
Peypare Perişan	1

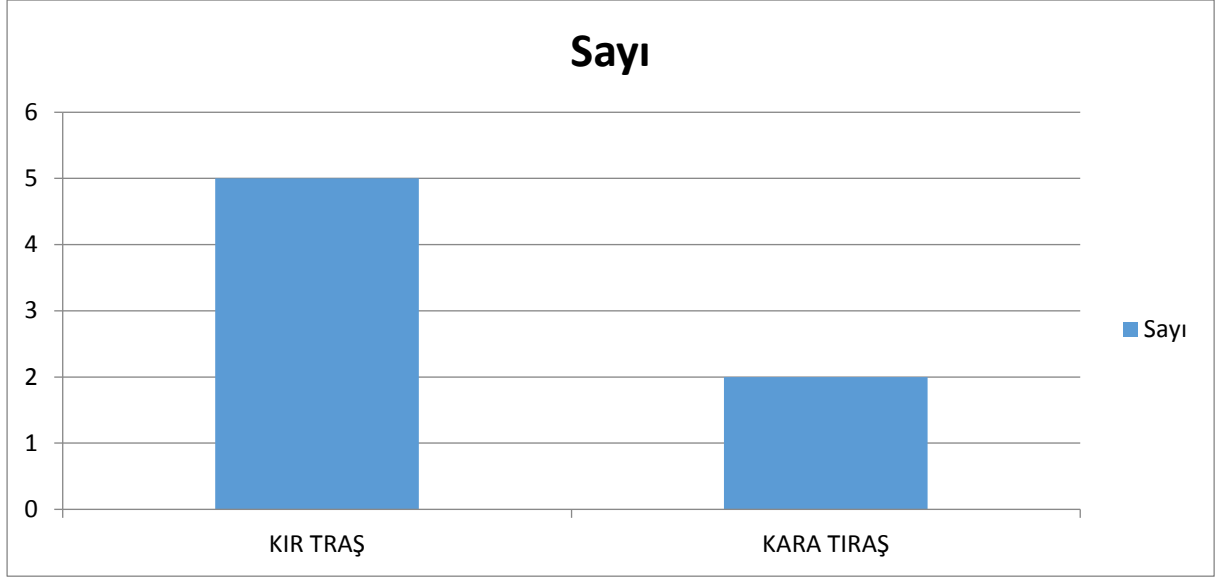
Grafik 7.25. NFS. d. 3662 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

Tablo 7.26. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

Lakap ve Ünvan	Sayı	Lakap ve Ünvan	Sayı
Es Seyyid	156	Piri Fani	1
Hanedan	10	Şeyh	1
Avare	8	Ayan-ı Kaza	1
El Hac	5	İllet-i Fetk	1
Mecnun	3	Kaza-i Eşraf	1
Beyhaşim	3	Bende-i Şeyh	1
Köse	2	Divci	1
Kara	2	Arap	1
Koca	2	Güncü	1
Sail	2	Tuban	1
Fukara/Fukaradan	2	Amel-i Tatar	1
Hacı	1	Kürdlü	1
Küçük	1	Eşraf-ı Hanedan	1
Kürt	1	Bübüş	1

Grafik 7.26. NFS. d. 3679 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları**Tablo 7.27.** NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

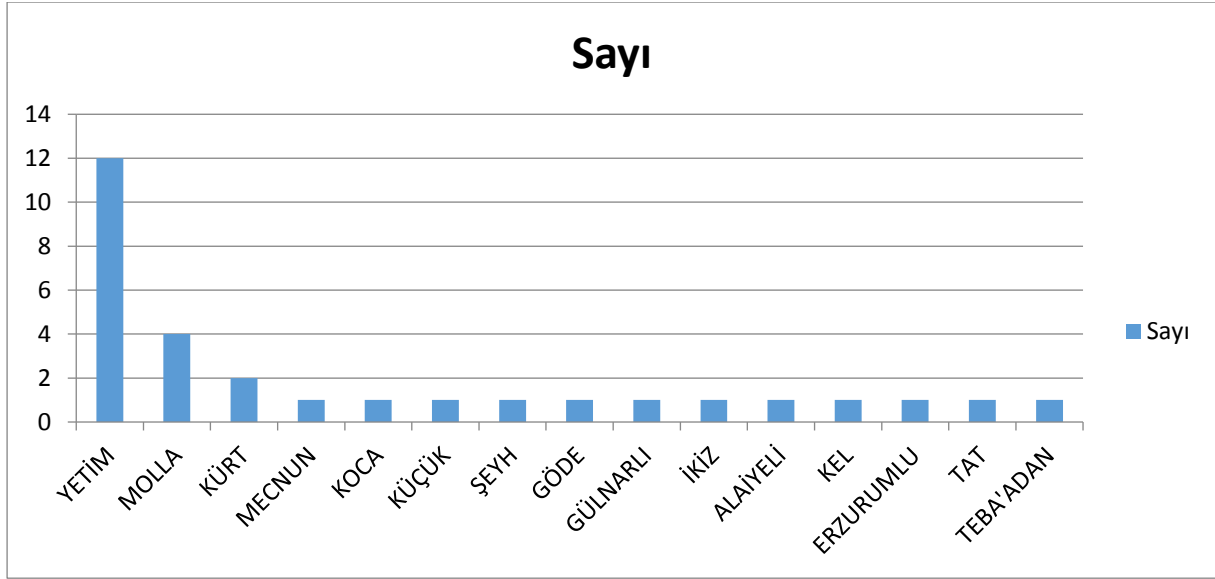
Lakap ve Ünvan	Sayı
Kır Traş	5
Kara Traş	2

Grafik 7.27. NFS. d. 3680 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

Tablo 7.28. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

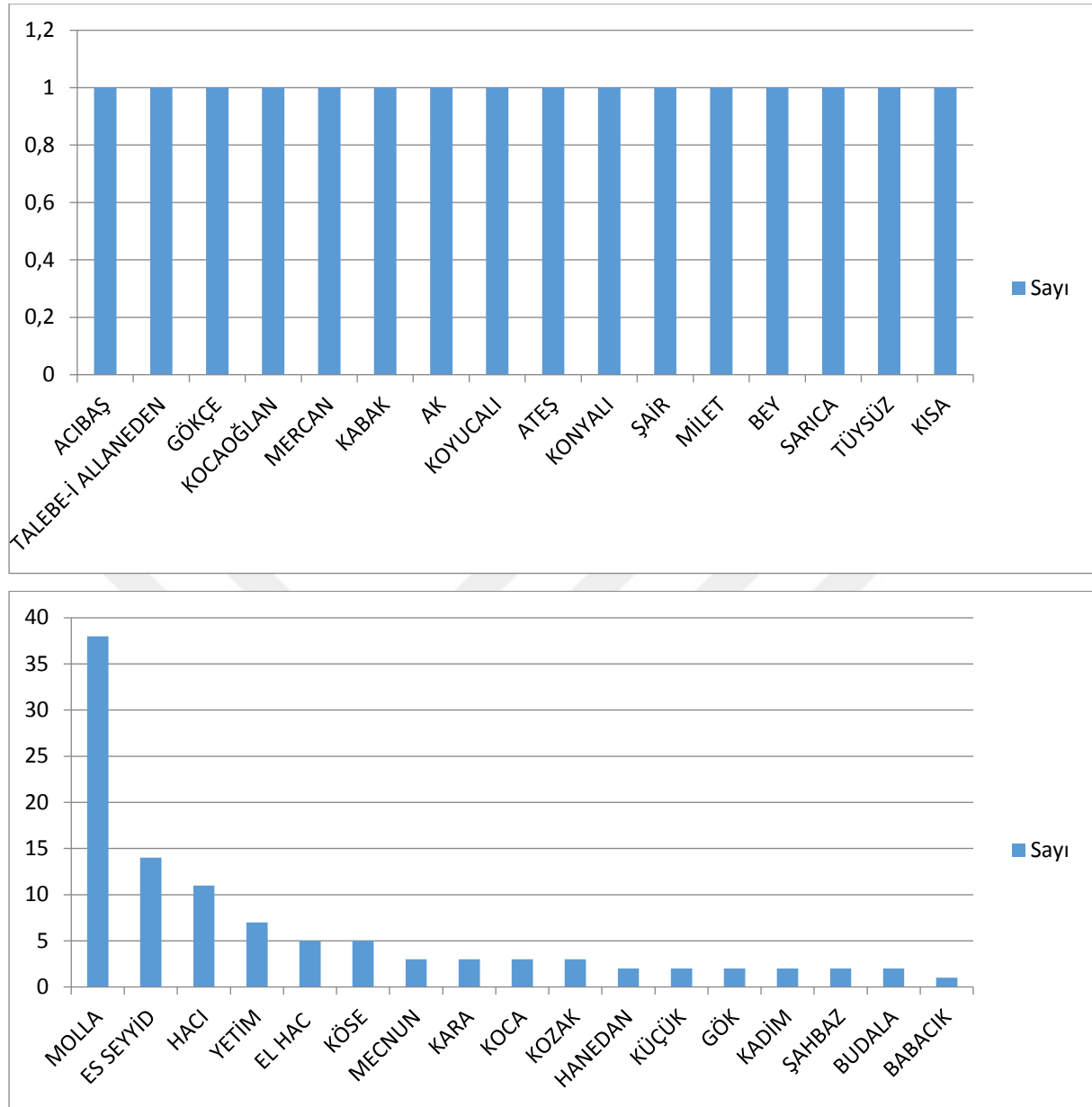
Lakap ve Ünvan	Sayı
Yetim	12
Molla	4
Kürt	2
Mecnun	1
Koca	1
Küçük	1
Şeyh	1
Göde	1
Gülnarlı	1
İkiz	1
Alaiyeli	1
Kel	1
Erzurumlu	1
Tat	1
Teba'adan	1

Grafik 7.28. NFS. d. 3681 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

Tablo 7.29. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

Lakap ve Ünvan	Sayı	Lakap ve Ünvan	Sayı
Molla	38	Acıbaş	1
Es seyyid	14	Talebe-i Allameden	1
Hacı	11	Gökçe	1
Yetim	7	Kocaoğlan	1
El Hac	5	Mercan	1
Köse	5	Kabak	1
Mecnun	3	Ak	1
Kara	3	Koyucalı	1
Koca	3	Ateş	1
Kozak	3	Konyalı	1
Hanedan	2	Şair	1
Küçük	2	Millet	1
Gök	2	Bey	1
Kadim	2	Sarıca	1
Şahbaz	2	Tüysüz	1
Budala	2	Kısa	1
Babacık	1		

Grafik 7.29. NFS. d. 3682 Numaralı Defterde Adı Geçen Kişilerin Lakap ve Ünvanları

7.7. Defterlere Göre Engellilik Durumu

Osmanlı Devleti'nde nüfus sayımları esnasında engelli olan kişiler genellikle isimlerinin önüne engel durumları neyse, o belirtilerek yazılmıştır.

Söz konusu defterler bu açıdan incelendiğinde toplam beş defterdeki engelli kişi sayısı toplamı 123 olarak bulunmuştur. Aşağıda tablo defter defter incelenecek olursa en fazla engelli kaydının bulunduğu defter 69 kişi ile 3679 numaralı defterdir. Ardından 34 kişiyle 3682 numaralı defter gelmektedir.

Defterlerde bedensel engelli olanlar, a'râc (anadan doğma topal), topal, çolak, meflûc (inmeli), kötürüm, kolu kesa ve cüce olarak kaydedilmişlerdir. Görme engelli olanlar ise âmâ, iki gözleri âmâ, yekçeşm (tek gözlü), kör şeklinde yazılmışlardır. Konuşma engeli olanlar ise ahraz

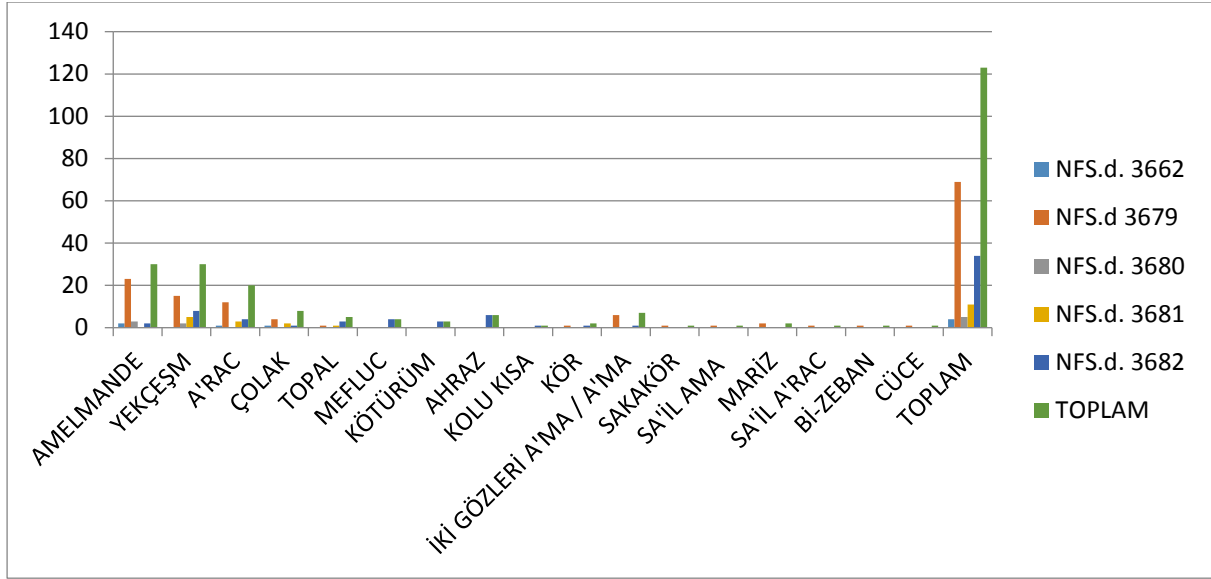
ve bi-zaban (dilsiz) şeklinde kaydedilirken, sürekli bir hastalığı olanlar ise mariz olarak deftere işlenmişlerdir.

Bunların yanı sıra incelenen defterlerde çok yaşlı, hasta veya sakat olup iş yapamaz hale gelmiş anlamında kullanılan amelmande ifadesi 30 kez geçmektedir. Amelmande tanımlamasıyla kaydedilmiş kişi için vergi veremez, askerlik yapamaz anlamı da ortaya çıkmaktadır.

Toplam nüfus içerisinde engelli kişi sayısının miktarı 123 kişiyle az bir miktar olarak karşımıza çıktığı için nüfusun büyük bir bölümünün askerlik potansiyeline sahip, sağlıklı bir nüfus olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7.30. Defterlere Göre Nüfusun Engellilik Durumu

Engel Durumu	NFS.d. 3662	NFS.d. 3679	NFS.d. 3680	NFS.d. 3681	NFS.d. 3682	TOPLAM
Amelmande	2	23	3	0	2	30
Yekçeşm	0	15	2	5	8	30
A'rac	1	12	0	3	4	20
Çolak	1	4	0	2	1	8
Topal	0	1	0	1	3	5
Mefluc	0	0	0	0	4	4
Kötürüm	0	0	0	0	3	3
Ahraz	0	0	0	0	6	6
Kolu Kısa	0	0	0	0	1	1
Kör	0	1	0	0	1	2
İki Gözleri A'ma/ A'ma	0	6	0	0	1	7
Sakakör	0	1	0	0	0	1
Sa'il A'ma	0	1	0	0	0	1
Mariz	0	2	0	0	0	2
Sa'il A'rac	0	1	0	0	0	1
Bi-Zeban	0	1	0	0	0	1
Cüce	0	1	0	0	0	1
Toplam	4	69	5	11	34	123

Grafik 7.30. Defterlere Göre Nüfusun Engellilik Durumu

7.8. Defterlere Göre Askerlik Durumu

II. Mahmud döneminde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından oluşturulan "Asakir-i Mansure-i Muhammediye" ordusunun yanına destekleme amacıyla 1834'te Meclis-i Şura kararıyla Redif-i Asâkir-i Mansure adında yeni bir ordu teşkilatı kurulmuştur.⁸³ 1831'den itibaren Osmanlı'da yapılan sayımların amacı da yeni kurulan bu ordulara asker temin etmektir. Bu nedenle askere elverişli olanların yanına "mim" harfi eklenerek "Matluba muvaffıktır" yani askerliğe elverişlidir anlamında işaret koyulmuştur. Osmanlı'da ki nüfus defterlerinin genelinde "mim" işareti 11-40 yaş arasındaki askere engeli olmayanlar için kullanılan bir işarettir. Ancak çalışma konusu olan defterler incelendiğinde bu konuda bir seçicilik olmadığı ve yaş aralığına dikkat edilmeden "mim" işareti koyulduğu tespit edilmiştir. Örneğin üç yaşındaki bir çocuğa da altmış yaşındaki bir ihtiyara da mim işareti koyulduğu görülmüştür. Bu durumun nedeni hakkında anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

Değerlendirmesi yapılan defterlerde Nfs.d. 3662 ve 3679 numaralı defterlerde her köyün sayım işlemi bittikten sonra defterlerin sonuna yekûn alınırken, o köyde kaç mansure, kaç redif olduğu da eklenmiştir. Örneğin 3662 numaralı defterde sayımı yapılan ilk köy olan Karye-i Çiftlik'in sayımının sonuna "37+18+23=78" şeklinde bir toplam verildikten sonra hemen altına "3 mansure + 3 redif =84" şeklinde o köydeki mansure ve redif askerlerle birlikte oluşan dip toplam not düşülmüştür. Buna göre 3662 numaralı defterde toplam 13 mansure ve 11 redif kaydedilmiştir. 3679 numaralı defterde şse toplamda 17 mansure, 26 redif askerinin kayıt altına alındığı tespit edilmiştir.

⁸³ Musa Çadırcı, Anadolu'da Redif Askeri Teşkilatının Kuruluşu, *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 8, Sayı 14, Ankara, 1963, s. 66.

8. SONUÇ

Yapılan araştırmada 19. yüzyıl ortalarında Silifke'nin demografik özelliklerini tespit etmeye çalıştık. Bütün bunların neticesinde aşağıda ki sonuçlara ulaşılmıştır.

Genel itibari ile bakıldığında nüfusun büyük bir bölümünün tarımsal faaliyetlerle uğraştığı görülmektedir. Bu doğrultuda 19. yüzyıl ortalarında Silifke'de tarıma dayalı bir köylü ekonomisinin varlığından söz etmek mümkündür. Ayrıca tarımla geçinen köylü nüfusun akrabalık ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda bunların büyük bir kısmının aile tipi küçük birimler olduğu anlaşılmaktadır. Nüfus defterlerinin özellikleri gereği tarımla uğraşan bu nüfusun, ne tür tarımsal faaliyetlerde bulunduğunu tespit etmek mümkün değildir. Buna bağlı olarak tarımsal faaliyetlerden elde edilen gelirleri de tespit etmek mümkün olmamaktadır. Bu veriler daha çok temettuat defterlerinde yer alan bilgilerdendir.

Tarım dışında yapılan bir başka mesleğin de çobanlık mesleği olduğu görülmüştür. Çobanlık mesleğinin köylerde daha çok tarımsal faaliyetleri desteklemek amaçlı olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak hayvancılık faaliyetlerinin daha çok yörük aşiretlerinde temel geçim kaynağı olarak yapıldığını düşünmek olanaklıdır.

İncelenen H. 1254 (M. 1838) tarihine ait üç defterden NFS.d. 3662 ve 3679 numaralı defterlere göre toplam 18 köy ve 1 cemaat tespit edilmiştir. Bu defterlerdeki köylerde hane sayısı kimi zaman verilmiş kimi zaman verilmemiştir. Buna bağlı olarak net bir hane sayısı tespit etmek zor olmaktadır.

Ayrıca H. 1254 (M.1838) tarihli NFS. d. 3680 numaralı defteri bir gayrimüslim defteridir. Osmanlı nüfus defterlerinin bir özelliği olarak gayrimüslim nüfus, Müslümanlardan sonra "reaya" tanımlaması adı altında sayılmıştır. Bu deftere göre gayrimüslim nüfusun Çiftlik köyünde yaşadığı ve nüfuslarının 87 olduğu tespit edilmiştir. Daha önce gelen 3662 numaralı "ehl-i İslam'ın" sayıldığı defterde de sayım, Çiftlik köyü ile başlamıştır. Çiftlik köyündeki Müslüman nüfus ise 84'tür. Bu bağlamda H.1254 (M.1838) yılına göre Çiftlik köyündeki toplam nüfus 171 kişidir. Bu bilgiye ek olarak Çiftlik köyünün sayıldığı Müslüman defterinin başında önce imam, sonra da muhtar sayılmıştır. Bu durum bize Silifke'nin o dönemde kaza tipi bir yönetim birimi olarak tanımlandığını göstermiştir. Tüm bunlara ek olarak Çiftlik köyünün H.1254 (M.1838) tarihli sayımında Müslüman ve gayrimüslim nüfusun birbirine denk olduğu da göze çarpmaktadır.

İncelenen H.1254 (M.1838) tarihli 3662 numaralı deftere göre 7 tane köy mevcuttur. Bu köyler içerisinde 156 kişilik nüfusla Sabak köyü birinci sıradadır. Ardından 127 kişilik nüfusla Çömelek köyü gelmektedir. 7 köyün toplam nüfusu ise 715 olarak tespit edilmiştir.

İncelenen bir diğer defter H.1254 (M.1838) tarihli 3679 numaralı defterde Silifke Kazası'nda bulunan asıl yerli cemaatin sayımının yapıldığı belirtilerek sayım yapılmıştır. Buna göre defterin başında şunlar yazmaktadır.

“ Ta'dâd olunmuştur. Silifke ecmelece alınmıştır – Silifke kazasında sakin ve mütemekkin kâffe-i nüfus-u zükûrun müceddeden tahrirleri emr-ü ferman buyrulmuş olmağına binâ'en ber-mücib-i emr-ü irâde kazâ-i mezburun zükûrâtı kur'a ve mal-ı mîriyye merbut cemâ'atinde asıl yerli olan sağır ve kebir ehl-i İslâm'ın eşkâli ve sinleri tasrihle tahrir defteridir. ”

Bu açıklamaya göre, Silifke'de yerli olarak bulunan Müslüman cemaatlerin yeniden sayıldığı, eşkâl ve yaşlarının tespit edilerek belirtildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu deftere göre en kalabalık cemaat 951 kişilik nüfusla Bolacalı cemaatidir. Yine aynı deftere göre Bulaçlı cemaatinin haricinde 12 köy tespit edilmiştir. Bu köyler ve bir cemaat olmak üzere toplam nüfus 2018 kişi olarak bulunmuştur. Çalışmada tespit edilen köyler içerisinde 272 kişilik nüfusla en kalabalık köy Çetrevilli köyüdür. Daha sonra 121 kişilik nüfusla Karye-yi Nûri olarak geçen köy ikinci sırada gelmektedir.

H.1254 (M.1838) tarihli başka bir defter de 3680 numaralı defterdir. Bu defter *“Silifke Kazâsı'nda kâffe-i nüfus zükûrun müceddeden tahrirleri emr-ü ferman buyrulmuş olduğuna binâ'en ber-mucîb-i emr-i irade kazâ-i mezbûrun zükûrâtı karyesinde asıl yerlü olarak bulunan reayanın evlâdlarıyla eşkâl ve sinn-i istimkâk sıfatları tasrihiyle tahrir defteridir.”* Şeklindeki ifadeyle başlamaktadır. Bu ifadeye ve daha sonra yapılan incelemeye göre defter, bir Gayrimüslim defteridir.

Defterden Çiftlik köyündeki gayrimüslim nüfusun sayıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre reayaya ait 18 hane görülmektedir. 18 hanedeki toplam nüfus sayısı ise 87'tir. Ayrıca defterde gayrimüslimlerden alınan cizye vergisinin kimden, ne kadar alınacağı da belirtilmiştir. Bunu, cizye vergisinin derecelendirilmesinden anlamaktayız. Çünkü bunlar belirtilirken âlâ, evsat ve edna şeklinde belirtilmiştir. Cizye vergisinin âlâ olarak toplandığı 5 kişi, evsat olarak toplandığı 44 kişi edna olarak toplandığı 9 kişi bulunmaktadır. Buna göre gayrimüslim nüfusun ekonomik anlamda orta halli bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca gayrimüslim nüfusun edindiği meslekler açısından Müslüman nüfusla benzeştiği söylenebilir. Çünkü gayrimüslim nüfus içerisinde de en çok çiftçilik mesleği ön plana çıkmaktadır. Daha sonra rençberlik ve duhancı (tütüncü) gibi meslekler görülmektedir.

Bir diğer incelenen defter de 3681 numaralı defterdir. Bu defter H.1256 (M.1840) tarihli defterdir. Defterin başında herhangi bir ana başlık olmadan ilk sayılan köy ismi verilerek sayım yapılmıştır. Buna göre ilk sayılan yer *“Karye-yi Sökün Tabî-i Kazâ-i Mezbur Hane Aded 47”* şeklinde belirtilen Sökün köyüdür. 3681 numaralı defterdeki köylerin yeniden sayıldığı belirtilirken sayılan köy sayısı dördtür. Sökün köyünden sonra sayılan diğer köyler ise Çiftlik köyü, Nurî köyü ve Görenli köyüdür. 1840 yılında yapılan bu yeni sayımda Sökün, 100 kişi;

Çiftlik, 212 kişi; Nurî, 139 kişi ve Görenli, 20 kişi olarak tespit edilmiştir. Buradaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere en kalabalık nüfusa sahip yer 212 kişi ile Çiftlik köyüdür.

Bu defterde 1840 yılında yeniden bir sayım yapılmasının nedeni belirtilmemektedir. Ancak 1839'da Tanzimat'ın ilanından sonra böyle bir ihtiyaç duyulduğu yorumu yapılabilir. Nitekim H.1256 (M.1840) tarihli, 3682 numaralı diğer defterde yapılan sayımın "*Tanzimat-ı Hayriyye usûlünce müceddeden...*" yapıldığı dile getirilmiştir. Bu anlamda 3681 numaralı defterdeki sayımın da aynı şekilde yapıldığı düşünülebilir.

H.1256 (M.1840) tarihli, 3682 numaralı defter ise tam olarak şu şekilde başlamaktadır: "*Bu def'a Tanzimat-ı Hayriyye usûlünce müceddeden bâ-irade-i seniyye-yi şahane tahrirlerine mübaşeret olunan sancaklarından İç-il kain yörükân-ı Kara Keşli cemâ'atinin bil-cümle sağır ve kebir ehl-i İslam'ın defteridir.*" Defterin hemen başında geçen bu ifade Tanzimat'tan sonra yeni baştan sayım yapıldığını anlatmaktadır. Tanzimat reformları ile yeni bir düzene geçerken gerekli düzenlemeleri yapmak ve devlet için önemli istatistiki verilerin oluşmasını sağlamak amaçlanmış olmalıdır. Yeni yapılan bu sayımda Keşli Yörükânı'na ait cemaat ve aşiretlerin sayıldığı görülmektedir. Ayrıca aynı defterin ilerleyen sayfalarında "*Ba-irade-yi seniyye bu def'a Tanzimat-ı Hayriyye usûlünce müceddeden tahrirlerine mübaşeret olunan kazalardan İç-il Sancağı kazalarında kain aşairinden Bolacalı aşireti'nin bil-cümle sağır ve kebir ehl-i İslam'ın defteridir.*" şeklinde belirtilen ifade ile Bolacalı aşireti ve bu aşirete bağlı olan diğer cemaat ve aşiretlerin sayımının yapıldığı anlaşılmaktadır. Adı geçen defterde yer ismi verilerek değil de aşiret ve cemaat ismi verilerek sayım yapılması, yörük aşiretlerinin sosyal yapıyı daha çok etkilediğini ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak bölge halkının büyük bir kısmının göçebe veya yarı göçebe olduğu ve sayımın da yörük aşiretlerine bağlı cemaatler üzerinden yapılması gayet normaldir.

Çalışmada o dönemde önemli ve kalabalık aşiretler içinde olduğu anlaşılan Kara Keşli Aşiretlerinin toplam nüfusu 2430 kişi, Bolacalı Aşiretlerinin toplam nüfusu ise 1653 kişidir. Buna göre inlemiş olduğum bu son defterdeki toplam nüfus 4083 olarak tespit edilmiştir. Bu rakamlar göz önünde alındığında Silifke nüfusunun önemli bir kısmının Yörük aşiretlerinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Nüfusa genel olarak etnik ve dinsel açıdan bakıldığında ise nüfusun büyük bir kısmının Müslüman, küçük bir bölümünün de Hristiyan-Rum olduğu görülmektedir.

İncelenen defterlerde nüfus memurlarından kaynaklanan hatalar olduğu da tespit edilmiştir. Çalışmada oluşturulan rakamlar bu hatalar göz önünde bulundurularak hesaplanmıştır. Buna göre söz konusu 1838 ve 1840 yıllarına ait defterlerdeki toplam nüfus 7492 kişidir. Tüm bu defterler incelendiğinde nüfusun içerisindeki doğum ve ölüm durumları da ortaya konulabilmektedir. Buna göre toplam tevellüd (doğum) sayısı 98 iken toplam fevt (ölüm) sayısı 99 olarak bulunmuştur. Adı geçen defterler incelendiğinde nüfusun büyük oranda genç

olduğu görülmüştür. Bu durum doğum oranlarının ölüm oranlarına göre fazla olduğunu ve 65+ yaş aralığında ölümlerin arttığını göstermektedir.

Defterlerden çıkan sonuçlardan biri de kullanılan isim, ünvan ve lakaplarla ilgilidir. İsimler içerisinde en çok kullanılan ilk dört isim Mehmed, Ali, Mustafa, Ahmed olarak tespit edilmiştir. İsimler ayrıntılı olarak incelendiğinde yeni doğan bebeğe baba veya dede ismi verme geleneğinin oldukça yaygın olduğu görülmüştür. Nitekim defterlere akrabalık ilişkisi açısından bakıldığında genel anlamı ile baba-oğul, abi-kardeş ve dede-torun ilişkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Lakap ve ünvanlar ise kişilerin fiziki özellikleri, mesleği, etnik kökeni ve sosyal statüsü gibi durumları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Defterlerde kişilerin fiziki özellikleri ise, varsa engellilik durumlarına yoksa saç, sakal, bıyık rengine ve şekline göre belirtilmiştir. Buna göre kişilerdeki engel durumu kör, topal, âmâ, yekçeşm, kötürüm vb. gibi ifadeler belirtilerek yazılmıştır. Saç, sakal, bıyığa göre ise ter bıyıklı, kara sakallı, sarı sakallı, kumral sakallı, aksakallı, şabb-i emred vb. ifadelerle betimlenmiştir.

İncelenen defterlerde en göze çarpan kısım ise askerlik ile ilgili durumdur. Çünkü Osmanlı nüfus defterlerinde askerliğe elverişli anlamına gelen “matluba muvafık” tanımlamasını yapabilmek için “mim” işareti koyulduğu bilinmektedir. Mim işareti genellikle 11-40 yaş aralığındaki sağlıklı erkeklerin isimlerinin yanına veya altına konulmaktadır. Ancak çalışılan defterlerde ayırım gözetmeden mim işareti, sayılan tüm kişilerin isimlerinin altına koyulmuştur. Bu durumun nedeni hakkında anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

Bütün bunların ışığında 1838 ve 1840 yıllarına ait Silifke nüfus defterlerindeki sonuçlara göre nüfusun yaş, meslek, askerlik durumu, engellilik durumu, dini özellikleri, isim ve eşkâlleri hakkında yorum yapabilmek mümkün görülmektedir.

KAYNAKLAR

A. Arşiv Belgeleri

NFS. d. 3662 Numaralı Defter: H. 1254, M. 1838

NFS. d. 3679 Numaralı Defter: H. 1254, M. 1838

NFS. d. 3680 Numaralı Defter: H. 1254, M. 1838

NFS. d. 3681 Numaralı Defter: H. 1256, M. 1840

NFS. d. 3682 Numaralı Defter: H. 1256, M. 1840

B. Araştırma ve Tetkik Eserler

[1]. Adıyeke, N. (T.Y.). *Temettuat sayımları ve bu sayımları düzenleyen nizamname örnekleri*. <http://dergipark.gov.tr/otam/issue/11092/13250> adresinden 27.03.2017 tarihinde alınmıştır.

[2]. Akdeniz, F. & Yıdırım, F. (2012). Türkiye’de- Osmanlıdan günümüze istatistik tarihine bakış. *TÜİK İstatistik Araştırma Dergisi*. S.3

[3]. Barkan, Ö.L. *Osmanlı mali sayımları üzerine araştırma* (Çev. Mehtap Özdeğer). 27.03.2017 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/iuifm/issue/861/9584> adresinden erişilmiştir.

[4]. Barkan, Ö. L. (2000). Türkiye’de imparatorluk devirlerinin nüfus ve arazi tahrirleri ve hakana mahsus istatistik defterleri. (C. 1, 214-247). *Osmanlı Devleti’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi:Tetkikler-Makaleler*. İstanbul.

[5]. Başar, F. (1997). *Osmanlı eyalet tevcihatı (1717-1730)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu

[6]. Behar, C. (2004). *Osmanlı imparatorluğunun ve Türkiyenin nüfusu 1500-1927*. (C. 2). Ankara: Tarih İstatistikler Dizisi.

[7]. Bingöl, S. (2004). İstanbulda 1829 nüfus sayımı ve bazı mahallelerin Müslüman nüfusu üzerine bir inceleme. (C. 36, 43-60). *15-CIEPO Sempozyumu Bildirileri*. Londra: Tarih Araştırmaları.

[8]. Bingöl, S. (2004). *1829 İstanbul Nüfus Sayımı ve Tophane Kasabası*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

[9]. Braudel, F. (1993). *II. Philippe döneminde Akdeniz ve Akdeniz dünyası*. (Çev. M. Ali Kılıçbay). C. 2. Ankara: İmge Yayınev.

[10]. Çadırcı, M. (1963). Anadolu’da redif askeri teşkilatının kuruluşu. *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*. 8, 14, 63-75.

[11]. Çadırcı, M. (1985). Tanzimattan Cumhuriyet’e ülke yönetimi. *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

[12]. Çadırcı, M. (1991). *Tanzimat döneminde Anadolu kentlerinin sosyal ve ekonomik yapıları*. Ankara: TTK Basımevi.

[13]. Çelik, Ş. (2000). İçel. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (C.21, s. 450-455). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

[14]. Çiçek, K. Osmanlılardan önce Akdeniz dünyasında yapılan tahrirler hakkında bazı gözlemler. dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1152/13542.pdf adresinden 25.04.2017 tarihinde alınmıştır.

[15]. Çimen, A. (2012). Sayım-kayıt düzeni ve teşkilatlanma açısından Osmanlı’da nüfus hizmetleri. *Gazi Üniversitesi İİBF Fakültesi Dergisi*. (14/3., 183-216).

- [16]. Demirci, S. & Kartal, K. (2014). Osmanlı nüfus defterlerinin tarih yazımındaki yeri- 1835 tarihli Trabzon vilayeti Maçuka/Maçka kazası Müslim defteri örneği. *History studies*. (C.6, S.3, s.119-145).
- [17]. Develioğlu, F. (2001). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları.
- [18]. Doğru, H. (1989). Osmanlı devleti'nde toprak yazımından nüfus sayımına geçiş ve bir nüfus yoklama defteri örneği. *Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Eskişehir: C. 1, S. 2.
- [19]. Elibol, N. (2007). Osmanlı imparatorluğun'da nüfus meselesi ve demografi araştırmaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*. (C.12, S.2, s.135-160). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi Yayını.
- [20]. Eyice, S. (1976). Tarihi zenginlikleri ile Silifke yöresi. (S. 24, s. 7-11). *İlgi- Shell Dergisi*. The Shell Company of Turkey Yayını.
- [21]. Gazel, A. (2016). İçel sancağının yönetim merkezi olmak için kazalar arasında yaşanan mücadele. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)* 56, 1215-1256.
- [22]. Gümüşçü, O. (2000). *XVI. yüzyıl Larende (Karaman) kazasında yeleşme ve nüfus*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- [23]. Gümüşçü, O., & Özünü E. E. (2016). Osmanlı devleti'nin çift resmi uygulamalarını yeniden düşünmek. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 30, 177-217.
- [24]. Güneş, M. (2014). Osmanlı dönemi nüfus sayımları ve bu sayımları içeren kayıtların tahlili. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 8(15), 221-240.
- [25]. Karal, E. Z. (1943). *Osmanlı imparatorluğunda ilk nüfus sayımı 1831*. Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü.
- [26]. Karpas, K.H. (2010). *Osmanlı nüfusu 1830-1914*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- [27]. Küçükbaşçı M. S., (2009). Tarihi süreçte seyyid ve şerif kavramlarının kullanımı. *Osmanlı Araştırmaları*. (C. XXXIII, S. 2, 87-129). Prof. Dr. Muammer Özergin Hatıra Sayısı-I.
- [28]. Murat, S. (2006). *Dünden bugüne İstanbulun nüfus ve demografik yapısı*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını.
- [29]. Öz, M. (1991). Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler. *Vakıflar Dergisi*. 22, 429-439.
- [30]. Özoğuz, K. (1972-1973). Nüfus hacmi ve artışı üzerine çağlar boyu süre gelen tartışmalara toplu bir bakış.(XXXII/1-4, s. 43-65). *İktisat Fakültesi Mecmuası*. İstanbul.
- [31]. Sarıbaş, M. & Pınar, A. (2009). Silifkede yer şekilleri ile bitki örtüsünün küçükbaş ve büyükbaş varlığının dağılımına etkisi. (S. 22). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- [32]. Sarıbaş, M., & Pınar, A. (2013). Silifke Göksu vadisinde yer alan köylerin beşeri ve coğrafi özellikleri. (Sayı 29). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- [33]. T. C. Resmî Gazete, (20.05.1933). 2197 sayılı kanunun birinci maddesinde yer alan İçel adının Mersin olarak değiştirilmesi hakkında kanun (Değişiklik Yapılan Kanun No: 4764).
- [34]. Tekindağ, Ş. (1971). Silifke. *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi*. (S.2, s.141-152). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- [35]. Tuncer, B. (1976). *Ekonomik gelişme ve nüfus*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- [36]. Uçar, A. (2009). *Temettuat defterlerine göre 19. yüzyılda Silifke*. İstanbul: İstisider Yayınları.
- [37]. Uğuz, S. (2018). Nüfus defterlerine göre 19. yüzyılın ilk yarısında Erdemli ve çevresi yörüklerinin idari ve demografik durumu. *Ululararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. S. 7, 1380-1392.

[38]. Y.A. (1982). *İçel* (yurt ansiklopedisi içinde). (C.5, s. 3658-3659). İstanbul: Anadolu Yayıncılık.

[39]. Yalçın, A. (2001). *Temettuat defterlerine göre Silifke*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.

[40]. Yalçın A. (2014). Temettuat defterlerine göre 19. yüzyıl ortalarında Silifke kazasının sosyal ve ekonomik yapısı. *Osmanlı Tarihi Arşivleri Dergisi*, OTAN, 15.

EKLER**ÇALIŞMA KONUSU OLAN NÜFUS DEFTERLERİNİN TRANSKRİPSİYONUNA ÖRNEK SAYFALAR**

Ta'dâdolunmuştur.(ayın) Ecmelce alınmıştır.		
Silifke kazâsının evkâf bölgesinin zâkirâtı kurrâlarında asil olarak bulunan Ehl-i İslâm'ın evladlarıyla eşkâl ve sin sıfatları tasrîhiyle tahrir defteridir.		
Hân-hâ 'Aded:19 Karye-i Çiftlik Tâbi'-i Bölgem		
1-KırSakallımâm-ı Karye 'Abdu'l-lahveled- i 'Abdu'l-lah sin:55 (m)	2-KırSakallıMuhtâr-ı Evvel Mustafaveled-i 'Ömer sin: 55 (m)	3-Oğlu 'Ali Şâbb-ı Emred sin:16 (m)
4-Kara Sakallı Muhtâr Şânı 'Abdu'r-Rahmân veled-i Ahmed sin:28 (m)	5-Şâbb-ı Emred Ahmed veled- ibrahim Sin:12 (m)	6-Sarı Sakallı Çiftçi Mustafaveled-iSâd sin:53 (m)
7-Mansûre Oğlu Kara Bıyıklı 'Ali sin:28 (m)	8-KaraBıyıklı Rençber İbrahim veled-i Mehmed sin:24(m)	9-KaraBıyıklıÇiftçi Mehmed veled-i 'Ali sin:38 (m)
10-Kara Bıyıklı Hasan veled-i Ahmed sin:23 (m)	11- Karındâşı İbrahim Hem sin:9 (m)	12-Ter Bıyıklı Ahmed veled-i Mustafa sin:22 (m)
13-Karındâşı Mehmed sin:12 (m)	14-AkSakallı'Abdu'r- Rahmânveled-iGün sin:59 (m)	15-Ak Sakallı Mehmed veled- i Â'zim sin:67 (m)/Tevellüd Oğlu Mehmed Fî3 Zil- kade sene 55
16-Redif Oğlu Kara Bıyıklı Â'zim sin:28 (m)	17-Diğeri Mehmed sin:9 (m)	18-SarıSakallıBağcı Halîl veled-iMehmed sin:38 (m)
19-RedifKarındâşıŞâbb- ı Emred Mustafa sin:20 (m) (Fevt-Fî 26/1254)	20-Şâbb-ı Emred Avcı Hasan Hasan veled-i Kara Mehmed sin:16 (m)	21- Kır Sakallı Bostancı El-Hâcı Mehmed veled-i İbiş Sin:51 (m)

22- Oğlu Hasan sin:4 (m)	23- Kır Sakallı Öd? Mahmûd veled-i Kerem sin:47 (m)	24- Oğlu Mustafa sin:4 (m)
25- Diğeri Kerim sin:2 (m)	26- Karındâşı İbrahim sin:20 (m)	27- AkSakallı Mehmed veled-i 'Abdu'l-Kerîm sin:56 / Tevellüd-Oğlu 'Abdu'l- Kerîm-Fî 4 Muharrem sene 55) (m)
28-Şâbb Hüseyinveled- i Yeğen Sin:16 (m)	29-AkSakallı Mehmed veled-i Â'kıs? Sin:65 (m)	30- Mansûr -Oğlu Şâbb- ı Emred 'Abdu'r- Rahmân sin: 20(m)
31- Diğeri 'Abdu'l-lah sin:16 (m)	32- Diğeri Mehmed sin:8 (m)	33-KaraBıyıklı Avcı Halîl veled-i Mehmed sin:24 (m)
34- Oğlu Mehmed sin:1 (m)	35-KaraBıyıklı Mustafa veled-i Polad sin:28 (m)	36- Karındâşı Şâbb Ahmed sin:16 (m)
37- Kara Sakallı Rençber Mehmedveled-i Hasan sin:37 (m)	38- Oğlu Hasan sin:3(m)	39- Karabıyıklı İrgat Hasan Veled-i Dede sin : 23

Karye-i Kebân Tâbi'im		
1-Şâbb-ı Emred Mehmed veled-i Sûkûtî sin: 12 (m)	2- Karındâşı Ahmed sin:7 (m)	3- Diğeri İbrâhim sin: 3 (m)
4- Ak Sakallı Süleymân veled- i Tâbûr sin: 79 (m)	5- Oğlu 'Osmân sin:38 (m)	6- Diğeri Köse Sakallı Çiftçi Mehmed sin:31 (m)
7-Hafidî 'Abdu's-Selâm veled-i 'Osmân sin:2 (m)	8-DiğeriHafidîMûsâ veled- i Mehmed sin: 6 (m)	9-Diğeri Mehmed veled- i Mehmed sin:3 (m)
10- Mansûr Kara Bıyıklı Mehmed veled-i 'Osmân sin: 26 (m)	11-AkSakallıMustafa veled-i Tolâs sin:53 (m)	12- Karındâşı İbrâhim sin:50 (m)
13- Kara Bıyıklı Hizmetkâr Mehmed veled-i Mehmed sin:26 (m)	14- Kara Sakallı Mehmed veled-i Ganî sin:43 (m)	15- Oğlu 'Ali sin:9 (m)

Hân-hâ 'Aded:11 Karye Gönüzlü Tâbi'im		
1-AkSakallıMuhtâr-ı Evvel Mustafaveled-i Kara Hâcı sin:68(m)	2-Oğlu Mustafa sin:9 (m)	3- Diğeri Mehmed sin:3 (m)
4-AkSakallıMuhtâr-ı Şân Mustafa veled-i Sefer sin:53 (m)	5- Oğlu Şâbb-ı Emred Çiftçi 'Ali sin:20(m)	6- Karındâşı 'Osmân sin:30 (m)
7- Oğlu 'Ali sin:5 (m)	8-AkSakallıİbrâhim veled-i Beşer sin:68 (m)	9-AkSakallı'Aliveled-i Velî sin: 73 (m)
10- Oğlu Halîl sin:9 (m)	11- Diğeri Mehmed sin: 2 (m)	12-AkSakallı'Aliveled- i Mûsâ sin:53 (m)
13-Karındâşı Şâbb-ı Emred Mustafa sin:18 (m)	14-Halîlveled-iKara sin:9 (m)	15- Ak Sakallı Süleymân veled-i Şerîf sin: 76 (m)
16- Oğlu Şâbb-ı Emred Râ'î 'Osmân sin: 18 (m)	17-Kır Sakallı 'Ulemâdan 'Abdu'r- Rahman veled-i Mustafa sin:57 (m)	18- Oğlu Kara Sakallı Ahmed sin:28 (m)
19- Hafîdî Mehmed veled-i Ahmed sin: 2 (m)	20-Şâbb-ıEmred'Ali veled-i 'Abdu'l-lah sin:18 (m)	21-AkSakallı'Ömer veled-i Halîl sin: 65 (m)
22- Oğlu Kır Sakallı 'Osmân sin:48 (m)	23-Şâbb-ı Emred Hizmrkâr Mehmed veled-i Halîl sin:15 (m)	24-Ak Sakallı 'Abdu'r- Rahmân veled-i Fecr sin: 69 (m)
25-Kara SakallıÇiftçi Halîl veled-iMustafa sin: 38(m)	26-Oğlu Mehmed sin:6 (m)	27-Diğeri Mustafa sin:2 (m)
28-Kara Sakallı Bağcı Mehmed veled-i 'Ali sin:35 (m)	29-Şâbb-ı Emred Mustafa veled-iHalîl sin: 18(m)	30-AkSakallıMustafa veled-i Felekli? Sin:79 (m)

Hân-hâ 'Aded:7 Karye-i Kebâzlı Tâbi'im		
1-Ak Sakallı İmâm-ı Karye Mehmedveled-i 'Ali sin:59 (m)	2-Kır Sakallı İmâm-ı Mescid ve 'Ömerveled-i Ahmed sin:48 /Fevt-Fî 15Zil- Hicce sene 54	3-Karındâşı KaraSakallı 'Abdu'l-lah sin:28 (m)
4-Oğlu Ahmed sin:3 (m)	5-Ak Sakallı Muhtâr-ı Evvel Mehmedveled-i Eşrâf sin:64 (m)	6-Oğlu Kara Sakallı Hüseyin sin:28 (m)
7-Ter Bıyıklı'Osmân veled-i 'Ali sin:23 (m)	Mansure-I Karabıyıklı Abdurrahman veled-i Cûl sin:24(m)	9-Ak Sakallı Hasan veled-i Bâkî sin:61 (m)
10-Oğlu Halîl sin:35 (m)	11-Diğeri Şâbb 'Ali sin:16 (m)	12-Diğeri Mehmed sin:9 (m)
13- Diğeri Hüseyin sin:8 (m)	14-Kır Sakallı 'Abdu'r- Rahmân veled-i Kara Bâşe sin:48 (m) /Fevt- Fî 13 Ramazan sene 54	15-Oğlu Mehmed sin:9 (m)

16 - Oğlu Kara Bıyıklı Ahmed sin:24 (m)	17-Diğeri Şâbb Mehmed sin:18 (m)	18-Karındâşı Kara Bıyıklı Hâcı Mehmed sin:35 (m)
19-Oğlu Şâbb-ı Emred Mahmûd sin:2 (m)	20-Diğeri Şâbb Halil sin:18 (m)	21- Diğeri 'Osmân sin:9 (m)
22-Kara Sakallı Çiftçi Yûsuf veled-i Süleymân sin:41 (m)	23- Oğlu 'Osmân sin:4 (m)	24-Ak Sakallı 'Osmân veled-i Oğuz sin:68 (m)
25-Ak Sakallı 'Aliveled-i Hızır sin:63 (m)	26-Oğlu Kara Sakallı Mustafa sin:47 (m)	27-Diğeri Kara Bıyıklı 'Ali sin:27 (m)
28-Diğeri 'Abdu'l-lah sin:6 (m)	29-Hafidî Ahmed veled- i Mustafa sin:5 (m)	30-Kır Sakallı Mehmed veled- i Solâk sin:49 (m)
31-Oğlu Kâdir sin:9 (m)	32-Şâbb-ı Emred Durmuş 'Ali Veled-i Veli sin:18 (m)	33-Karındâşı Mehmed sin:13 (m)

34-Diğeri Ahmed sin:3 (m)	35-Karındâşı Şâbb 'Ali sin:12 (m)	36-Ak Sakallı Â'rec 'Osmân veled-i Gûş-ker sin:59 (m)
37- Oğlu Kara Bıyıklı Durmuş 'Ali sin:24 (m)/ Tevellüd/Oğlu Ramazan Fî15 Recebsene254	38- Diğeri Ahmed sin:9 (m)	39- Diğeri Mehmed sin:2 (m)
40-Ak Sakallı Halîlveled- i Görür sin:50 (m)/Tevellüd Oğlu Halîl Fî 5 Cemaziye'l-Ahir sene 1254	41-Oğlu 'Ali sin:6 (m)	42-Diğeri Hasan sin:4 (m)
43-Ak Sakallı Müvâzile Halîl veled-i 'Abdu'l-lah sin:55 (m)	44-Oğlu Şâbb-ıEmred Mehmed sin:16(m)	45-Diğeri Şâbb İbrâhim sin:12 (m)
46-Diğeri Hasan 'Ali sin:9 (m)	47-Diğeri Halîl sin:6 (m)	48-Ter Bıyıklı Hizmetkâr Mustafa veled-i Polâd sin:22 (m)
49-Şâbb-ı Emred Mehmed veled-i Halîl sin:16 (m)	50-Karındâşı Ahmed sin:14 (m)	51-Ak Sakallı 'Osmân veled-i 'Azamet sin:60 (m)

52-Oğlu Ahmed sin:3 (m)	53-Karındâşı Velî sin:25 (m)	54-Redîf-Diğeri Ter Bıyıklı Mehmed sin:22 (m)
55-Diğeri Durmuş 'Ali sin:18 (m)	56-Durmuş 'Ali veled-i Ahmed sin:9 (m)	57-Ak Sakallı Çobân Mustafa veled-i 'Abdu'l- lah sin:67 (m)
58-Oğlu Şâbb Mehmed sin:20 (m)/Fevt- Fî 9 Receb sene 55	59-Diğeri Şâbb Yûsuf sin:16 (m)	60-Diğeri Şâbb İsmâ'îl sin:10 (m)
61-Şâbb-ı Emred 'Abdu'l- lah veled-i Münteşir sin:18(m)	62-Sarı Sakallı 'Osmân veled-i İnce sin:28 (m)/Tevellüd- Oğlu Fî 29 Rebiü'l-Evvel sene 1254	63-Ak Sakallı Ahmed veled-i Münteşir sin:61 (m)
64-Oğlu Kara Sakallı Mustafa sin:35 (m)/Tevellüd- Oğlu Mehmed Fî 25 Ramazan sene 55	65-Diğeri Çolâk Ahmed sin:16 (m)	66-Hafîdî 'Abdu'l-lah veled-i Mustafa sin:3 (m)
67-Ak Sakallı Ahmed veled-i Kara sin:70 (m)	68-Kara Bıyıklı Hasan veled-i Hasan sin:30 (m)	69-Oğlu 'Osmân sin:9 (m)

70-Köse Sakallı İbrâhim veled-i Kerîm sin:38 (m)	71-Oğlu 'Ali sin:9 (m)	72-Diğeri Ahmed sin:4 (m)
73-Kara Sakallı Ahmed veled-i Süleymân sin:33 (m)	74-Karındâşı Duvarcı Mehmed sin:23 (m)	75-Kır Sakallı Mustafa veled-i Mehmed sin:48 (m)
76-Ak Sakallı Mahmûd veled-i İhtiyâr sin:80 (m)	77-Oğlu Kara Sakallı Nebî sin:38 (m)	78-Diğeri Şâbb-ı Emred Mehmed sin:25(m)
79-Hafîdî Ahmed veled- i Mehmed sin:8 (m)	80-Ak Sakallı Hasan veled-i Â'sık sin:54 (m)	81-Oğlu Mahmûd sin:9 (m)
82-Ak Sakallı Halîlveled- i 'Ömer sin:55 (m)	83-Kara Bıyıklı Çiftçi Mustafa veled-i Halîl sin:28 (m)	84-Köse Sakallı 'Ali veled-i Hasan sin:38 (m)
85-Oğlu Hasan sin:4 (m)	86-Diğeri Mehmed sin:2 (m)	87-Şâbb-ı Emred veled- i Ahmed sin:19 (m)

88-Ak Sakallı veled-i Topal sin:82 (m)	89-Oğlu Ter Bıyıklı Mehmed sin:21 (m)	90-Karındâşı Erkâr İrkâd 'Abdu'r-Rahmân sin:17 (m)
91-Şâbb-ı Emred veled- i Mîr 'Ali sin:18(m)	92-Kır Sakallı 'Osmân veled-i Gök Tevellüd- Oğlu Hasan Fî 3 Zil- Hicce Sene 1256	93-Oğlu Mustafa sin:5 (m)
94-Diğeri 'Ali sin:3 (m)	95-Kara Sakallı Hayre'd- dîn veled-i Mehmed sin:28(m)	96-AkSakallıSâ'il 'Ömer veled-iKuyucu sin:54 (m)
97-Karındâşı Halîl sin:9 (m)	98-Köse Sakallı Hasan veled-i 'Osmân sin:43 (m)	99-Mansûre-Şâbb-ı Emred Velî veled-i Mustafa sin:20 (m)
100-Şâbb-ı Emred 'Osmân veld-i Şeyh sin:16 (m)	101-Oğlu 'Ali sin:2 (m)	102-Mustafaveld-iHalîl sin:3 (m)
103-Ak Sakallı Mûsâ veled-i Berz sin:81 (m)	104-Redîf- Oğlu Kâdîr sin:26 (m)	105-Karındâşı Halîl sin:9 (m)

106-Oğlu Ahmed sin:4 (m)	107-Diğeri 'Ali sin:3 (m)	108-Diğeri Himmet sin:2 (m)
109-Ak Sakallı 'Osmân veled-i Emîr sin:79 (m)	110-ak Sakallı Ahmed veled- i Torun sin:88 (m)	111-Oğlu Kara Sakallı 'Ali sin:38 (m)
112-Redîf-Diğeri Şâbb-ı Emred 'Osmân sin:20(m)Tevellüd- Oğlu Fî5 Cemaziye'l- Evvelsene 1254	113-Diğer Hasan sin:18 (m)	114-HafidîMustafaveled i 'Ali sin:9 (m)
115-AkSakallı'Aliveled-i Demirci sin:73 (m)	116-Oğlu Ak Sakallı Mustafa sin:57 (m)	117-Kır Sakallı Avcı 'Osmân veled-i Halîl sin:48 (m)
118-Karındâşı Şâbb Hasan sin:18 (m)	119-Kara Sakallı Halîl veled- i Hâcî 'Ömer sin:26 (m)	120-Ak Sakallı 'Ömer veled-i Sâz sin:71 (m)
121-Ak Sakallı 'Osmân veled-i 'Ali sin:72 (m)	122-Oğlu 'Ali sin:2 (m)	123-Ak Sakallı Çobân 'Ali veled- i 'Abdu'l-lah sin:69 (m)

79-Oğlu Mehmed sin:16 (m)	80-Diğeri Mustafa sin:9 (m)	81-Diğeri 'Ali sin:1 (m)
82-Ak Sakallı 'Amel- mânde 'Aliveled-i Mahmûd sin:66(m)	83-Oğlu Mahmûd sin:9 (m)	84-Kır Sakallı Velî veled- i Mehmed sin:48(m)
85-Oğlu Mehmed sin:20 (m)	86-Hafidî Halîk veled-i Mehmed sin:2(m)	87-Şâbb-ı Emred Mehmed veled-i 'Ömer sin:15 (m)
88-Redîf-Diğeri Mehmed sin:28 (m)	89-Diğeri Mustafa sin:20 (m)	90-Diğeri 'Osmân sin:9 (m)
91-Kara Sakallı 'Osmân veled-i 'Abdu'l-lah sin:28 (m)	92-Karındâşı Halîl sin:23 (m)	93-Kara SakallıÇiftçi Mustafa veled-i Halîl sin:33 (m)
94-Mansûre-Kara Bıyıklı Halîl veled-i 'Ali sin:24 (m)	95-Karındâşı 'Osmân sin:18 (m)	96-Ak Sakallı Mustafa veled-i Uzun sin:55 (m)

97-Ak Sakallı veled-i Topal sin:82 (m)	98-Oğlu Ter Bıyıklı Mehmed sin:21 (m)	99-Karındâşı Erkâr İrkâd 'Abdu'r-Rahmân sin:17 (m)
100-Şâbb-ı Emred veled- i Mîr 'Ali sin:18(m)	101-Kır Sakallı 'Osmân veled-i Gök Tevellüd- Oğlu Hasan Fî 3 Zil- Hicce Sene 1256	102-Oğlu Mustafa sin:5 (m)
103-Diğeri 'Ali sin:3 (m)	104-Kara Sakallı Hayre'd- dîn veled-i Mehmed sin:28(m)	105-AkSakallıSâ'il 'Ömer veled-iKuyucu sin:54 (m)
106-Karındâşı Halîl sin:9 (m)	107-Köse Sakallı Hasan veled-i 'Osmân sin:43 (m)	108-Mansûre-Şâbb-ı Emred Velî veled-i Mustafa sin:20 (m)
109-Şâbb-ı Emred 'Osmân veld-i Şeyh sin:16 (m)	110-Oğlu 'Ali sin:2 (m)	111-Mustafaveld-iHalîl sin:3 (m)
112-Ak Sakallı Mûsâ veled-i Berz sin:81 (m)	113-Redîf- Oğlu Kâdîr sin:26 (m)	114-Karındâşı Halîl sin:9 (m)

115-Ak Sakallı İbrâhim veled-i 'Abdu'l-lah sin:73 (m)	116-Oğlu Kara Sakallı Hasan sin:28(m)Tevellüd Oğlu Halîl Fî 1 Cemaziye'l-Evvel sene 1254	117-Kır Sakallı Mehmed veled-i Kara sin:52 (m)
118-Oğlu Hâdî sin:9 (m)	119-Köse Sakallı Halîl veled-i 'Ali sin:43 (m)	120-Karındâşı Memiş sin:36 (m)
121-Oğlu Halîl sin:6 (m)	122-Ak Sakallı Pîr-i Fânî Kâdîr veled-i Pîr sin:90(m)Tevellüd- Oğlu Mehmed Fî 10 Zil- Hicce sene 1254	123-Oğlu İbrâhim sin:33 (m)
124-Oğlu 'Abdu'l-lah sin:18 (m)	125-Mehmed veled-i Halîl sin:9 (m)	126-Kara SakallıÇiftçi Mustafa veled-i Koruk sin:31 (m)
127-Karındâşı Kara Bıyıklı Râ'î İsmâ'îl sin:28 (m)	49+38+32=119 Mansûre 4+Redîf 4=127	

<p>Ta'dâd olunmuştur. (ayın) Silifke Ecmelce alınmıştır.</p>		
<p>Hân-hâ 'Aded:25 Karye-i Mahalle-i Tâbi'im Kazâm</p>		
<p>Silifke Kazâsında Sâkin ve mütemekkin Kâffe-i Nufûs Zükûrun müceddeden tahrîrleri emr u fermân buyrulmuş olmağına binâ'en ber- mûcebemruirâde kazâ-imezbûrun zükûrâtı Kurravemal-ı Mîriyye merbût cemâ'atind Asıl yerlü olan sağır ve kebîr ehl-i İslâm'ın Eşkâli ve Sinleri tasrîhle tahîr-i defTerdir.</p>		
1-Zih Sakallı A'yân-ı Kazâ El-hâc Mehmed sin:18 (m)	2-Oğlu Şâbb-ı Emred El- hâc Mehmed sin:18 (m)	3-Diğeri E's-Seyyid Hasan sin:5 (m)
4-Kumrâl Sakallı Mukayyed Kazâ-ı Eşrâf E's- Seyyid Hasan veled-i Süleymân sin:35 (m)	5-Oğlu'İllet-i Fetk E's- Seyyid Zeyne'd-dîn sin:5 (m)	6-Diğeri E's-Seyid Mustafa sin:4 (m)
7-Kara Sakallı İmâm-ı Câmî' E's-Seyyid Mustafa veled-i Mahmûd sin:21 (m)	8-Karındâşı Şâbb-ı Emred İmâm E's-Seyyid Halîl sin:12 (m)	9-Şâbb-ı Emred Talebeden E's-Seyyid Mehmed veled-i Hasan sin:18 (m)
10-Karındâşı E's-Seyyid 'Ali sin:7 (m)	11-Redîf-Evli Karındâşı Şâbb-ı Emred E's-Seyyid Ahmed veled- i 'Ali sin:19 (m) Fî 15 Cemaziye'l-Evvel sene 1254	12-Kara Bıyıklı Bahçeçi E's- Seyyid Hasan Çelebi Ahmed sin:26 (m)

31-Şâbb-ı Emred Çiftçi E's- Seyyid Halîlveled-i Hâcî 'Ömer sin:18 (m)	32-Şâbb-ı Emred Hâfız Dervîş veled-i İsmâ'îl sin:19 (m)	33-Kara Sakallı Çiftçi Süleymân veled-i İsmâ'îl sin:18 (m) Tevellüd- veled-i MûsâFî10Zil- Hiccesene54
34-Oğlu İsmâ'îl sin:9 (m)	35-E's-Seyyid Hidâyet veled-i Hüseyin sin:9 (m)	(36-E's-Seyyid Mustafa veled-i Kara Bıyıklı Süleymân sin:3 (m)
36-Kara Sakallı Yekçeşm Hüseyin veled-i Hasan Hâc sin:35 (m)	37-Oğlu Hüseyin sin:9 (m)	38-Diğeri 'Ali sin:4 (m)
39-Diğeri Mehmed sin:3 (m)	40-Diğeri Mustafa sin:1 (m)	41-Köse Sakallı Hizmetkâr 'Ali veled-i 'Ali 'Arab sin:40 (m)
42-Redîf-Oğlu Şâbb-ı Emred Mehmed sin:19 (m)	43-Diğeri Mûsâ sin:17 (m)	44-Diğeri Mehmed sin:15 (m)
45-Sârı BıyıklıHalîl Çiftçi veled-i 'Ömer sin:33 (m)	46-Oğlu Ahmed sin:4 (m)	47-Kara Bıyıklı Hizmetkâr'Ömerveled- i 'Ömer sin:14 (m)

66-Diğeri E's-Seyyid Mehmed sin:9 (m)	67-Diğeri Ahmed sin:5 (m)	68-Kır Sakallı Çiftçi Hüseyin veled-iMa'den sin:49(m) Tevellüd- Oğlu 'Ömer Fî 13 Cemaziye'l-Evvel sene55
69-Oğlu Şâbb-ı Emred E's- Seyyid Mustafa sin:17 (m)	70-Şâbb-ı Emred Zebzeci E's-Seyyid Velî veled-i 'Abdu'r- Rahman sin:12 (m)	71-Karındâşı Durmuş sin:6 (m)
72-Kara Sakallı Çiftçi Receb veled-i Hüseyin sin:32 (m)	73-Karındâşı Bende-i Şeyh Hasan sin:22 (m)	74-Kır Sakallı Susamcı Durmuş 'Aliveled-iHâcı Receb sin:45 (m)
75-Mansûre Evvelki Oğlu Kara Bıyıklı Mustafa veled-i 'Abdu'l- lah sin:24 (m)	76-Diğeri Evvelki Şâbb-ı Emred Tavukçu Mehmed veled-i 'Ali sin:18 (m)	77-Kara SakallıÇiftçi Durmuşveled-iBekir sin:32 (m)
78-Oğlu Bekir sin:5 (m)	79-Diğeri Mü'mîn sin:1 (m)	80-Sarı Sakallı Avcı 'Ali veled-i 'Ali veled-i Ebûbekir sin:27 (m)
81-Şâbb-ı Emred E's- Seyyid Ebûbekir veled-i Durmuş sin:11(m)Fevt-Fî15 RamazanSene1254	82-Ter Bıyıklı'AvereHasan veled-i Mehmedci sin:22 (m)	83-Şâbb-ı Emred Avcı Hasan veled-i 'Ayyâş İbrâhim sin:18 (m)

Hân-hâ'Aded:4 Karye-i Çilbâyir Tâbi'im		
1-Muhtâr-ıKaryeAk Sakallı BağcıMehmed veled-i 'Ali sin:60(m)	2-Oğlu Kara Bıyıklı Çiftçi 'Ali sin:28 (m)	3-Diğeri Ter Bıyıklı İbrâhim sin:25 (m)
4-Diğeri Şâbb-ı Emred Ahmed sin:18 (m)	5-Redîf-Diğeri Şâbb-ı Emred Nuru'l-lah sin:16 (m)	6-Ak Sakallı Bağcı Hüseyin veled-i Sâlih sin:70 (m)
7-Oğlu Kara Sakallı İmâm Sâlih sin:30 (m)	8-Diğeri Sarı Sakallı Bağcı Mustafa sin:35 (m)	9-HafîdîAhmedveled-i Mustafa sin:6(m)
10-Kara SakallıÇiftçi 'Abdu'l-Kerîmveled-i Kerîm sin:40 (m)/Safer sene	11-Kır SakallıBağcıVelî veled-i Dadsız sin:53 (m)	12-Oğlu Mehmed sin:10 (m)
13-Diğeri 'Ali sin:6 (m)	14-Kır Sakallı Bağcı 'Osmân veled-i Çerçi sin:50 (m)	15-Oğlu'Abdu'l-Kerîm sin:7 (m)
16-Kır Sakallı Duhâncı E's-Seyyid Mahmûd veled-i Velî sin:45 (m)	17-Mansûre-Karındâşı Şâbb-ı Emred Dâvûd sin:18 (m)	18-Kır Sakallı Oduncu Velî veled-i Ma'den Sin:50 (m)
19-Şâbb-ı Emred Üvey Oğlu Mehmed sin:13 (m)	20-Diğeri Üvey Oğlu 'Ömer sin:8 (m)	21-Şâbb-ı Emred Bağcı 'Osmân veled-i İsmâ'il sin:12 (m)
22-Köse Sakallı Carcı? Mustafa veled-i Mehmed sin:40 (m)	23-KarındâşıKaraBıyıklı İbrâhim sin:25 (m) Tevellüd-İlyâs veledi Fî1Safer sene 252	24-Kara Bıyıklı Değirmenci 'Ali veled-i Kara Bıyıklı Fakî sin:38 (m)
11+5+6=22 Mansûre 1+Redîf 1=24		

Hân-ı Hâ 'Aded:4 Karye Görenler Tâbi'im		
1-Kır Sakallı Sığırıcı E's- Seyyid Hamza veled-i 'Abdu'l-lah sin:45(m)	2-KaraSakallıBağcı İbrâhim veled-i İlyâs sin:38 (m)	3-Üvey Oğlu Şâbb-ı Emred Mustafa sin:15 (m)
4-Diğeri Üvey Oğlu Mahmûd sin:8 (m)	5-Şâbb-ı Emred Çoban Hasan veled-i Hamza sin:15 (m)	6-KaraSakallıGüşgâr Mehmedveled-iKara İlyâs sin:30 (m)
7-Oğlu Mustafa sin:5 (m)	8-KaraSakallıÇobanE's- Seyyid Mehmedveled-i Ahmed sin:40 /Safer sene 55	9-Oğlu E's-Seyyid 'Osmân sin:8 (m)
10-Kara Sakallı Bağcı E's- Seyyid Mustafa veled-i Mûsâ sin:30 (m)	11-Karındâşı Şâbb-ı Emred ÇobanYûsuf sin:15 (m)	12-Şâbb-ı Emred İrkâd İlyâs veled-i'Abdu'l-lah Sin:15 (m)
13-AkSakallı'Amel- mânde Mahmûdveled-i Kürt Sin:65 (m)	14-Oğlu Şâbb-ıEmred Mehmed sin:18(m)	15-Diğeri Mahmûd sin:8 (m)
16-Diğeri Kara Sakallı Çiftçi Velî sin:30 (m)	17-Hafidî Hüseyin veled- i Velî sin:4	10+5+2=17

Hân-hâ 'Aded 4 Karye-i Çiftlik Tâbi'im		
1-Muhtâr-ı Karye Sakallı Yûsuf veled-i Behlûl sin:60 (m) Fevt-Fî 9 Cemaziye'l-evvel sene 55	2-Oğlu Kara Bıyıklı Rençber Durmuş sin:26 (m) Tevellüd- Oğlu 'Ali Fî 10 Safer sene 55	3-Redîf-Diğer Şâbb-ı Emred Hasan sin:18 (m)
4-Diğeri Behlûl sin:8 (m)	5-Ter Bıyıklı Rençber Mehmed veled-i Gülnârlı sin:30 (m)	6-Karındâşı Sarı Bıyıklı Çiftçi Ahmed sin:20 (m)
7-Diğeri Şâbb-ı Emred İbrâhim sin:15 (m)	8-Diğeri Şâbb-ı Emred Mustafa sin:12 (m)	9-Kır Sakallı Duvarcı 'Ali veled-i Çamurcu sin:60 (m)
10-Oğlu Kara Bıyıklı Çoban Mustafa sin:25 (m)	11-Diğeri Şâbb-ı Emred Ahmed sin:15 (m)	12-Diğeri Mehmed sin:12 (m)
13-Ak Sakallı Bostancı Ahmed Veled-i Çeltik sin:50 (m)	14-Oğlu İbrâhim sin:8 (m)	15-Sarı Sakallı Çiftçi Hüseyin veled-i Çeltik sin:35 (m)
16-Oğlu Sâlih sin:9 (m)	17-Oğlu Mehmed sin:4 (m)	18-Kara Sakallı Çiftçi İsmâ'il veled-i Çeltik sin:30 (m)
19-Oğlu Hasan sin:8 (m)	20-Diğeri Hüseyin sin:6 (m)	21-Kara Sakallı Rençber Seyyid Mustafa veled-i İmâm sin:40 (m)
22-Kara Bıyıklı Rençber 'Abdu'l-kâdir veled-i Çeltik sin:28 (m)	23-Şâbb-ı Emred Çiftçi Hüseyin veled-i Hasan sin:19 (m)	24-Karındâşı Şâbb-ı Emred Ahmed sin:15 (m)
25-Kara Bıyıklı Çiftçi Velî veled-i Yûsuf sin:36 (m)	15+6+3=64 Redif 1=25	

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Mediha Sultan YATÇI

Doğum Tarihi : 25 / 08 / 1981

E-mail : medihayatci@gmail.com

Öğrenim Durumu :

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Tarih	Mersin Üniversitesi	2000-2004
Tezsiz Yüksek Lisans	Eğitim Bilimleri Fakültesi	Mersin Üniversitesi	2004-2005
Yüksek Lisans	Tarih Anabilim Dalı	Mersin Üniversitesi	2015-2019

Görevler :

Görev Ünvanı	Görev Yeri	Yıl
Tarih Öğretmeni	Milli Eğitim Bakanlığı	2015 - 2019